RNI No.: MAHBIL/2016/68485
www.acrossstates.com
पोस्टाचा परवाना क्र. MNW/335/2018-20

मुंबईच्या तलाव क्षेत्रात पावसाची एंट्री
पान २ पाहा

मराठी
अक्रॉस मुंबई
संपादक- संजय मंगेश भैरे
वर्ष: ९ अंक : ३० ■ मुंबई, मंगळवार १८ ते २४ जून '२४
मूल्य - ५.०० रुपये पाने - ८

वायकरांचे मेहुणे मंगेश पांडिलकरांवर ईव्हीएमशी छेडछाड केल्याचा आरोप
पान ३ पाहा

मुंबईत पाणी संकट अधिक गडद होण्याची शक्यता

■ **मुंबई**

मुंबईतून मान्सून दाखल होऊन आठवडा उलटून गेला तरीही मुंबई आणि परिसराला जोरदार पावसाची प्रतीक्षा आहे. कारण मुंबईत एकूण पाणीपुरवठा करणाऱ्या सात जलाशयांमध्ये 5.38 टक्के इतकाच पाणीसाठा आहे. येत्या काही दिवसांत सातही धरणांच्या पाणलोट क्षेत्रात दमदार पाऊस झाला नाही तर मुंबईवरील पाणीकपातीचे संकट आणखी गडद होण्याची भीती आहे.1 जूनपासून मुंबईत 10 टक्के पाणीकपात सुरुच आहे.

मोडक सागर, तानसा, मध्य वैतरणा, विहार, तुळशी आणि राज्य सरकारच्या अप्पर वैतरणा, भातसा या सात तलावांतून मुंबईला पाणीपुरवठा होतो. या तलावांची पाणी साठवणक्षमता 14 लाख 47 हजार 363 दशलक्ष लिटर आहे. या तलावांतून दररोज पाणीपुरवठा विविध जलवाहिन्यांद्वारे करण्यात येतो. पावसाची हुलकावणी, वाढलेला उष्मा आणि पाण्याची मागणी आणि तलावांतील पाण्याचे मोठ्या प्रमाणात होणारे बाष्पीभवन यांमुळे तलावांतील पाण्याची पातळी घटली आहे. सध्या मुंबईला 20 ते 22 दिवस पुरेल इतकाच पाणीसाठा आहे. मुंबईत पाणी संकट अधिक गडद होण्याची शक्यता अप्पर वैतरणा आणि भातसा जलाशयात शून्य टक्के पाणीसाठा आहे.

आज जलाशयात म्हणून एकूण 77851 दशलक्ष लिटर इतकाच पाणीसाठा शिल्लक आहे. दररोज 3800 दशलक्ष लीटर एवढा पाणीपुरवठा होतो. यामध्ये दहा ते पंधरा टक्के पाणी कपात सध्या करण्यात आली आहे.

लोकसभेत बालेकिल्ले राखले, विधानसभेच्या तयारीला लागा

मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदेंचे शिवसैनिकांना आदेश

■ **प्रतिनिधी**
मुंबई

१९ जून रोजी पार पडणाऱ्या शिवसेनेच्या ५८ व्या वर्धापनदिनाच्या तयारीच्या अनुषंगाने पक्षाचे सर्व नेते, मंत्री, आमदार आणि पदाधिकाऱ्यांची संयुक्त बैठक मुंबईत पार पडली. यावेळी मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांनी पक्ष पदाधिकाऱ्यांशी संवाद साधताना लोकसभा निवडणुकीचा सविस्तर लेखाजोखा मांडला. या निवडणुकीत आपण संभाजीनगर, कोकण, ठाणे पालघर हे सेनेचे सर्व बालेकिल्ले राखले असून आता पूर्ण ताकतीने विधानसभेच्या तयारीला लागा असे आदेश दिले.

मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांनी नुकत्याच झालेल्या लोकसभा निवडणुकीत पक्षाला मिळालेल्या यशाबद्दल सर्व सहकाऱ्यांचे अभिनंदन केले. मात्र या निवडणुकीत झालेल्या चुका सुधारून आगामी विधानसभा निवडणुकीत अधिक सक्षमपणे तयारीला लागण्याच्या सूचना दिल्या. १९ जून या वर्धापनदिनापासून पक्षाची सदस्य नोंदणी पुन्हा सुरू करणे, आपापल्या विभागात मतदारांची नोंदणी करून मतदारयाद्या दुरुस्त करणे, तसेच विभागवार शिवदूतांच्या नेमणुका करणे याला प्राधान्य देण्यास मुख्यमंत्री शिंदे यांनी सांगितले.

लोकसभा निवडणुकीत विरोधकांनी 'संविधान बदलणार' असे खोटे नेरेटिव्ह तयार करून लोकांची दिशाभूल करण्याचा प्रयत्न करण्यात आला. मात्र हे चित्र फार काळ टिकणार नाही. कारण केंद्रातील मोदी सरकार आणि राज्यातील आपले सरकार हे डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या विचारांवर चालणारे सरकार आहे. त्यामुळे आशा चुकीच्या नेरेटिव्हची आगामी विधानसभा निवडणुकीत पुनरावृत्ती होऊ द्यायची नाही असा निर्धार व्यक्त करून कामाला लागण्याच्या सूचना शिंदे यांनी केली. तसेच पंढरपूरच्या आषाढी वारीसहित, दहीहंडी, गणपती, दसरा, दिवाळी असे सर्व हिंदूंचे सर्वच सण मोठ्या उत्साहात साजरे करावेत असेही सांगितले. वारीला निघणाऱ्या पालख्यांचे पक्षाच्या वतीने जागोजागी स्वागत करावे तसेच त्यांची सोय करावी असेही आदेश दिले. तसेच गावागावात वाडी वस्तीवर शिवसेनेचे बोर्ड लागावेत, शाखा सुरू कराव्यात असेही सांगितले.

ठाकरे शिवसेनेपेक्षा स्ट्राइक रेट उत्तम

या लोकसभा निवडणुकीत आपला स्ट्राइक रेट हा ठाकरे गटापेक्षा उत्तम होता. त्यांनी २२ जागा लढवून ९ जिंकल्या. आपण १५ जागा लढवून ७ जिंकल्या आहेत. त्यामुळे त्यांचा स्ट्राइक रेट हा ४२ टक्के तर आपला ४८ टक्के एवढा आहे. दुसरीकडे मुंबईत त्यांच्यापेक्षा २ लाख जास्त मते आपल्याला मिळालेली आहेत. बाळासाहेबांचे छत्रपती संभाजीनगर आपण राखले असून कोकणातही जनतेने महायुतीलाच साथ दिलेली आहे. त्यामुळे जनता आपल्याला साथ देत आहे. असे असले तरी महायुतीबद्दल या निवडणुकीत निर्माण झालेले चुकीचे चित्र आगामी विधानसभा निवडणुकीत पालटून टाकण्यासाठी आपल्याला अधिक जोमाने काम करावे लागेल, असेही मुख्यमंत्री शिंदे यांनी स्पष्टपणे सांगितले.

शिवसेना राबवणार वृक्षरोपणाची मोहीम

यंदाच्या उन्हाळ्यात राज्यातील तापमान प्रचंड वाढले होते. राज्यातील काही भागातील तापमान ५० ते ५२ अंश सेल्सिअसपर्यंत पोहोचले होते. त्यामुळे प्रत्येक जिल्ह्यात शासनाकडून वृक्षारोपण मोहीम राबवली जाणार आहे. प्रत्येक जिल्ह्यात १ लाख वृक्ष लावण्याचे आदेश मुख्यमंत्र्यांनी जिल्हाधिकाऱ्यांना दिले. मात्र त्यासोबत अशीच मोहीम पक्षाच्या वतीने राबवण्याचा निर्णय शिवसेनेने घेतला आहे.

प्रियांका वायनाडमधून काँग्रेसच्या उमेदवार

राहुल गांधींनी रायबरेलीची जागा स्वत:कडे ठेवली

■ **नवी दिल्ली**

काँग्रेस नेते राहुल गांधी यांनी केरळमधील वायनाड मतदारसंघ सोडण्याची घोषणा केली आहे. लोकसभा निवडणुकीत राहुल गांधी यांनी रायबरेली आणि वायनाडमधून निवडणूक लढवली होती. त्यांनी दोन्ही जागा जिंकल्या आहेत. अशा परिस्थितीत आता राहुल गांधींनी रायबरेलीची जागा स्वतःकडे ठेवली आहे आणि वायनाड सोडले आहेत. प्रियांका गांधी या पोटनिवडणुकीत काँग्रेसच्या पुढील उमेदवार असतील, असा निर्णय पक्षाने घेतला आहे. राहुल गांधी यांनी 2019 मध्ये पहिल्यांदा वायनाडमधून निवडणूक लढवली आणि त्यात ते विजयीही झाले. त्यानंतर अमेठीमध्ये राहुल गांधींना भाजप नेत्या स्मृती इराणी यांच्याकडून पराभव स्वीकारावा लागला. अमेठीतील पराभवानंतर राहुल गांधी वायनाडमधून खासदार राहिले. आता 2024 च्या निवडणुकीत राहुल पुन्हा एकदा दोन जागांवरून लढले. यामध्ये एक जागा वायनाड आणि दुसरी रायबरेली होती. यावेळी राहुल यांना दोन्ही जागा जिंकण्यात यश आले. वायनाडपेक्षा रायबरेलीमध्ये राहुलला मोठा विजय मिळाला आहे.

विधानसभेसाठी महाविकास आघाडीचे जागावाटप ठरले ?

काँग्रेस - 100, ठाकरे गटाला - 95 , शरद पवार गट- 85

मुंबई दि १७ | प्रतिनिधी

राज्यातील आगामी विधानसभा निवडणुकीसाठी आता अवघे तीन-चार महिने शिल्लक राहिले आहेत. लोकसभा निवडणुकीत जागावाटप उशीरा झाल्याचा फटका अनेक उमेदवारांना बसला होता. या पार्श्वभूमीवर महाविकास आघाडीने आतापासूनच विधानसभा निवडणुकीसाठी जागावाटपाची बोलणी सुरु केली आहेत. गेल्या आठवड्यात मुंबईत मविआची बैठक झाली. त्यामध्ये जागावाटपाची प्राथमिक बोलणी झाली. यानंतर मविआच्या विधानसभा निवडणुकीतील जागावाटपाचा संभाव्य फॉर्म्युला समोर आला आहे.

सूत्रांच्या वृत्तानुसार, विधानसभा निवडणुकीत काँग्रेस पक्षाच्या वाट्याला सर्वाधिक जागा येण्याची शक्यता आहे. लोकसभा निवडणुकीत काँग्रेसचे 13 खासदार निवडून आले होते. आता विधानसभा निवडणुकीत काँग्रेस पक्ष 100 ते 105 जागांवर निवडणूक लढवू शकतो. तर लोकसभा निवडणुकीला 9 जागा जिंकणाऱ्या ठाकरे गटाच्या वाट्याला 90 ते 95 जागा येऊ शकतात. लोकसभा निवडणुकीत 80 टक्क्यांचा सरस स्ट्राईक रेट असणारा शरद पवार गट विधानसभेला 80 ते 85 जागांवर लढू शकतो, असा अंदाज आहे.

महाविकास आघाडीच्या नेत्यांमध्ये जागावाटप अंतिम करण्यासाठी चर्चेच्या आणखी काही फेऱ्या होणार आहेत. सध्या मविआतील तिन्ही पक्षांनी आपापल्या नेमक्या ताकदीचा अंदाज लावण्यासाठी अंतर्गत यंत्रणा कामाला लावल्या आहेत. ही सगळी माहिती प्राप्त झाल्यानंतर तिन्ही पक्ष पुन्हा एकदा जागावाटपासाठी चर्चेला बसतील.

लोकसभा निवडणुकीत राज्यात महाविकास आघाडीने घवघवीत यश संपादन केले आहे. महाराष्ट्रातील लोकसभेच्या एकूण 48 जागांपैकी 30 जागांवर मविआचे उमेदवार विजयी झाले. लोकसभा निवडणुकीपूर्वी राज्यात काँग्रेसला घरघर लागली होती. अनेक बड्या नेत्यांनी पक्षाला सोडचिठ्ठी दिली होती. तर पक्षात पडलेल्या फुटीमुळे ठाकरे गट आणि शरद पवार गटाचीही अवस्था तितकीशी चांगली नव्हती. भाजपच्या अजस्त्र यंत्रणेसमोर हे पक्ष कितपत टिकाव धरतील, याबाबत साशंकता होती. मात्र, मविआने 30 जागा जिंकत या सर्व शंका-कुशंका फेटाळून लावल्या. त्यामुळे आता विधानसभा निवडणुकाला सामोरे जाताना मविआतील तिन्ही पक्षांचा आत्मविश्वास कैकपटीने वाढला आहे.

शरद पवार यांचा अनुभव मविआसाठी जमेची बाजू

लोकसभा निवडणुकीप्रमाणे विधानसभा निवडणुकीतही शरद पवार यांचा अनुभव ही मविआसाठी जमेची बाजू ठरु शकते. लोकसभा निवडणुकीत उमेदवारांच्या निवडीपासून ते प्रचाराच्या रणनीतीमध्ये राष्ट्रवादी काँग्रेसचे नियोजन अचूक ठरले होते. शरद पवार यांनी लोकसभा निवडणुकीच्या तिसऱ्या टप्प्यानंतरच मविआला 30 पेक्षा अधिक जागांवर विजय मिळेल, असे भाकीत केले होते. हे भाकीत जवळपास खरे ठरले आहे. लोकसभा निकालाची पुनरावृत्ती विधानसभा निवडणुकीत निश्चितपणे होईल आणि राज्यात सत्ताबदल अटळ असल्याचा ठाम विश्वास शरद पवार यांनी मविआच्या संयुक्त पत्रकार परिषदेत व्यक्त केला होता.

ठाकरे गटाला मुंबईत जास्त जागा मिळणार

महाविकास आघाडीतील तिन्ही पक्षांची ताकद कोणत्या भागात आहे यावरुन जागावाटप आणि मतदारसंघ ठरवले जातील. त्यानुसार विदर्भ, उत्तर महाराष्ट्र, पश्चिम महाराष्ट्र आणि मराठवाड्यात काँग्रेस पक्षाला जास्त जागा मिळण्याची शक्यता आहे. तर मुंबईत ठाकरे गटाच्या वाट्याला जास्त जागा येऊ शकतात. शरद पवार गट पश्चिम महाराष्ट्र आणि उत्तर महाराष्ट्रात विधानसभेच्या जास्त जागांची मागणी करेल, असा अंदाज आहे.

मानाच्या 10 पालखीप्रमुखांना आषाढीला पूजेचा मान मिळणार

■ **पंढरपूर**

दरवर्षी आषाढी एकादशीला श्री विठ्ठल-रुक्मिणीची पूजा करण्याचा मान महाराष्ट्राचे मुख्यमंत्री आणि त्यांच्या पत्नीचा असतो. गेल्या अनेक वर्षांपासून महाराष्ट्रात ही परंपरा आहे. परंतु, यंदा याला जोडूनच एक मोठा निर्णय घेण्यात आला आहे. या वर्षी आषाढीच्या शासकीय महापूजेस 10 मानाच्या पालखी सोहळा प्रमुखांना निमंत्रण दिलं जाणार आहे. मुख्यमंत्र्यांसोबत पालखी प्रमुखांनाही महापूजेचा मान मिळणार आहे, मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदेंनी हा मोठा निर्णय घेतला आहे.

श्री विठ्ठलाच्या आषाढी एकादशी महापूजेसाठी मुख्यमंत्र्यांसमवेत प्रथमच राज्यातील मानाच्या दहा पालखी सोहळा प्रमुख आणि संस्थांच्या अध्यक्षांना संधी मिळणार आहे.

यंदा शासनाने पालखी सोहळ्यातील दिंड्यांना 20 हजार रुपये अनुदान देण्याच्या निर्णय घेतला होता. लोकसभा निवडणुकीतील दारुण पराभवानंतर मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांनी राज्यातील वारकरी संप्रदायाला खुश करण्यासाठी घेतलेल्या या निर्णयाचं स्वागत वारकरी संप्रदायाने केलं होतं. त्यानंतर आता दुसरा मोठा निर्णय घेण्यात आला आहे. आता आषाढीच्या शासकीय महापूजेस 10 मानाच्या पालखी सोहळा प्रमुखांना निमंत्रण दिलं जाणार आहे. मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांच्या अध्यात्मिक आघाडी प्रमुख अक्षय महाराज भोसले यांनी यासाठी पाठपुरावा केल्याने पुन्हा एकदा महायुतीत शिंदे शिवसेनेला मोठा फायदा मिळणार आहे.

वारकरी खुश

आता विठ्ठलाचा गाभारा आणि सोळखांबी मध्ये ही वाढलेली मानकऱ्यांची संख्या कशी मावणार हा प्रश्न देखील पडणार आहे. दरम्यान, शासनाने आषाढी वारीसाठी सोहळ्यात चालणाऱ्या सुमारे 1500 दिंड्यांना प्रत्येकी 20 हजार रुपये अनुदान देण्याच्या निर्णयाचं राज्यातील दिंडी प्रमुखांनी स्वागत केले.

विरोध करण्यापेक्षा धनगर बांधवांसाठी ताकद लावा

मनोज जरांगेंचा प्रकाश शेंडगेंना सल्ला

छ.संभाजीनगर दि१७ | प्रतिनिधी

आम्हाला विरोध करण्यापेक्षा रानावनात राहणाऱ्या धनगरांसाठी, गोरगरिबांसाठी ताकद दाखववी. आम्हाला आरक्षण न मिळावे म्हणून मोर्चे सभा काढण्यापेक्षा इतरांसाठी धनगर बांधवासाठी लढा, असा सल्ला मराठा आंदोलक मनोज जरांगे पाटील यांनी ओबीसी नेते प्रकाश शेंडगे यांना दिला आहे.

अंतरवाली सराटी येथे पाच दिवसांच्या उपोषणामुळे मनोज जरांगे पाटील यांची प्रकृती खालवली होती. यामुळे त्यांच्यावर छत्रपती संभाजीनगर शहरातील खाजगी रुग्णालयात सध्या उपचार सुरू आहेत. आज त्यांनी पत्रकारांशी संवाद साधला. मनोज जरांगे पाटील म्हणाले की, शंभूराज देसाई आले त्यांनी शब्द दिला. राजकारण डोळ्यासमोर ठेवून आम्ही काम करत नाही. सरकारवर विश्वास ठेवावा लागेल. मागेपुढे सरकणे सुरू राहते. एक महिना त्यांना हवा होता तो दिला आहे. आता 13 जुलैपर्यंत काहीच बोलायचं नाही.

ओबीसी नेत्यांविरोधात बोलणार नाही

जालन्यातील वडीगोद्री येथे लक्ष्मण हाके आणि नवनाथ वाघमारे यांनी ओबीसी आरक्षणाच्या रक्षणासाठी प्राणांतिक उपोषण सुरु केले आहे. हाके यांच्या उपोषणावर मनोज जरांगे पाटील म्हणाले की, लोकशाहीत सगळ्यांना उपोषणाचा अधिकार आहे. ते आमचे विरोधक नाहीत.

आम्ही ओबीसी नेत्यांविरोधात बोलणार नाही. गावखेड्यात त्यांचे आमचे जवळचे संबंध आहे. त्यांना काय म्हणायचे ते म्हणू द्या, जसे तुमचे लेकरं डोळ्यासमोर आहे तसे दुसरे लेकरं पण बघा. काळजावर हात ठेवून विचार करा, जी लोक विरोधात येतात त्यांचा विचार आम्ही करत नाही, करणारही नाही, असे त्यांनी म्हटले.

मुख्यमंत्री सगळ्यांचेच

लक्ष्मण हाके यांनी मुख्यमंत्री फक्त मराठा समाजाचे आहेत. कारण ते फक्त मराठा समाजाच्या आंदोलनाला वेळ देतात. ओबीसीकडे ढुंकूनही पाहत नाहीत, असे म्हटले होते. यावर मनोज जरांगे यांनी मुख्यमंत्री थोडं ना जातीचे असतात ते सगळ्यांचेच असतात, असे म्हटले.

भाजपातर्फे महाराष्ट्रात प्रभारी-सहप्रभारीपदी केंद्रातील दोन खास मंत्र्यांची नियुक्ती

नवी दिल्ली, दि. १७ | वृत्तसंस्था

लोकसभा निवडणुकीत राज्यात भाजपला अपेक्षित यश मिळाले नाही. उत्तर प्रदेश आणि महाराष्ट्रात भाजपच्या सर्वाधिक जागा घटल्या. त्यामुळे, स्वबळावर बहुमत मिळवण्याचं भाजपचे स्वप्न भंगले. लोकसभा निवडणुकीतील या पराभवाची कारणमिमांसा आणि मंथन भाजपकडून करण्यात येत आहे. त्या पार्श्वभूमीवर आगामी विधानसभा निवडणुकांच्या अनुषंगाने काही संघटनात्मक बदलही होण्याची दाट शक्यता आहे. त्यातच, महाराष्ट्राच्या प्रभारीपदी केंद्रीय मंत्र्यांची नियुक्ती करण्यात आली आहे. त्यामुळे, राज्यातील संघटनात्मक बदलही केली जाण्याची दाट शक्यता वर्तवण्यात येत आहे.

भाजपचे राष्ट्रीय अध्यक्ष जेपी नड्डा यांच्या आदेशान्वये महाराष्ट्रातील आगामी विधानसभा निवडणुकांसाठी प्रभारी म्हणून केंद्रीयमंत्री भूपेंद्र यादव आणि सहप्रभारी म्हणून अश्विनी वैष्णव यांची नियुक्ती करण्यात आली आहे. भाजपने महाराष्ट्रासह हरयाणा, झारखंड आणि जम्मू व काश्मीर येथे होत असलेल्या आगामी विधानसभा निवडणुकांच्या अनुषंगाने प्रभारी व सहप्रभारी यांची नियुक्ती केली आहे. त्यानुसार, दोन केंद्रीय मंत्र्यांकडे महाराष्ट्राची जबाबदारी देण्यात आली आहे. भूपेंद्र यादव हे विद्यमान केंद्रीयमंत्री असून अमित शाह यांचे खास मानले जातात. यापूर्वी गुजरात आणि बिहारचे प्रभारी म्हणून त्यांनी पक्षाचं काम पाहिले आहे. तर, दुसरे सहप्रभारी अश्विन वैष्णव हे पंतप्रधान नरेंद्र मोदींजे निकटवर्तीय आहेत. त्यामुळे, मोदी-शाहांचे दोन शिलेदार आता विधानसभा निवडणुकांसाठी महाराष्ट्रावर वॉच ठेवणार आहेत. महाराष्ट्रात ऑक्टोबर महिन्यात विधानसभा निवडणुका होऊ शकतात. कारण, ऑक्टोबरमध्ये विद्यमान विधानसभेचा कार्यकाळ संपत आहे. त्यामुळे, लोकसभा निवडणुकीतील पराभवाचे विश्लेषण करुन आगामी विधानसभा निवडणुकांमध्ये ती चूक न करण्याचा भाजपचा प्रयत्न असणार आहे.

भाजपने आगामी 4 राज्यांच्या निवडणुकांसाठी प्रभारी व सहप्रभारी यांची नव्याने नियुक्ती केली. त्यामुळे, राज्यात भाजपमध्ये मोठे बदल होण्याची दाट शक्यता वर्तवण्यात येत आहे. भाजप प्रदेशाध्यक्ष व मुंबई अध्यक्षांच्या कामगिरीचा नवीन प्रभारी आढावा घेणार आहेत. त्यानंतर, काही बदलाचे संकेत दिसून येतात. भाजपला राज्यात अपेक्षित यश न मिळाल्याने पक्ष संघटनेत हे मोठे बदल होण्याची शक्यता आहे. दरम्यान, लोकसभा निवडणुकीत भाजपला केवळ 9 जागा जिंकता आल्या. तर, महायुतीला 17 जागांवर यश मिळाले आहे. मात्र, या पराभवानंतर उपमुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांनी उपमुख्यमंत्रीपदावरून पायउतार होण्याची तयारी दर्शवली होती. मात्र, त्यांना पक्षाने काम सुरू ठेवण्यास सांगितले.

आमदार प्रकाश सुर्वेंचे आयोजन ज्येष्ठ नागरिकांची काशी यात्रा

■ **मुंबई**

जाऊ काशी विश्वेश्वराच्या दारी, पुण्य मोक्ष मिळवू पदरी अशी साद घालत मागाठाणे येथील सुमारे २५०० ज्येष्ठ नागरिकांना मोफत काशी विश्वेश्वर यात्रा मागाठाणेचे शिवसेनेचे आमदार प्रकाश सुर्वे घडवून आणणार आहेत.

२० जून रोजी दुपारी १२ वाजता बोरिवली येथून विशेष रेल्वेने येथील ज्येष्ठ नागरिक मोफत काशी विश्वेश्वर यात्रेला रवाना होतील. या यात्रेसाठी शिवसेनेच्या प्रत्येक शाखेतून ज्येष्ठ नागरिक व महिलांनी उत्स्फूर्तपणे नोंदणी केल्याचे सुर्वे यांनी सांगितले.

ज्येष्ठ नागरिकांसाठी विशेष रेल्वेने आरामदायी प्रवास, चहा, नाष्टा, भोजनाची व्यवस्था, काशी विश्वेश्वर दर्शन, गंगा स्नान, गंगा घाट आरती यांचा समावेश असल्याचे सुर्वे म्हणाले. यात्रेसाठी जाणाऱ्या ज्येष्ठ नागरिकांसाठी तारामती चॅरिटेबल ट्रस्ट व आमदार प्रकाश सुर्वे यांच्या संयुक्त विद्यमाने शनिवार, १५ जून रोजी सकाळी ९ ते ५ पर्यंत मोफत आरोग्य तपासणी ठेवण्यात आली आहे.

थोडक्यात

विशेष वैद्यकीय मदत कक्षाकडून 258 रुग्णांना जीवनदान

मुंबई: निर्धन व दुर्बल घटकातील रुग्णांना मोफत उपचार मिळवून देण्यासाठी उपमुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांनी विधि – न्याय विभाग अंतर्गत विशेष राज्यस्तरीय वैद्यकीय मदत कक्ष सुरू केले असून या कक्षाच्या माध्यमातून कॅन्सर, लिव्हर – किडनी ट्रान्सप्लांट, बोनमॅरो ट्रान्सप्लांट सारख्या गंभीर आजार असणाऱ्या 258 रुग्णांच्या शस्त्रक्रिया करुन त्यांना नवीन जीवनदान देण्यात आले आहेत. या शस्त्रक्रियांसाठी 17 कोटी 69 लाख रुपयांची मदत या कक्षाच्या माध्यमातून देण्यात आली असल्याची माहिती यावेळी देण्यात आली. निर्बल आणि दुर्बल घटकातील रुग्णांना धर्मादाय रुग्णालयात 10 टक्के बेड आरक्षित ठेवण्यात आले असून त्या बेडवर मोफत तसेच सवलतीच्या दरात चांगले उपचार मिळावे म्हणून राज्यस्तरीय विशेष वैद्यकीय कक्षाची स्थापना करण्यात आली आहे. जानेवारी 2024 पासून हे कक्ष सुरू झाले असून राज्यभरातील धर्मादाय रुग्णालयांनी यात उत्साहाने सहभाग घेतला आहे. कॅन्सर, लिव्हर-किडनी ट्रान्सप्लांट, बोनमॅरो ट्रान्सप्लांट, हृदय प्रत्यारोपन सारख्या गंभीर आजाराच्या शस्त्रक्रियासाठी लाखोंचा निधी लागतो. त्यामुळे हा खर्च सामान्य रुग्णांच्या आवाक्या बाहेर असतो. म्हणून अशा रुग्णांना पुन्हा नवीन जीवन मिळावे यासाठी राज्यस्तरीय विशेष वैद्यकीय मदत कक्षाच्या माध्यमातून उपचार तसेच आवश्यक निधी उपलब्ध करुन देण्यात येत आहे.

जाहिरात हक्कातून मध्य रेल्वेची 17 कोटी रुपयांची कमाई

मुंबई: मध्य रेल्वेने दोन महिन्यात प्रवासी तिकीटांव्यतिरिक्त अन्य माध्यमातून विक्रमी असा १७ कोटी रुपयांचा महसूल मिळविला आहे. त्यामध्ये वार्षिक परवाना शुल्कासह १७ निविदा देऊन केवळ मे महिन्यात ई लिलावाद्वारे १०.३० कोटी रुपये कमाविले आहेत. मध्य रेल्वेकडून रेकवर बाह्य जाहिरातींसाठी कंत्राट दिले जाते. त्याचबरोबर होर्डिंग, स्थानकांवर नॉन डिजिटल जाहिराती, पादचारी पुलांवर जाहिरातींच्या माध्यमातून महसूल मिळविण्याचा मध्य रेल्वेचा प्रयत्न आहे. यंदा त्याला चांगला प्रतिसाद मिळाला असून दोन महिन्यातच मध्य रेल्वेच्या तिजोरीत मोठा महसूल जमा झाला आहे. मध्य रेल्वेने मुंबई विभागात कुर्ला कारशेडच्या १२ ईएमयू रेकवर बाह्य जाहिरातींसाठी ३ वर्षांचे कंत्राट दिले आहे. त्यामाध्यमातून मध्य रेल्वेला दरवर्षी ७१ लाख रुपये मिळणार आहेत. तर नाहूर, मानखुर्द, भायखळा येथे प्रत्येकी १ आणि पनवेल येथे ५ नवीन होर्डिंगसाठी करार करण्यात आला आहे.

पाणी कपातीपासून मुंबईकरांना दिलासा मिळणार

मुंबईच्या तलाव क्षेत्रात पावसाची एन्ट्री

प्रतिनिधी
■ मुंबई

मुंबईला पाणीपुरवठा करणाऱ्या सातही तलावांच्या पाणलोट क्षेत्रात पावसाची एन्ट्री झाली आहे. सरासरीने अधूनमधून पाऊस पडू लागला आहे. पावसाने तलावक्षेत्रात हजेरी लावल्याने मुंबईकरांना काहिसा दिलासा मिळाला आहे.

गेल्या चार दिवसात सर्वात जास्त १३५ मिमी पाऊस तुळशी तलावात, त्यापाठोपाठ विहार तलावात १३४ मिमी, भातसा तलावात ८८ मिमी, मध्य वैतरणा तलावात ७३ मिमी, मोडक सागर - ६५ मिमी, तानसा - ६४ मिमी आणि अप्पर वैतरणा तलावात सर्वात कमी म्हणजे ४२ मिमी इतक्या पावसाची नोंद झाली आहे. सातही तलावात गेल्या ९ जूनपासून पाऊस पडायला सुरुवात झाली आहे.

.मुंबईत यंदा चांगला पाऊस पडण्याची शक्यता हवामान खात्याने वर्तवली आहे. मुंबई शहरात दरवर्षी किमान २,२०० ते २,७०० मिमी इतका पाऊस पडतो. मात्र मुंबई महापालिकेकडे या पावसाचे पाणी साठवून ठेवण्याबाबत वेगळे असे नियोजन नाही.

तसेच, सन २००६ पासून राज्यात मोठ्या जागेतील इमारतीच्या ठिकाणी 'रेन वॉटर हार्वेस्टिंग' योजना राबविण्याबाबत कायदा करण्यात आलेला असताना त्याची अंमलबजावणी करण्यात पालिकेला सपशेल अपयश आले आहे. त्यामुळेच पावसाचे हे पाणी मुंबईतील तुळशी आणि विहार या दोन तलावात त्यांच्या क्षमते एवढेच जमा होते.

तर पवई तलावात पावसाचे पाणी काही प्रमाणात साठवले जात असले तरी या तलावातील पाणी क्षारयुक्त असल्याने ते पिण्यासाठी वापरता येत नाही. त्यामुळे त्या पाण्याचा वापर आरे कॉलनी व जवळच्या काही कंपन्यामध्ये पिण्याच्या व्यतिरिक्त पाण्याची गरज भागविण्यासाठी करण्यात येतो. त्यामुळे मुंबईत पावसाळ्याच्या चार महिन्याच्या मोसमात पडणारे जवळजवळ २२,०० ते २,७०० मिमी इतक्या पावसाचे पाणी विनावापर समुद्रात वाया जात असते.

मुंबईची दररोज ३,८५० दशलक्ष लिटर इतकी आणि ठाणे, भिवंडी महापालिकेची दररोज १५० दशलक्ष लिटर इतकी पाण्याची तहान ठाणे, पालघर, नाशिक जिल्हा परिसरातील अप्पर वैतरणा, तानसा, मोडक सागर, मध्य वैतरणा आणि भातसा हे प्रमुख ५ तलाव भागवत असतात. त्यामुळे हे ५ प्रमुख तलाव आणि मुंबई उपनगर परिसरातील तुळशी आणि विहार हे दोन तलाव असे एकूण सात तलाव पावसाळ्याच्या शेवटपर्यंत म्हणजे १ ऑक्टोबरपर्यंत भरलेले (१४,४७,३६३ दशलक्ष लिटर) असणे आवश्यक असते.

राज्य शासनाकडून भूखंड अदानी समुहाला नव्हे तर धारावी पुनर्विकास कंपनीला!

राजकीय आरोपांबाबत डीआरपीतील सुत्रांची माहिती

प्रतिनिधी
■ मुंबई

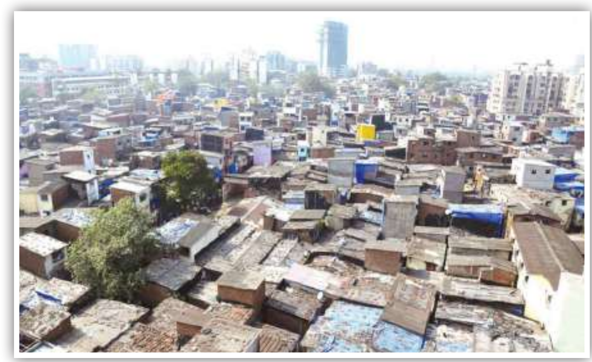

कुर्ला मदर डेरी जमिनीबाबत स्पष्टीकरण

महाराष्ट्र लँड रेवेन्यू (डिसपोजल ऑफ गव्हर्नमेंट लँड्स) रुल्स 1971 नुसार कुर्ला मदर डेरी येथील जमीन ही महाराष्ट्र शासनाच्या वतीने धारावी डेव्हलपमेंट प्रोजेक्ट यांना हस्तांतरित केली जाणार आहे. त्यामुळे ही जमीन थेट अदाणी समूहाला हस्तांतरित करण्यात येणार असल्याचा आरोप हा तथ्यहीन आणि हास्यास्पद असल्याचे डीआरपीच्या सूत्रांनी सांगितले.

धारावी पुनर्विकास प्रकल्पासाठी महाराष्ट्र राज्य शासनाच्या धारावी रिडेव्हलपमेंट प्रोजेक्ट (डीआरपी)/ झोपडपट्टी पुनर्विकास प्राधिकरण (एसआरए) या कंपन्यांनाच जमीन हस्तांतरित करण्यात आली असून कोणतीही जमीन अदानी समूहाला हस्तांतरित करण्यात आलेली नाही, अशी माहिती डीआरपी मधील सूत्रांकडून देण्यात आली. धारावी पुनर्विकासासाठी विविध जमिनी अदानी समूहाला हस्तांतरित करण्यात आल्याच्या खासदार वर्षा गायकवाड यांच्या आरोपाबाबत सूत्रांकडून ही माहिती देण्यात आली.

धारावीतील जनतेची दिशाभूल करण्यासाठी अपुऱ्या माहितीच्या आधारे केला जाणारा अपप्रचार हा धारावीकरांच्या भविष्याच्या आड येत असल्याचे मतही यावेळेस डीआरपीच्या वरिष्ठ सूत्रांनी व्यक्त केले. तसेच माननीय खासदारांनी केलेले आरोप हे निराधार आणि तथ्यहीन असल्याचे देखील यावेळी स्पष्ट करण्यात आले.

महाराष्ट्र राज्य शासन आणि अदाणी यांच्या भागीदारीतील कंपनी डीआरपीपीएलच्या माध्यमातून धारावीतील घरे आणि दुकानांचा पुनर्विकास करून त्यांचे हस्तांतरण राज्य शासनाला करणे, इतकीच महत्त्वाची जबाबदारी अडाणी समूहाची आहे. या पुनर्विकसित घरे आणि दुकानांचे हस्तांतर हे राज्य शासनाच्या मार्फत नियमानुसार केले जाणार आहे.

निविदेतील अटीप्रमाणे राज्य शासनाने निर्धारित केलेल्या दरानुसार जमीन डीआरपी आणि एसआरए यांच्याकडेच राहणार मअसून शासनाच्या मागणीनुसार डीआरपीपीएल कडून राज्य शासनाला किंमत अदा केली जाणार आहे. या बदल्यात डीआरपीपीएलला डेव्हलपमेंट राइट्स मिळणार आहेत. निविदेतील कागदपत्रानुसार महाराष्ट्र शासन आपली जमीन डीआरपी/ एसआरएला देऊन या प्रकल्पाला मदत करेल असे स्पष्ट म्हटले आहे.

रेल्वेची जागा निविदा प्रक्रियेच्या पूर्वीच डीआरपीला हस्तांतरित करण्यात आली होती. यासाठी डीआरपीपीएल कडून रेडी रेकनर च्या 170 टक्के अतिरिक्त प्रीमियम देण्यात आला होता.

धारावीतील प्रत्येकाला (मग तो पात्र असो किंवा अपात्र) घर दिले जाणार, असे महाराष्ट्र शासनाच्या 2022 मधील शासन निर्णयात स्पष्ट केलेले असताना देखील केवळ धारावीतील नागरिकांना भयभीत करण्यासाठी विरोधकांकडून केवळ राजकारणासाठी आणि स्वतःच्या फायद्यासाठी अपप्रचार केला जात आहे. एसआरए प्रकल्पात अपात्र लोकांना घर दिले जात नाही आणि पात्र लोकांना 300 स्क्वेअर फुटचे घर दिले जाते. मात्र धारावी पुनर्विकास प्रकल्प हा एकमेव असा प्रकल्प आहे ज्यामध्ये पात्र अपात्र हा निकष न बघता प्रत्येकाला घर दिले जाणार आहे. तसेच पात्र रहिवाशांना एसआरए च्या निकषांपेक्षा 17% मोठे घर प्रत्येकाला मिळणार आहे.

धारावी पुनर्विकास प्रकल्पातील नियम आणि अटी जनतेच्या हितासाठी करण्यात आल्या असून यामध्ये लोकांना मोफत किंवा सवलतीच्या दरात घरे, स्टॅम्प ड्युटी आणि प्रॉपर्टी टॅक्स मध्ये सूट, दहा वर्षे मेंटेनन्स मधून सूट आणि सोसायटीच्या भविष्यातील आर्थिक तरतुदीसाठी दहा टक्के वाणिज्यिक वापर अशा अनेक लोकाभिमुख सुविधा या प्रकल्पात दिल्या जाणार आहेत.

विद्यार्थ्यांना एसटी पास थेट शाळेत मिळणार

- लांब रांगेत उभे राहण्याचा त्रास वाचला
- मासिक पासात 66 टक्के दर सवलत

प्रतिनिधी
■ मुंबई

शाळा- महाविद्यालयात शिक्षण घेणाऱ्या लाखो विद्यार्थी- विद्यार्थिनींना आता एसटीचे पास हे थेट त्यांच्या शाळेत वितरित करण्यात येणार आहेत. तशा सूचना एसटी महामंडळाचे उपाध्यक्ष व व्यवस्थापकीय संचालक डॉ. माधव कुसेकर यांनी स्थानिक एसटी प्रशासनाला दिल्या आहेत. त्यामुळे विद्यार्थ्यांना आता एसटी पाससाठी तासनतास रांगेत उभे राहायला लागणार नाही.

नवीन वर्षाच्या पहिल्या सत्रातील शाळा आता सुरू झालेल्या आहेत. घरापासून शाळेपर्यंत जाण्यासाठी शासनाने विद्यार्थ्यांना एसटीच्या माध्यमातून ६६ % इतकी सवलत दिली आहे,म्हणजे केवळ ३३ % रक्कम भरून विद्यार्थ्यांना मासिक पास काढता येतो. त्याचप्रमाणे शासनाच्या पुण्यश्लोक अहिल्याबाई होळकर योजनेअंतर्गत बारावीपर्यंत शिक्षण घेणाऱ्या सर्व विद्यार्थिनींना मोफत एसटी पासचे वितरण केले जाते. यासाठी विद्यार्थी विद्यार्थिनींना एसटीच्या पास केंद्रावर जाऊन रांगेत उभा राहून पास घ्यावे लागत होते. किंवा गटागटाने आगारात जाऊन आगार व्यवस्थापन कडून पास घेतले जात असत. पण यंदापासून विद्यार्थ्यांना पास साठी आता रांगेत ताटकळत उभे राहावे लागणार नाही. त्यांच्या शाळा -महाविद्यालयांनी पुरवलेल्या यादीनुसार एसटीच्या कर्मचाऱ्याकडून त्या विद्यार्थ्यांना आणि विद्यार्थिनींना त्यांचे एसटी पास थेट शाळेत देण्यात येणार आहेत. जेणेकरून त्यांचा वेळ वाया जाणार नाही.

या संदर्भात १८ जुन पासुन एसटी प्रशासनातर्फे " एसटी पास थेट तुमच्या शाळेत " हि विशेष मोहीम राबविण्यात येत आहे. तत्पूर्वी सर्व शाळा महाविद्यालयाच्या मुख्याध्यापक व प्राचार्य यांना एसटीच्या आगार व्यवस्थापकांनी पत्र देऊन आपल्या शाळेत नवीन वर्षात शिकणाऱ्या विद्यार्थी विद्यार्थ्यांची यादी तयार ठेवण्यास सांगितले आहे.

बीडीडी चाळ पुनर्विकास योजनेतील पात्र रहिवाशांना मिळणार घरभाडे

प्रतिनिधी
■ मुंबई

वरळी, ना. म. जोशी मार्ग आणि नायगाव बीडीडी चाळ पुनर्विकास प्रकल्पातील रहिवाशांची घरे रिकामी करून घेण्यासाठी मुंबई मंडळाने आता घरभाड्याचा पर्याय निवडला आहे. पात्र रहिवाशांना महिना २५ हजार रुपये घरभाडे देण्यात येणार आहे. आता ११ महिन्यांचे एकत्रित घरभाडे देण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे. दुसऱ्या वर्षाचेही ११ महिन्यांचे घरभाडे एकत्रित देण्याचे म्हाडाने जाहीर केले आहे.

बीडीडी चाळीचा रखडलेला पुनर्विकास म्हाडाच्या माध्यमातून करण्याचा निर्णय राज्य सरकारने घेतला. त्यानुसार सध्या वरळी, ना. म. जोशी मार्ग या तीन बीडीडी चाळींच्या पुनर्विकासाचे काम मुंबई मंडळाकडून सुरू आहे. टप्प्याटप्प्यात इमारती रिकाम्या करून इमारतींचे पाडकाम करत त्यावर उत्तुंग इमारती बांधण्याचे काम सध्या सुरू आहे. दरम्यान रहिवाशांची पात्रता निश्चित करून त्यांना सोडतीद्वारे पुनर्वसित इमारतीतील घराची हमी देत घरे रिकामी करून घेतली जात आहेत. या पात्र रहिवाशांचे तात्पुरते पुनर्वसन म्हाडाच्या संक्रमण शिबिरात केले जात आहे. पण आता मुंबई मंडळाकडे संक्रमण शिबिरातील गाळेच नाहीत. त्यामुळे मंडळाने आता घरभाडे देत घरे रिकामी करून घेण्याचा निर्णय घेतला आहे. पात्र रहिवाशांना दरमहा २५ हजार रुपये असे घरभाडे दिले जाणार आहे.

या निर्णयाच्या अंमलबजावणीला आता सुरुवात केली जाणार आहे. २५ हजार रुपये घरभाडे देत घरे रिकामी करून घेतली जाणार आहेत. दरम्यान एका महिन्याचे घरभाडे देण्याऐवजी वर्षाचे एकत्रित घरभाडे द्यावे अशी रहिवाशांची मागणी होती. त्यानुसार ११ महिन्यांचे एकत्रित तर दुसऱ्या वर्षाचेही ११ महिन्याचे घरभाडे एकत्रित देण्याचा प्रस्ताव मुंबई मंडळाकडून म्हाडा उपाध्यक्ष संजीव जयस्वाल यांच्याकडे सादर करण्यात आला होता.

त्यानुसार दोन वर्षांनंतर रहिवाशांना आणखी किती महिने भाड्याच्या घरात रहावे लागणार आहे त्याचा कालावधी लक्षात घेता त्या कालावधीचे घरभाडे एकत्रित दिले जाणार आहे. या प्रस्तावाला मान्यता देण्यात आल्याचे म्हाडा प्राधिकरणाकडून सांगण्यात आले.

गोदी कामगारांना मिळालेले फायदे टिकविणे हेच कामगार चळवळी समोर मोठे आव्हान

प्रतिनिधी
■ मुंबई

स्वातंत्र्य सेनानी, मुंबईचे माजी महापौर, माजी खासदार व ज्येष्ठ कामगार नेते डॉ. शांती पटेल यांनी ७० वर्ष बंदर व गोदी कामगार चळवळीचे नेतृत्व करून ६२ वर्ष मुंबई पोर्ट ट्रस्टच्या विश्वस्तपदी काम केले. त्यांच्या दूरदृष्टीकोणामुळे व अभ्यासू वृत्तीमुळे आज गोदी कामगारांना चांगला पगार, पेन्शन, हॉस्पिटल इ.फायदे मिळत आहेत. गोदी कामगारांना मिळालेले फायदे टिकवणे हेच आज कामगार चळवळी समोर मोठे आव्हान आहे. असे प्रतिपादन अनेक वक्त्यांनीआपल्या अभिवादनपर भाषणात केले.

मुंबई पोर्ट ट्रस्ट डॉक अँड जनरल एम्प्लॉईज युनियनच्या वतीने १३ जून २०२४ रोजी डॉ. शांती पटेल यांचा १० वा स्मृतिदिन साजरा करण्यात आला. स्मृतिदिनानिमित्त ऑरेंज गेट प्रिन्सेस डॉक जवळील डॉ. शांती पटेल चौकातील नाम फलकाला पुष्पहार घालण्यात आला. तर माझगाव येथील कामगार सदन कार्यालयातील डॉ. शांती पटेल यांच्या प्रतिमेला पुष्पहार घालून अभिवादन करण्यात आले.

डॉ. शांती पटेल यांनी आपल्या कार्यकाळात कामगारांमधून कामगार नेते व कार्यकर्ते निर्माण केले आहेत. डॉ. शांती पटेल यांचा समाजात, राजकारणात व कामगार चळवळीत आपल्या कार्याने चांगला प्रभाव होता. ते नेहमी सांगायचे उद्योग टिकला तर कामगार टिकेल, कामगार टिकला तर संघटना टिकतील. कामगारांच्या मागण्या या कुणाच्या मेहरबानीमुळे नाही तर कामगारांच्या एकजुटीमुळेच मिळतात. डॉ. शांती पटेल यांच्या दूरदृष्टीकोणामुळे व अभ्यासू वृत्तीमुळे कामगारांचा व बंदरांचा विकास झाला आहे. असेही वक्त्यांनी सांगितले.

स्मृतिदिन सभेमध्ये युनियनचे अध्यक्ष अॅड. एस. के. शेट्ये, कार्याध्यक्ष डॉ. यतीन पटेल, जनरल सेक्रेटरी सुधाकर अपराज, सेक्रेटरी विद्याधर राणे, दत्ता खेसे, विजय रणदिवे, खजिनदार विकास नलावडे, उपाध्यक्ष रमेश कुऱ्हाडे, प्रसिद्धी प्रमुख मारुती विश्वासराव, माजी उपाध्यक्ष संदीप कदम, संघटक चिटणीस निसार युनूस मिर , मुंबई टांकसाळ मजदूर सभेचे पदाधिकारी मुकुंद वाजे, कार्यकर्त्या योगीनी दुराफे, महेंद्र चौगुले आदी मान्यवरांची डॉ. शांती पटेल यांचे कार्य व आठवणीना उजाळा देणारी भाषणे झाली.

दोन महिन्यांत विनातिकीट प्रवाशांकडून 63.62 कोटी दंड वसूल

प्रतिनिधी
■ मुंबई

मध्य रेल्वेवरील विनातिकीट प्रवाशांना रोखण्यासाठी लोकल, मेल-एक्स्प्रेसमध्ये सखोल तिकीट तपासणी करण्यात येत आहे. विनातिकीट प्रवाशांमुळे होणारे उत्पन्नाचे नुकसान आणि तिकीटधारक प्रवाशांची होणारी गैरसोय टाळण्यासाठी विनातिकीट प्रवाशांना पकडण्याची मोहीम हाती घेण्यात आली आहे. या मोहिमेत एप्रिल – मेदरम्यान ९.०४ लाख प्रकरणांमध्ये ६३.६२ कोटी रुपये दंड वसूल करण्यात आला आहे.

मध्य रेल्वेवरील सुमारे १,८१० लोकल फेऱ्यांमधून दररोज सुमारे ३३ लाख प्रवासी प्रवास करतात. मध्य रेल्वेवर दररोज ६६ वातानुकूलित लोकल फेऱ्या धावतात. यामधून दररोज सुमारे ७८ हजार प्रवासी प्रवास करतात. सुरक्षितता आणि आरामदायी प्रवासासाठी वातानुकूलित लोकलला प्रवाशांकडून प्रचंड प्रतिसाद मिळत आहे. मात्र वातानुकूलित लोकल, सामान्य लोकलच्या प्रथम श्रेणी डब्यात विनातिकीट प्रवाशांचा प्रवास वाढल्याने, तिकीटधारक प्रवाशांना उभ्याने प्रवास करावा लागतो. तसेच, जादा पैसे मोजून देखील गैरसोयीचा प्रवास होत असल्याने या लोकल आणि डब्यात तिकीट तपासणी करावी, अशा तक्रारी वारंवार मध्य रेल्वेकडे करण्यात आल्या आहेत. तसेच रविवारी आणि सुट्टीच्या दिवशी लोकलमध्ये, रेल्वे स्थानकात तिकीट तपासनीस नसतात. त्यामुळे बहुतेक प्रवासी लोकलमधून विनातिकीट प्रवास करतात. वातानुकूलित लोकल आणि सामान्य लोकलच्या प्रथम श्रेणी डब्यात देखील विनातिकीट प्रवासी गर्दी करतात, अशी ओरड प्रवाशांकडून सातत्याने केली जाते. प्रवाशांना उत्तम सेवा देण्याच्या उद्देशाने विनातिकीट प्रवाशांना रोखण्यासाठी मध्य रेल्वेच्या तिकीट तपासनीसांनी विशेष तपासणी मोहीम हाती घेतली आहे.

30 सप्टेंबरपर्यंत प्रवेश रद्द केल्यास फीचा पूर्ण परतावा; शिक्षण संस्थांना 'यूजीसी'च्या सूचना

प्रतिनिधी
■ मुंबई

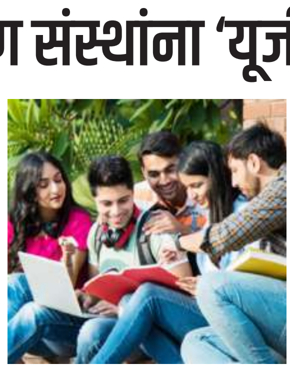

महाविद्यालयात निश्चित झालेला प्रवेश ३० सप्टेंबरपर्यंत रद्द केल्यास अथवा इतर शिक्षण संस्थेत स्थलांतरित करायचे झाल्यास महाविद्यालय किंवा विद्यापीठाला संबंधित विद्यार्थ्याला त्याने भरलेल्या फीचा संपूर्ण परतावा देणे बंधनकारक आहे, तसेच ३१ ऑक्टोबरपर्यंत प्रवेश रद्द करायचा झाल्यास प्रक्रिया शुल्क म्हणून केवळ एक हजार रुपये कमी करण्याची मुभा राहील, तर ३१ ऑक्टोबरनंतर प्रवेश रद्द करायचा झाल्यास महाविद्यालयांना किती शुल्क कपात करता येईल, याबाबत विद्यापीठ अनुदान आयोगाने (यूजीसी) धोरण ठरवून दिले आहे. २०२४-२५ या शैक्षणिक वर्षाकरिता शुल्क परताव्याबाबतचे धोरण 'यूजीसी'ने १२ जून रोजी जाहीर केले.

'यूजीसी'ची मान्यता घेतलेल्या सर्व प्रकारच्या शिक्षण संस्थांना हा नियम लागू राहील. यात राज्यांच्या कायद्यानुसार अस्तित्वात असलेल्या शिक्षण संस्थांचाही समावेश असेल. त्यानुसार ३० सप्टेंबरपर्यंत प्रवेश रद्द केल्यास शुल्कात कपात करता येणार नाही. महाविद्यालयांनी प्रवेश रद्द करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना शुल्क आणि मूळ कागदपत्रे परत न केल्यास कारवाई करण्याचा इशाराही दिला आहे. अशा महाविद्यालयांच्या किंवा विद्यापीठाच्या विरोधात विद्यार्थी-पालकांना 'यूजीसी'कडे तक्रार नोंदविता येईल.

राज्यातील तब्बल 483 गावांना दरडींचा धोका

रायगड, रत्नागिरी जिल्ह्यातील ठिकाणे निश्चित

प्रतिनिधी
■ मुंबई

ठाण्यात २२ ठिकाणे धोकादायक

ठाणे जिल्ह्यात अंबरनाथमधील खोड खुंटीवली, जांबिवली, मोरीवली, भिवंडीतील नागाव, तामघर, शहापूरमधील मोखावणे, ठाण्यातील उत्तण, बेलापूर, भाईंदरपाडा, माजिवडे, कोलशेत, शिरवणे, डोंगरी तर्फे धारावी, पारसिक, मुंब्रा आदी २२ ठिकाणी दरडींचा धोका दर्शविण्यात आला आहे.

यंदाच्या पावसाळयात राज्यातील ४८३ गावांवर दरडी कोसळण्याचा धोका असून धोकादायक दरडींची ठिकाणे सरकारने सबंधित जिल्हा प्रशासानाला कळवली आहेत. त्यानुसार रायगड, रत्नागिरी, पुणे आणि कोल्हापूर जिल्ह्यातील अनेक गावांना दरडी कोसळण्याचा सर्वाधिक धोका आहे. दरडींची ठिकाणे निश्चित करण्यात आली असून तेथे कुणाला हानी पोहचणार नाही, याची काळजी जिल्हा प्रशासनाने घ्यावी, असे आदेश मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांनी दिले.

राज्य सरकारने तयार केलेल्या अहवालानुसार राज्यातील डझनभर जिल्हयातील ४८३ गावांवर धोकादायक दरडींचे संकट आहे. त्यामध्ये रायगड जिल्ह्यात खालापूर, कर्जत, महाड, म्हसळा, पनवेल, पोलादपूर या तालुक्यातील सर्वाधिक १५७ गावांचा समावेश असून त्याखालोखाल रत्नागिरी जिल्ह्यातील चिपळूण, दापोली, गुहागर, खेड, राजापूर, रत्नागिरी संगमेश्वर या तालुक्यातील १३८ तर पुणे जिल्ह्यातील आंबेगाव, हवेली, जुन्नर, खेड, मावळ, मुळशी या तालुक्यातील ९३ गावांना धोकादायक दरडींपासूनच्या आपत्तीचा धोका आहे.

साताऱ्यात जावळी, महाबळेश्वर, पाटण, सातारा, वाई या तालुक्यातील ८८, कोल्हापूरमधील भुदरगड, चंदगड, गगनबावडा, करवीर, पन्हाळा, राधानगरी, शाहूवाडी तालुक्यातील ५८, नगर जिल्ह्याच्या अकोले तालुक्यील ८ , सिंधुदुर्गातील सावंतवाडी, वैभववाडी या दोन तालुक्यातील १६,नाशिक जिल्ह्यात इगतपुरी, सुगरणा आणि त्र्यंबकेश्वर तालुक्यातील ५ गावांना पावसाळयात दरडी कोसळण्याचा धोका असल्याचे अहवालात म्हटले आहे.

पावसाळयात राज्यातील काही जिल्ह्यात विशेषत: कोकण, मुंबई, पुणे, कोल्हापूर या भागात दरडी कोसण्याच्या घटना वारंवार घडत असतात, त्यामुळे काळजी घेण्याचे आदेश देण्यात आले आहेत.

सत्तारांची मंत्रीमंडळातून हकालपट्टी करा

भारतीय जनता पक्षाचा आक्रमक पवित्रा

■ सिल्लोड

शिवसेना शिंदे गटाचे नेते आणि राज्याचे अल्पसंख्याक विकास व पणन मंत्री अब्दुल सत्तार यांची मंत्रिमंडळातून हकालपट्टी करावी, अशी मागणी सिल्लोडचे भाजप शहराध्यक्ष कमलेश कटारिया यांनी केली आहे. लोकसभा निवडणुकीत अब्दुल सत्तार यांनी महायुतीच्या विरोधात काम केल्याचा आरोप कमलेश कटारिया यांनी केला आहे. अब्दुल सत्तार यांच्या कार्यकर्त्यांनी काँग्रेस उमेदवाराचा प्रचार केल्याचा आरोपही त्यांनी केला आहे.

सिल्लोडमधील भाजप संपवण्यासाठी अब्दुल सत्तार यांचा प्रयत्न असल्याचा आरोप देखील कमलेश कटारिया यांनी केला आहे. अब्दुल सत्तारांची मंत्रिमंडळातून हकलपट्टी करण्याच्या मागणीसाठी भाजप पदाधिकाऱ्यांनी भाजप प्रदेशाध्यक्ष चंद्रशेखर बावनकुळे यांना पत्र दिले आहे.

जालना लोकसभा मतदारसंघात भाजपचे नेते आणि माजी मंत्री रावसाहेब दानवे यांचा पराभव झाला आहे. काँग्रेस नेते डॉ. कल्याण काळे यांनी त्यांचा पराभव केला आहे. काळेंच्या विजयात अनेक अदृश हातांची मदत झाल्याचे बोलले जात आहे. यामध्ये शिवसेनेचे राज्यातील अल्पसंख्याक विकास व पणन मंत्री अब्दुल सत्तार यांचे नाव घेतले जात आहे. अब्दुल सत्तार यांची आघाडीचे उमेदवार कल्याण काळे यांनी त्यांच्या सिल्लोड येथील संपर्क कार्यालयात जाऊन भेट घेतली. तेव्हा सत्तार यांनी काळेंचे अभिनंदन करत डोक्यावर हात ठेवला होता. एवढेच नाही तर काळे माझे चांगले मित्र आहेत, त्यांना मी निवडणुकीत मदत केल्याची जाहीर कबुलीही सत्तार यांनी दिली होती. या घटनेनंतर भाजपनं आक्रमक पवित्रा घेत सत्तारांची मंत्रीमंडळातून हकालपट्टी करण्यात यावी अशी मागणी केली आहे.

दरम्यान, लोकसभा निवडणुकीनंतर अब्दुल सत्तार आणि काँग्रेसच्या नेत्यांमधील जवळीक वाढू लागली आहे. काँग्रेसचे जालन्याचे जिल्हाध्यक्ष राजाभाऊ देशमुख यांनी नुकतीच अब्दुल सत्तार यांची त्यांच्या सिल्लोड येथील संपर्क कार्यालयात सदिच्छा भेट घेतली होती. भोकरदन शहराला खडकपूर्णा योजनेतून पाणीपुरवठा करावा, अशी मागणी त्यांनी या भेटीत सत्तारांकडे केली. त्यांनी ही मागणी मान्य करुन तत्काळ कारवाई करण्याचे आदेश संबंधित अधिकाऱ्यांना दिले होते. त्यामुळं सत्तार पुन्हा काँग्रेसची वाट धरणार का? असा सवालही यानिमित्तानं उपस्थित केला जात आहे.

पंकजा मुंडे यांचे राजकीय पुनर्वसन करा, अहमदनगरमध्ये बॅनरबाजी

■ अहमदनगर

लोकसभा निवडणुकांच्या निकालानंतर बीडमध्ये मोठा तणाव पाहायला मिळत आहे. बीडमध्ये नुकत्याच झालेल्या लोकसभा निवडणुकीत भाजप नेत्या पंकजा मुंडे यांचा पराभव झाला. पंकजा मुंडे यांच्या पराभवानंतर मात्र, त्यांच्या समर्थकांमध्ये तीव्र नाराजी पाहायला मिळत आहे.

अहमदनगरच्या पांगरमल येथील माजी सरपंच बाप्पुसाहेब आव्हाड यांनी पांढरीपूल फाटा येथे पंकजा मुंडे यांच्याबाबत लावलेल्या बॅनरच्या जोरदार चर्चा सुरू आहेत.

सरकारनं जर येत्या विधानसभा मतदानापूर्वी पंकजा मुंडे यांचं राजकीय पुनःर्वसन केलं नाही, तर सकल ओबीसी समाज भारतीय जनता पार्टीसह सत्तेत असणऱ्या कोणत्याही पक्षास मतदान करणार नाही, अशा आशयाचे बॅनर अहमदनगरच्या पांगरमल येथे लावण्यात आले आहेत.

सोबतच पक्षासाठी आणि समाजासाठी ज्यांचं योगदान नाही, त्यांना राज्यसभा देऊन मंत्रिपद दिलं जातं, मात्र पंकजा मुंडे यांना डावललं जातं, असं म्हणत कार्यकर्त्यांनी भागवत कराड यांच्यावर निशाणा साधला आहे.

वायकरांचे मेहुणे मंगेश पांडिलकरांवर ईव्हीएमशी छेडछाड केल्याचा आरोप

ईव्हीएम हा भारतातील 'ब्लॅक बॉक्स'- राहुल गांधी

■ नवी दिल्ली

टेस्लाचे आणि सोशल मीडिया प्लॅटफॉर्म साईट X चे मालक एलॉन मस्क यांनी ईव्हीएमला हद्दपार करण्याची मागणी केल्यानंतर सर्वाधिक पडसाद भारतात उमटले आहेत. ईव्हीएमवरून देशात सातत्याने संशयाचे वातावरण होत असतानाच आता मस्क यांनी मांडलेल्या भूमिकेनं देशात पुन्हा एकदा ईव्हीएमविरोधात ठिणगी पडली आहे. काँग्रेस नेते राहुल गांधी यांनी पुन्हा ईव्हीएमवर प्रश्न उपस्थित केला आहे. त्यांनी महाराष्ट्रात सर्वाधिक वादग्रस्त ठरलेल्या रवींद्र वायकर निकालाचा मुद्दा उपस्थित केला आहे.

सोशल मीडिया प्लॅटफॉर्म X (पूर्वीचे ट्विटर) वर आज (16 जून) एका पोस्टमध्ये राहुल गांधी यांनी निवडणूक प्रक्रियेतील पारदर्शकतेवरही प्रश्न उपस्थित केले. त्यांच्या पोस्टमध्ये त्यांनी शिवसेनेचे शिंदे गटाचे उमेदवार रवींद्र वायकर यांच्याशी संबंधित एक बातमीही शेअर केली आहे. शिंदे यांच्यावर ईव्हीएममध्ये छेडछाड करून विजयी झाल्याचा आरोप आहे.

राहुल गांधी यांनी ट्विटरवर लिहिले की, "ईव्हीएम हा भारतातील 'ब्लॅक बॉक्स' आहे. त्यांची छाननी करण्यास कोणालाही परवानगी नाही. आमच्या निवडणूक प्रक्रियेतील पारदर्शकतेबाबत गंभीर चिंता व्यक्त केली जात आहे. "जेव्हा संस्थांमध्ये उत्तरदायित्वाचा अभाव असतो, तेव्हा लोकशाही एक लबाडी बनते आणि फसवणूक होण्याची शक्यता वाढते."

राहुल गांधींनी ही बातमी शेअर करत पोस्ट लिहिली आहे. ती इंग्रजी वर्तमान पत्राची आहे. या वृत्तात सांगण्यात आले आहे की, आतापर्यंतच्या तपासात वनराई पोलिसांना रवींद्र वायकर यांचे नातेवाईक मंगेश पांडिलकर यांच्याविरोधात अनेक पुरावे सापडले आहेत. मंगेश पांडिलकर यांच्यावर ईव्हीएममध्ये छेडछाड केल्याचा आरोप आहे, त्यानंतर वायकर मुंबई उत्तर पश्चिम लोकसभा मतदारसंघातून 48 मतांनी विजयी झाले. मतमोजणीवेळी मंगेश जो फोन वापरत होता, तो इलेक्ट्रॉनिक व्होटिंग मशिनला (ईव्हीएम) जोडल्याचा आरोप आहे.

दरम्यान, ईव्हीएम मशीन अनलॉक करण्यासाठी ओटीपी जनरेट करण्यासाठी हा मोबाईल फोन वापरण्यात आल्याचे पोलिसांनी सांगितले आहे. हे तंत्र 4 जून रोजी नेस्को सेंटरमध्ये वापरले गेले. वनराई पोलिसांनी आरोपी मंगेश पांडिलकर आणि दिनेश गुरव यांनाही CrPC 41A नोटीस बजावली होती, जे निवडणूक आयोग (EC) मध्ये एनकोर (पोल पोर्टल) ऑपरेटर होते. पोलिसांनी आता हा मोबाईल फोन फॉरेन्सिक सायन्स लॅबोरेटरी (एफएसएल) कडे पाठवला आहे, जेणेकरून मोबाईल फोनचा डेटा तपासता येईल आणि फोनवर उपस्थित असलेल्या बोटांचे ठसेही घेतले जात आहेत.

सुरक्षित ईव्हीएम बनवायला आमच्याकडून शिका

दुसरीकडे, अमेरिकेच्या अध्यक्षपदाच्या निवडणुकीपूर्वी SpaceX चे CEO इलॉन मस्क यांनी इलेक्ट्रॉनिक व्होटिंग मशीन म्हणजेच ईव्हीएमच्या वापराबाबत प्रश्न उपस्थित केला आहे आणि त्याचा वापर करू नये असा सल्ला दिला आहे. माजी केंद्रीय मंत्री राजीव चंद्रशेखर यांनी मस्क यांच्या ईव्हीएमबाबतच्या पोस्टवर प्रतिक्रिया दिली असून भारतात ईव्हीएमचा वापर पूर्णपणे सुरक्षित असल्याचे म्हटले आहे. जगातील सर्वात श्रीमंत उद्योगपतींपैकी एक असलेल्या मस्क यांनी ईव्हीएम रद्द केली पाहिजेत, असे म्हटले आहे. माणसांकडून किंवा AI द्वारे हॅक होण्याचा धोका आहे, जरी हा धोका लहान असला तरी तो खूप जास्त असल्याचे त्यांनी म्हटले आहे. मस्क यांच्या पोस्टवर प्रतिक्रिया देताना माजी केंद्रीय मंत्री राजीव चंद्रशेखर यांनी लिहिले, ही खूप मोठी टिप्पणी आहे. म्हणजे कोणीही सुरक्षित डिजिटल हार्डवेअर तयार करू शकत नाही, हे चुकीचे आहे. मस्क यांचा दृष्टीकोन यूएस आणि इतरत्र लागू होऊ शकतो, जिथे ते इंटरनेट-कनेक्टेड मतदान यंत्रे तयार करण्यासाठी नियमित संगणकीय प्लॅटफॉर्म वापरतात. पण भारतीय ईव्हीएम हे कोणत्याही नेटवर्क किंवा मीडियापासून खास डिझाइन केलेले, सुरक्षित आणि वेगळे केले गेले आहेत. कनेक्टिव्हिटी नाही, ब्लूटूथ, वायफाय, इंटरनेट नाही. म्हणजे मार्गच नाही. फॅक्टरी प्रोग्राम केलेले नियंत्रक जे पुन्हा प्रोग्राम केले जाऊ शकत नाहीत. इलेक्ट्रॉनिक व्होटिंग मशीन्सची रचना आणि निर्मिती भारताने केली तशीच केली जाऊ शकते. मस्क, ट्यूटोरियल प्रदान करण्यात आम्हाला आनंद होईल.

ईव्हीएम आणि मोबाईलचा संबंध नाही - निवडणूक अधिकारी वंदना सूर्यवंशी

■ मुंबई

लोकसभा निवडणुकीत केवळ 48 मतांनी विजयी झालेल्या रवींद्र वायकर यांच्या मुंबई उत्तर-पश्चिम लोकसभा मतदारसंघात ईव्हीएमध्ये घोळ झाल्याचा आरोप विरोधी पक्षातील काही नेत्यांनी केला आहे. तसेच, अमोल कीर्तीकर यांच्याकडून यासंदर्भात अर्ज दाखल करण्यात आला आहे. मात्र, दोन दिवसांपूर्वी या प्रकरणात रवींद्र वायकर यांच्या मेव्हण्याची एंट्री झाल्याने आणखी गोंधळ निर्माण झाला आहे. ईव्हीएम अनलॉक करणारा मोबाईल हा रवींद्र वायकर यांच्या मेव्हण्याच्या हाती असल्याची धक्कादायक माहिती पोलिस तपासात समोर आली आहे. त्यानंतर, विरोधी पक्षातील नेत्यांनी ईव्हीएमच्या वापरावर प्रश्नचिन्ह उपस्थित केले आहेत. त्यामुळे, अमोल कीर्तीकर विरुद्ध रवींद्र वायकर यांच्यातील लढत पुन्हा एकदा चर्चेत आली. त्यावर, आता निवडणूक आयोगाने पत्रकार परिषद घेऊन स्पष्टीकरण दिले आहे. ईव्हीएम हे स्वतंत्र डिव्हाईस असून त्याला कुठलीही मोबाईल कनेक्टीव्हीटी नसल्याचे निवडणूक निर्णय अधिकारी वंदना सूर्यवंशी यांनी स्पष्ट केले आहे.

मुंबईतील उत्तर पश्चिम लोकसभा मतदारसंघातून शिवसेना शिंदे गटाचे उमेदवार रवींद्र वायकर अवघ्या 48 मतांनी विजयी झाल्यानंतर सुरू असलेला वाद अजूनही कायम आहे. आता या प्रकरणामध्ये धक्कादायक माहिती समोर आली. या प्रकरणात वनराई पोलिसांकडून निवडणूक मतमोजणी प्रक्रियेतील डेटा ऑफरेटरकडून तपास सुरू आहे. त्यामुळे या प्रकरणाला वेगळे वळण लागले आहे. तर, आरोप प्रत्यारोपांच्या फैरी सुरू झाल्या आहेत. त्यातच, ट्विटरचे प्रमुख आणि टेस्ला कंपनीचे मालक एलन मस्क यांनीही ट्विट करून ईव्हीएमवर प्रश्न उपस्थित केला. त्यामुळे, राजकीय नेत्यांनी पुन्हा एकदा उत्तर-पश्चिम मतदारसंघातील विजयावर प्रश्नचिन्ह उपस्थित केलं आहे. त्यानंतर, निवडणूक निर्णय अधिकाऱ्यांनी पत्रकार परिषद घेऊन याबाबत माहिती दिली.

डेटा कम्पॅलेशन सिस्टीम आणि ईव्हीएम वेगवेगळे आहे. ईव्हीएमशी डेटा कम्पॅलेशन सिस्टीमद्वारे केवळ वेबसाईटवर डेटा टाकला जातो, त्याच्याशी संबंधित काही ओटीपी मोबाईलवर येतो, त्यासाठी काही मोबाईल होते, त्यापैकीच एक म्हणजे डेटा ऑपरेटर गुरव यांच्याकडेही मोबाईल होता, अशी माहिती वंदना सूर्यवंशी यांनी दिली.

'मुलांना दंगलीचे शिक्षण का द्यायचे?'

पुस्तकातून अयोध्या वाद गाळल्यानंतर संचालकांचे उत्तर

■ नवी दिल्ली

एनसीईआरटीच्या इयत्ता बारावीच्या राजशास्त्राच्या पुस्तकातून अयोध्या वाद आणि बाबरी मशिदीबाबतचे काही ऐतिहासिक संदर्भ वगळण्यात आले आहेत. याची बातमी आज माध्यमांमध्ये आल्यानंतर राष्ट्रीय शिक्षण संशोधन आणि प्रशिक्षण परिषद अर्थात एनसीईआरटीचे संचालक दिनेश प्रसाद सकलानी यांनी यावर भूमिका मांडली आहे. अभ्यासक्रमाचे भगवेकरण करण्याचा आमचा कोणताही प्रयत्न नाही. तसेच बारावीच्या पुस्तकात केलेले सर्व बदल पुरावे आणि तथ्यांवर आधारित आहेत, असेही त्यांनी सांगितले. एका वृत्तसंस्थेला दिलेल्या मुलाखतीमध्ये सकलानी म्हणाले, आपण विद्यार्थ्यांना दंगलीबाबतचे शिक्षण का द्यायचे? हिंसा वाढवणे आणि वैफल्यग्रस्त नागरिक निर्माण करणे, हा पाठ्यपुस्तकांचा उद्देश असू शकत नाही. शाळांमध्ये इतिहासाच्या माध्यमातून तथ्ये शिकवली जातात. त्याला रणांगण बनविता कामा नये. द्वेष आणि हिंसाचार हे शाळेत शिकविण्याचे विषय नाहीत. एनसीईआरटीच्या बारावीच्या राज्यशास्त्राच्या पुस्तकातून अयोध्या वादाशी निगडित अनेक संदर्भ वगळण्यात आले होते. पूर्वी हे प्रकरण चार पानांचे होते. ते कमी करून आता दोन पानांचे करण्यात आले आहे. तसेच यातून बाबरी मशिदीच्या नावाला हद्दपार करण्यात आले आहे. त्याठिकाणी तीन घुमटांची वास्तू असे संबोधले गेले आहे.

टीडीपीला लोकसभा अध्यक्षपद मिळाले नाही, तर इंडिया आघाडी त्यांना पाठिंबा देईल- राऊत

■ मुंबई

लोकसभा अध्यक्षपद एनडीए आघाडीतील नेत्याकडे जावे, असे शिवसेना (यूबीटी) नेते संजय राऊत यांनी म्हटले आहे. ते म्हणाले की चंद्राबाबू नायडू यांनी लोकसभा अध्यक्षपदाची मागणी केली आहे आणि जर त्यांना हे पद मिळाले नाही तर आम्ही टीडीपी उमेदवाराला इंडिया आघाडीचा पाठिंबा मिळेल याची खात्री करू.

संजय राऊत म्हणाले की, 'लोकसभा अध्यक्षपदाची लढत महत्त्वाची आहे. यावेळी 2014 आणि 2019 सारखी परिस्थिती नाही. सरकार स्थिर नाही. चंद्राबाबू नायडू यांनी लोकसभा अध्यक्षपद मागितल्याचे आम्ही ऐकले आहे. एनडीएच्या उमेदवाराला हे पद मिळाले नाही तर पीएम मोदी आणि केंद्रीय गृहमंत्री अमित शहा टीडीपी, जेडीयू आणि एलजेपी (रामविलास) फोडू शकतात. चंद्राबाबू नायडूंना हे पद मिळाले नाही तर त्यांच्या उमेदवाराला भारत आघाडीचा पाठिंबा मिळेल याची आम्ही खात्री करू.

विरोधी आघाडीला उपसभापतीपद मिळाले नाही तर ते लोकसभा अध्यक्षपदाचा उमेदवार जाहीर करू शकतात, असे मीडिया रिपोर्ट्स सांगत आहेत. 17 व्या लोकसभेत उपसभापती पद रिक्त होते. लोकसभेचे पहिले अधिवेशन 24 जूनला सुरू होऊन 3 जुलै रोजी संपेल. राष्ट्रपती द्रौपदी मुर्मू 27 जून रोजी लोकसभा आणि राज्यसभेच्या संयुक्त अधिवेशनाला संबोधित करणार आहेत.

लोकसभा अध्यक्षपदावर सत्ताधारी पक्षाचा पहिला अधिकार

जेडीयूने इंडिया आघाडीवर निशाणा साधला

■ नवी दिल्ली

लोकसभा निवडणुकीचे निकाल हाती आले आहेत. भारतीय जनता पक्षाच्या (भाजप) नेतृत्वाखालील एनडीएने केंद्रात पुन्हा सरकार स्थापन केले आहे. नरेंद्र मोदी यांनी सलग तिसऱ्यांदा पंतप्रधानपदाची जबाबदारी स्वीकारली आहे. आता 18व्या लोकसभेचा अध्यक्ष कोण होणार? हा प्रश्न प्रत्येकाच्या ओठावर आहे. यावरून राजकारण सुरू झाले आहे. निवडणुकीपूर्वी विरोधी आघाडीने या पदासाठी मोठी मागणी केली आहे. भाजपचे प्रमुख मित्र पक्ष टीडीपी आणि जेडीयू लोकसभा अध्यक्षपदाकडे डोळे लावून बसल्याचा दावा एका मीडिया रिपोर्टमध्ये करण्यात आला आहे. या सगळ्या दरम्यान जनता दल युनायटेड (जेडीयू) चे प्रवक्ते केसी त्यागी यांनी इंडिया आघाडीवर टीका केली आणि खुर्चीसाठी कोण पात्र आहे हे सांगितले.

लोकसभा अध्यक्षपदाच्या निवडीबाबत केसी त्यागी म्हणाले, 'लोकसभा अध्यक्षपद हे सभागृहातील सर्वात प्रतिष्ठित पद आहे. त्या पदावर सत्ताधारी पक्षाचा पहिला अधिकार आहे. भारतीय आघाडीच्या मागण्या आणि विधाने आक्षेपार्ह आहेत.

ते पुढे म्हणाले, 'आमचा विश्वास आहे की भाजप हा एनडीएचा मोठा पक्ष आहे. त्या पदावर भाजप किंवा एनडीएचा पहिला अधिकार आहे. मी गेली ३५ वर्षे एनडीएमध्ये आहे. भाजपने जनता दल तोडण्याचा कधीही प्रयत्न केला नाही. टीडीपी आणि जेडीयूने महत्त्वाची भूमिका बजावली आहे. मात्र एनडीएला कमकुवत करण्याचा प्रयत्न आम्ही कधीही करणार नाही.

खरं तर, काही मीडिया रिपोर्ट्स असा दावा करत आहेत की विरोधी पक्ष देखील आपला उमेदवार सभापती पदासाठी उभा करू शकतो. मात्र, सत्ताधारी पक्षाने त्यांना उपसभापतीपद दिल्यास ते सभापतीपदाच्या निवडणुकीत उमेदवार उभे करणार नसल्याचे विरोधी पक्षांचे म्हणणे आहे.

आमचीही 288 जागांवर लढण्याची तयारी... - प्रफुल्ल पटेल

■ गोंदीया

नुकत्याच झालेल्या लोकसभा निवडणुकीत महायुतीला राज्यात अपयश आले असले तरी केंद्रात एनडीएचे सरकार स्थापन झाले आहे. त्यानंतर आता महायुती आणि महाविकास आघाडीने विधानसभेचे रणशिंग आतापासूनच फुंकले आहे. जागावाटपात आपल्या पारड्यात अधिकाधिक जागा पाडून घेण्यासाठी सर्वांचे प्रयत्न सुरू आहेत. महायुतीमधील राष्ट्रवादी काँग्रेसच्या अजित पवार गटाने ८५ ते ९० जागांवर दावा सांगितला आहे. छगन भुजबळ यांनी काही दिवसांपूर्वीच ही संख्या सांगितली होती. त्यानंतर आता अजित पवार गटाचे नेते प्रफुल्ल पटेल यांनीही या संख्येला दुजोरा दिला असून राजीकय पक्ष म्हणून इतरांप्रमाणेच आम्हीही २८८ जागा लढण्याची तयारी ठेवतो, असे विधान प्रफुल्ल पटेल यांनी पत्रकार परिषदेत केले. गोंदिया येथे पत्रकार परिषदेला संबोधित करताना प्रफुल्ल पटेल म्हणाले की, आमचे तीन पक्षाचे सरकार आहे. त्यामध्ये आम्ही सर्व जागा तर मागू शकत नाही. परंतु आमचे संयुक्त राष्ट्रवादीचे आणि सहयोगी मिळून ५७ आमदार होते. त्या अनुषंगाने छगन भुजबळ यांनी ८५ ते ९० जागांची मागणी पुढे केली. आम्हालाही ही संख्या योग्य वाटते.

समाजात तेढ निर्माण करणाऱ्या लोकांना काँग्रेस खपवून घेणार नाही - नाना पटोले

■ मुंबई

महाराष्ट्राचे सरकारचं महाराष्ट्राच्या शाहू, फुले, आंबेडकरांच्या विचाराला संपवायला लागलेलं आहे. अशा प्रकारची जी विषारी व्यवस्था दुसऱ्या राज्यातून महाराष्ट्रात येते आणि महाराष्ट्रात जातीय आणि धार्मिक तेढ निर्माण करणारी जी व्यवस्था निर्माण केली जाते. अशा लोकांना तर परवानगीचं दिली नाही पाहिजे. पण, अशा पद्धतीने प्रक्षोभकपणे बोलणाऱ्यांवर कडक कारवाई केली पाहिजे, त्यासाठी कायदे आहेत. राज्य सरकारने केलेले आहेत. मात्र सरकारमध्ये अशा पद्धतीची नपुसकता नसावी. महाराष्ट्रामध्ये शाहू, फुले, आंबेडकरांच्या विचाराला धक्का पोहचविण्याचं काम महाराष्ट्रातील भाजपचं सरकार करत असेल तर काँग्रेस सहन करणार नाही. असा थेट इशारा देत टी राजाच्या वक्तव्यावरुन काँग्रेस प्रदेशाध्यक्ष नाना पटोले यांनी आपली संतप्त प्रतिक्रिया दिली आहे.

तेलंगणातील भाजप आमदार आणि हिंदू धर्माचे प्रचारक आमदार टी. राजा यांचा भिवंडीतील दौरा अगोदरच वादग्रस्त ठरला होता. आमदार जितेंद्र आव्हाड यांनी टी. राजा यांच्या भाषणाला परवानगी न देण्याची मागणी केली होती. मात्र, तरीही भिवंडीत त्यांचा नियोजित कार्यक्रम पार पडला. यावेळी, केलेल्या भाषणातून त्यांनी पुन्हा एकदा 400 पारच्या नाऱ्यावर भाष्य केले. भाजपने 400 पारचा नारा दिला, त्यामुळेच लोकसभा निवडणुकीत मोठा फटका बसला, असा दावा महायुतील सहकारी पक्षांच्या काही नेत्यांनी केला आहे. त्यात, आता टी राजा यांच्या वक्तव्यामुळे नवा वाद निर्माण झाला आहे. त्यात आता नाना पटोले यांनी आक्रमक भूमिका घेत धार्मिक आणि जातीय तेढ निर्माण करण्यासाठी असे प्रक्षोभक भाषण केलं असतील तर तातडीनं सरकारनं कारवाई करावी. अशी मागणी केली आहे. तसेच दुसऱ्यांदा अशा घटना होऊ नये, याची काळजी सरकारने घ्यावी. असेही नाना पटोले यावेळी म्हणाले आहेत.

शोकाकुल कुटुंबीयांचे सांत्वन करताना पंकजा यांना अश्रू अनावर

■ बीड

लोकसभा निवडणुकीत बीड लोकसभा मतदारसंघात भाजप नेत्या पंकजा मुडे यांचा 6 हजार मतांनी पराभव झाला. त्यांच्या पराभवाचे पडसाद संपूर्ण जिल्ह्यात उमटले असून शिरुर, पाथर्डी, परळीसह अनेक ठिकाणी बंदही पुकारण्यात आला होता. या पराभवाचा धक्का सहन न झाल्याने पंकजा मुंडे समर्थकांनी आत्महत्या केल्याच्याही दोन घटना घडल्या आहेत. आता, दिल्लीतील शपथविधी सोहळा आणि पक्षाच्या बैठकांना उपस्थित राहिल्यानंतर पंकजा मुंडे बीडमध्ये परतल्या आहेत. त्यानंतर, आज त्यांनी आत्महत्या केलेल्या पीडित कुटुंबीयांची भेट घेतली. त्यावेळी, त्यांना डोळ्यातील अश्रू रोखणे कठीण झालं झालं. शोकाकुल कुटुंबीयांचे सांत्वन करताना पंकजा यांच्याही अश्रूंचा बांध फुटला.

लोकसभा निवडणुकीतील पंकजा मुंडेंच्या पराभवानंतर आत्महत्या केलेल्या युवकाच्या घरी जाऊन पंकजा यांनी कुटुंबीयांचे सांत्वन केले. बीड नगर जिल्ह्याच्या सीमेवर असलेल्या चिंचेवाडी येथील युवक पोपट वायभासे यांनी पराभवाचा धक्का सहन न झाल्याने आत्महत्या केली होती. त्यानंतर, आज पंकजा मुंडे यांनी वायबसे यांच्या घरी जाऊन त्याच्या कुटुंबीयांचे सांत्वन केले. मात्र, घरातील शोकाकुल वातावर आणि पंकजा मुंडेंना पाहून कुटुंबातील सदस्यांच्या अश्रूंचा बांध फुटला. त्यावेळी, पंकजा मुंडेंनाही आपले अश्रू रोखणे अनावर झाल्याचं दिसून आलं. पंकजा मुंडे घरी पोहोचताच कुटुंबीयांनी एकच टाहो फोडला, त्यानंतर पंकजा मुंडे यांनाही अश्रूंना वाट मोकळी करुन दिली.

एमएचटी-सीईटीचा निकाल जाहीर

■ पुणे

अभियांत्रिकी, तंत्रज्ञान, कृषि आणि औषधनिर्माणशास्त्र अभ्यासक्रम प्रवेशासाठी राज्य समाईक प्रवेश परीक्षा कक्षातर्फे (सीईटी सेल) घेण्यात आलेल्या राज्य समाइक प्रवेश परीक्षेचा (एमएचटी-सीईटी) निकाल जाहीर करण्यात आला. त्यात राज्यातील ३७ विद्यार्थ्यांना शंभर पर्सेंटाइल मिळाले आहेत.

सीईटी सेलने प्रसिद्धिपत्रकाद्वारे ही माहिती दिली. एमएचटी सीईटी परीक्षा २२ एप्रिल ते १६ मे या कालावधीत घेण्यात आली. राज्यभरातील १५९ केंद्रांवर ही परीक्षा झाली. त्यातील १६ परीक्षा केंद्रे राज्याबाहेरील होती. राष्ट्रीय परीक्षा प्राधिकरणाने घेतलेल्या संयुक्त प्रवेश परीक्षा मुख्यचा (जेईई मेन्स) निकाल या पूर्वीच जाहीर झाला आहे. त्यामुळे आता विद्यार्थ्यांचे लक्ष एमएचटी-सीईटीच्या निकालाकडे लागले होते. सीईटी सेलने दिलेल्या माहितीनुसार, परीक्षेसाठी नोंदणी केलेल्या ७ लाख २५ हजार ५२ विद्यार्थ्यांपैकी ६ लाख ७५ हजार ३७७ विद्यार्थ्यांनी परीक्षा दिली. त्यात भौतिकशास्त्र, रसायनशास्त्र आणि गणित (पीसीए) गटासाठी ३ लाख १४ हजार ६७५ विद्यार्थ्यांनी नोंदणी केली होती. त्यातील २ लाख ९५ हजार ५७७ विद्यार्थ्यांनी परीक्षा दिली. तर भौतिकशास्त्र, रसायनशास्त्र आणि जीवशास्त्र (पीसीबी) गटासाठी नोंदणी केलेल्या ४ लाख १० हजार ३७७ विद्यार्थ्यांपैकी ३ लाख ९५ हजार ८०० विद्यार्थी परीक्षेला उपस्थित होते.

पीसीबी आणि पीसीएम गटातील मिळून एकूण ३७ विद्यार्थ्यांना शंभर पर्सेंटाइल मिळाले आहेत. खुल्या प्रवर्गातील १८ विद्यार्थ्यांनी शंभर पर्सेंटाइलसह प्रथम क्रमांक मिळवला. ओबीसी प्रवर्गात शंभर पर्सेंटाइलसह आठ विद्यार्थ्यांनी प्रथम क्रमांक पटकावला. अनुसूचित जाती प्रवर्गात मुंबईच्या परेश क्षेत्री, नागपूर येथील सना वानखेडे, अनुसूचित जमाती प्रवर्गात अकोला येथील सृजन अत्राम, रांची येथील सुयांश चौहान, विमुक्त जाती प्रवर्गात नाशिक येथील रिहान इनामदार, रांची येथील मंथन जाधव, भटक्या जमाती (ब) प्रवर्गात कोल्हापूर येथील सलोनी कराळे, पुणे येथील देवेश मोरे, भटक्या जमाती (क) प्रवर्गात ओम गोचाडे, वर्धा येथील प्रणव गावंड, भटक्या जमाती (ड) प्रवर्गात वर्धा येथील आराध्या सानप, जयपूर येथील समृद्धी ओंबासे अग्रस्थानी आहेत. एमएचटी-सीईटीचा निकाल जाहीर झाल्यानंतर आता अभियांत्रिकी, कृषि, औषधनिर्माणशास्त्र अभ्यासक्रमांची प्रवेश प्रक्रिया सुरू होणार आहे.

संपादकीय

भारतात तंबाखू नियंत्रण

अनेक विकसनशील देशांच्या आरोग्य यंत्रणेवर आणि अर्थव्यवस्थेवर भार टाकणाऱ्या असंसर्गजन्य रोगांमध्ये तंबाखूचे मोठे योगदान आहे. तंबाखूचा नियमित वापर हे सार्वजनिक आरोग्यासाठी एक मोठे आव्हान राहिले आहे, विशेषतः भारत आणि चीन या जगातील सर्वाधिक लोकसंख्या असलेल्या दोन देशांमध्ये, जेथे तंबाखूच्या वापराचे प्रमाण जास्त आहे. तरुणांमध्ये ई-सिगारेटच्या वाढत्या ट्रेंडने या समस्येला एक नवीन आयाम दिला आहे, ज्यामुळे तंबाखू नियंत्रण प्रयत्नांसाठी एक नवीन आव्हान निर्माण झाले आहे. 31 मे हा जागतिक तंबाखू विरोधी दिवस आहे. तंबाखू उद्योगापासून मुलांचे संरक्षण ही या वर्षीची संकल्पना होती. तंबाखूचे सर्वात मोठे उत्पादक असलेल्या भारत आणि चीनमधील तंबाखू नियंत्रणाच्या ऐतिहासिक आणि तुलनात्मक पैलूंचा शोध घेण्याची वेळ आली आहे. या लेखाचा उद्देश तंबाखूच्या वापराच्या उत्क्रांतीचे आणि भारत आणि चीनमधील त्याच्या नियंत्रण प्रयत्नांचे विश्लेषण करणे, प्रमुख बदल आणि सध्याचे कल अधोरेखित करणे हा आहे. मिंग राजवंशाच्या काळात तंबाखू चीनमध्ये आला. सिगारेट आणि स्मोकिंग पाईप द्वारे तंबाखूचा वापर सांस्कृतिकदृष्ट्या महत्त्वपूर्ण झाला. विसाव्या शतकात तंबाखू उद्योगाचा लक्षणीय विस्तार झाला, ज्यामुळे त्याची आर्थिक आणि सामाजिक स्थिती आणखी मजबूत झाली. आता चीन हा तंबाखूचा जगातील सर्वात मोठा उत्पादक देश आहे, ज्यामध्ये चायना नॅशनल टोबॅको कॉर्पोरेशन (CNTC) प्रमुख भूमिका बजावते. 2021 मध्ये, चीनने 938,468 हेक्टरवर तंबाखूची लागवड केली, 2,122,877 टन तंबाखूचे उत्पादन केले, जे तंबाखू लागवडीखालील जगातील एकूण क्षेत्राच्या 30% आणि जगातील एकूण तंबाखू उत्पादनाच्या 36.2% आहे. चीनचा तंबाखू उद्योग केवळ मोठ्या देशांतर्गत मागणीची पूर्तता करत नाही तर निर्यातीतही लक्षणीय योगदान देतो. चीनचे तंबाखू क्षेत्र हा चीनच्या अर्थव्यवस्थेचा अविभाज्य भाग आहे आणि सरकारच्या एकूण महसुलाच्या 7 % पेक्षा जास्त वाटा CNTC चा आहे. आता चीन हा तंबाखूचा जगातील सर्वात मोठा उत्पादक देश आहे, ज्यामध्ये चायना नॅशनल टोबॅको कॉर्पोरेशन (CNTC) प्रमुख भूमिका बजावते. भारतात तंबाखूचा वापर मुघल काळात सुरू झाला आणि लवकरच तो देशाच्या सांस्कृतिक मूल्यांचा एक भाग बनला. जसे की बिडी आणि हुक्का पिणे आणि तंबाखूसोबत पान खाणे. 17 व्या शतकापर्यंत तंबाखूला भारतीय समाजात महत्त्वाचे स्थान मिळाले होते. वसाहतवादी राजवटीत तंबाखू उद्योगाची भरभराट झाली आणि स्वातंत्र्यानंतर ते देशाच्या अर्थव्यवस्थेचे एक महत्त्वाचे क्षेत्र बनले. आज, क्षेत्र किंवा उत्पादनाच्या बाबतीत भारत हा तंबाखूचा जगातील दुसरा सर्वात मोठा उत्पादक देश आहे. 2021 मध्ये, भारतात 432,840 हेक्टरवर तंबाखूची लागवड करण्यात आली आणि 757513 टन उत्पादन झाले. क्षेत्रफळाच्या दृष्टीने ते जगाच्या 13 टक्के होते, तर उत्पादनाच्या दृष्टीने ते 12.9 टक्के होते. ITC लिमिटेडसारख्या या उद्योगातील प्रमुख कंपन्यांचे बाजारावर वर्चस्व आहे आणि हे क्षेत्र शेती आणि बांधकामाद्वारे भरपूर रोजगार देखील प्रदान करते. या संदर्भात भारतातील तंबाखूचे आर्थिक महत्त्व लक्षणीय आहे. यामुळे कोट्यवधी शेतकरी आणि मजुरांची उपजीविका टिकून राहणे महत्वाचे आहे. एका अंदाजानुसार, देशात सुमारे 3.6 कोटी लोक तंबाखूची लागवड आणि प्रक्रिया करतात. भारत आणि चीनमध्ये तंबाखू नियंत्रणावरील जागतिक आरोग्य संघटनेच्या (WHO) फ्रेमवर्क कन्व्हेन्शनची अंमलबजावणी खूप महत्त्वाची आहे. सिगारेट ओढणे हा चीनमध्ये तंबाखूचा सर्वात जास्त वापरला जाणारा प्रकार आहे, ज्याची मुळे सांस्कृतिक पद्धतींमध्ये खोलवर रुजलेली आहेत. जागतिक प्रौढ तंबाखू सर्वेक्षण (GATS) च्या आकडेवारीनुसार, चीनमधील 26.6 टक्के प्रौढ सिगारेट ओढतात. चीनची तंबाखू नियंत्रण धोरणे तंबाखू मक्तेदारी कायदा आणि विविध सरकारी आणि स्थानिक नियमांद्वारे लागू केली जातात. धोरणाच्या अंमलबजावणीत CNTC चा मोठा प्रभाव आहे. परिणामी, आरोग्यविषयक इशारे आणि जाहिरातींवर बंदी यासारख्या उपाययोजनांना अनेकदा मोठ्या अडचणींना सामोरे जावे लागते. चीनच्या सार्वजनिक आरोग्य मोहिमा तंबाखूचे सेवन आणि त्याच्याशी संबंधित आरोग्यविषयक धोके कमी करण्याचा प्रयत्न करतात. यामध्ये प्रसारमाध्यमांच्या मोहिमा आणि शालेय कार्यक्रमांचा समावेश आहे. भारतातील ग्लोबल एडल्ट टोबॅको सर्व्हे (GATS) सारख्या सर्वेक्षणांवरून असे दिसून येते की येथे तंबाखूचा मोठ्या प्रमाणात वापर केला जातो. तथापि, वय, लिंग आणि शहरी आणि ग्रामीण भागात लक्षणीय फरक आहेत. GATS 2016-17 च्या ताज्या उपलब्ध सर्वेक्षणानुसार, भारतातील 28.6 टक्के प्रौढ तंबाखूजन्य पदार्थांचा वापर करतात. सर्वेक्षणादरम्यान, ग्रामीण भागातील तीन प्रौढांपैकी एक आणि शहरी भागातील पाचपैकी एक तंबाखू वापरत होते. बिडी, सिगारेट आणि धुररहित तंबाखू या त्याच्या वापराच्या मुख्य पद्धती आहेत. भारतात तंबाखूचा वापर मर्यादित करण्याच्या प्रमुख उपायांमध्ये सिगारेट आणि इतर तंबाखू उत्पादने कायदा (COPTA) आणि राष्ट्रीय तंबाखू नियंत्रण कार्यक्रम (NTCP) यांचा समावेश आहे, ज्यांचा उद्देश आरोग्यविषयक इशारे देणे, जाहिरातींवर बंदी घालणे आणि धूम्रपान-मुक्त कायद्यांची अंमलबजावणी करणे हा आहे. लक्षणीय प्रगती होऊनही आव्हाने कायम आहेत. विशेषतः तरुणांमध्ये ई-सिगारेटच्या वाढत्या वापरामुळे दोन्ही देशांमधील तंबाखू नियंत्रण क्षेत्रात एक नवीन आयाम जोडला गेला आहे. ई-सिगारेटला पारंपरिक तंबाखूजन्य उत्पादनांपेक्षा अधिक सुरक्षित म्हणून प्रोत्साहन दिले जाते. मात्र, त्याचा परिणाम अद्याप दिसून आलेला नाही. चीनमधील माध्यमिक आणि उच्च माध्यमिक शाळेतील विद्यार्थ्यांमध्ये ई-सिगारेट अधिकाधिक लोकप्रिय होत आहेत. भारत सरकारने ई-सिगारेटवर बंदी घातली आहे. परंतु चिनी बनावटीच्या ई-सिगारेटची रस्त्यांवर उपलब्धता हे एक प्रमुख धोरणात्मक आव्हान आहे. हा नवीन कल तरुण लोकसंख्येमध्ये तंबाखूचा वापर कमी करण्याच्या प्रगतीला धोका निर्माण करतो. तंबाखू नियंत्रण धोरणाची कठोरता आणि त्यांच्या अंमलबजावणीच्या बाबतीत चीन आणि भारत यांच्यात मोठा फरक आहे. या संदर्भात दोन्ही देशांनी काही प्रगती केली आहे. तथापि, तंबाखूवरील चीनचे तुलनेने उच्च आर्थिक अवलंबित्व त्याचा वापर कमी करण्याच्या प्रयत्नांना गुंतागुंतीचे करते. दोन्ही देशांमधील तंबाखूच्या वापराबाबतच्या सांस्कृतिक दृष्टिकोनाचा वापर पद्धती आणि ते कमी करण्याच्या प्रयत्नांवर देखील लक्षणीय परिणाम होतो. तंबाखूच्या वापरात सामाजिक-आर्थिक घटक देखील महत्त्वाची भूमिका बजावतात आणि तंबाखू उद्योग दोन्ही देशांमध्ये आर्थिकदृष्ट्या महत्त्वाचा आहे. अलीकडील अभ्यासातून असे दिसून आले आहे की चीन सरकारने अनेक महत्त्वपूर्ण उपक्रम करूनही तंबाखूचा वापर कमी करण्याच्या प्रयत्नांचे संमिश्र परिणाम दिसून आले आहेत. चीनने 2005 मध्ये तंबाखू नियंत्रणावरील WHO फ्रेमवर्क अधिवेशनाला मान्यता दिली. परिणामी, तंबाखूवरील कर, जाहिरातींवर बंदी आणि सार्वजनिक ठिकाणी धूम्रपान करण्यावर बंदी यासारख्या अनेक उपाययोजना अंमलात आणल्या गेल्या. तथापि, त्यांची अंमलबजावणी अनियमित राहिली आहे, विशेषतः उद्योगातील सार्वजनिक क्षेत्रातील कंपन्यांच्या वर्चस्वामुळे. 2010 ते 2018 दरम्यानच्या GATS चीनच्या तुलनात्मक आकडेवारीनुसार, प्रौढांमधील तंबाखूचा वापर स्थिर राहिला आणि 2010 मध्ये 28.1 टक्क्यांवरून 2018 मध्ये तो 26.6 टक्क्यांपर्यंत खाली आला. पुरुषांमध्ये धूम्रपान करण्याचे प्रमाण 52.9 टक्क्यांवरून 50.5 टक्क्यांपर्यंत खाली आले आहे. त्याच वेळी, महिलांमध्ये त्याचे प्रमाण 2.4 ते 2.1 टक्क्यांनी कमी झाले. चीन सरकारच्या हेल्थ चायना इनिशिएटिव्हच्या 2030 च्या अजेंड्याचा उद्देश धूम्रपान कमी करणे हा आहे. तथापि, तंबाखूवरील कमी कर आणि पाकिटांवरील अस्पष्ट इशारे यासारखी आव्हाने कायम आहेत. यामुळे, सार्वजनिक आरोग्यामध्ये लक्षणीय सुधारणा घडवून आणण्यासाठी मजबूत धोरणे आणि अधिक चांगल्या अंमलबजावणीची गरज आहे.

भारताला हवामान बदलाच्या आव्हानाचा सामना करण्यासाठी आंतरसरकारी संस्थेची गरज का आहे?

झपाट्याने वाढणारे हवामान संकट, जे वारंवार तीव्र हवामानाच्या घटनांमधून प्रकट होत आहे, त्यामुळे लोकशाही व्यवस्था अडचणीत आली आहे. बऱ्याच विश्लेषकांना असे वाटते की लोकशाही प्रणाली (लोकप्रिय सार्वभौमत्व; उत्तरदायित्व आणि निवडून आलेल्या प्रतिनिधींची जबाबदारी; संथ धोरण प्रक्रिया आणि अल्पकालीन विचार) हवामान बदलाचे आपत्तीजनक प्रभाव रोखण्यासाठी अयोग्य आहे आणि अधिक योग्य आहेत. यात काही तथ्य असू शकते. परंतु, हुकूमशाही व्यवस्था आणि त्यांच्या परिणामकारकतेबाबत जे युक्तिवाद केले जात आहेत त्यात अनेक त्रुटी आहेत. अलीकडील उदाहरणांवरून हे अधिक स्पष्ट होते. याचे एक मोठे उदाहरण म्हणजे चीनने कोविड-19 साथीचा रोग हाताळणे. संसर्ग रोखण्यात सुरुवातीचे यश असूनही, चीनने कोविड-19 साथीच्या रोगाला (शून्य कोविड) प्रतिसाद देण्यासाठी संघर्ष सुरूच ठेवला. हुकूमशाही व्यवस्था त्वरीत निर्णय घेण्याची सर्व शक्ती असूनही अनेकदा अपयशी ठरते याचे हे उदाहरण आहे. त्या तुलनेत, अमेरिका आणि भारतासारख्या मोठ्या खुल्या आणि वैविध्यपूर्ण लोकशाहीने, सुरुवातीच्या अडथळ्यांना न जुमानता, जागतिक महामारीचा सामना चीन आणि इतर हुकूमशाही देशांपेक्षा अधिक प्रभावीपणे केला. या संदर्भात, आम्ही या लेखात असा युक्तिवाद करत आहोत की हवामान बदलांना सामोरे जाण्यासाठी संघराज्य प्रणाली आणि विकेंद्रित प्रक्रिया मजबूत करणे आवश्यक आहे, कारण हे आव्हान आज भारतीय राष्ट्र आणि समाजासाठी सर्वात मोठा धोका बनले आहे. हा लेख असा युक्तिवाद करतो की भारतातील हवामान बदलाचा सामना करण्यासाठी संघर्ष संघवादाच्या आधारावर (केंद्र आणि राज्यांमधील बहु-स्तरीय सहकार्याद्वारे) पुढे नेणे आवश्यक आहे.

हवामान बदल आणि भारताची केंद्रिय वर्चस्व असलेली संघीय संरचना

भारतात, पर्यावरण आणि हवामान बदलासारख्या समस्या विविध स्तरांवर आणि सहकार्याच्या चौकटीत हाताळल्या जातात, ज्यामध्ये विविध संस्था आणि प्रक्रियांचा समावेश होतो. अधिकारांचे संवैधानिक पृथक्करण (7 व्या अनुसूचीनुसार) केंद्र सरकारला प्रमुख क्षेत्रांमध्ये (पर्यावरण आणि हवामान बदलाच्या दृष्टीने) अधिकार देते. जसे की अणुऊर्जा आणि खनिज संसाधने, तेल आणि पेट्रोलियम उत्पादने आणि खाणी आणि खनिजांचे प्रमुख मुद्दे. सामाईक भागातील जंगले आणि विजेशी संबंधित समस्या केंद्र आणि राज्य सरकारे संयुक्तपणे हाताळतात (तथापि, यामध्ये अंतिम निर्णय देखील केंद्र सरकारवर अवलंबून असतो). राज्य सरकारांना शेती, पाणी, जमीन, खनिजे आणि खाणींच्या काही पैलूंवर, वायू आणि स्थानिक सरकारांवर अधिकार आहेत. तथापि, भारताच्या संघीय वर्चस्व असलेल्या आभासी प्रणालीमध्ये, केंद्राकडे यूएस, कॅनडा आणि जर्मनी सारख्या आदर्श संघीय प्रणाली असलेल्या देशांपेक्षा अधिक अधिकार आहेत. राज्यांच्या तुलनेत, केंद्र सरकारकडे आर्थिक शक्ती आणि संस्थात्मक क्षमता खूप जास्त आहेत आणि त्यांना सर्व हवामान बदलाशी संबंधित धोरणांसाठी अजेंडा सेट करण्याचा अधिकार देखील आहे . यात पाणी आणि शेती यासारख्या राज्यांचे विशेषाधिकार मानल्या जाणाऱ्या अधिकारक्षेत्रांचाही समावेश आहे.

भारतात, पर्यावरण आणि हवामान बदलासारख्या समस्या विविध स्तरांवर आणि सहकार्याच्या चौकटीत हाताळल्या जातात, ज्यामध्ये विविध संस्था आणि प्रक्रियांचा समावेश होतो.

एका उदाहरणाद्वारे हे समजून घेण्यासाठी, केंद्र सरकार राष्ट्रीय धोरणे तयार करण्यात, संघीय कायदे लागू करण्यात आणि हवामान बदलाशी संबंधित आंतरराष्ट्रीय अधिवेशने, संवाद आणि करारांमध्ये देशाचे नेतृत्व करते. केंद्र सरकारच्या पर्यावरण, वन

आणि हवामान बदल मंत्रालय (MEFCC) द्वारे हवामान बदलावरील भारताच्या राष्ट्रीय प्रयत्नांचे नेतृत्व केले जाते. एक प्रमुख संस्था म्हणून, हे मंत्रालय विविध स्तरांवर देशाच्या प्रतिसादाचे समन्वय साधते. यामध्ये केंद्र आणि राज्यांचे प्रदूषण नियंत्रण मंडळ आणि पर्यावरण आणि हवामान बदलाशी संबंधित इतर वैधानिक संस्थांसारख्या महत्त्वाच्या संस्थांकडून विविध प्रकारचे काम केले जाते. हवामान बदलाचा सामना करण्यासाठी स्पष्ट राष्ट्रीय धोरणाचा भाग म्हणून, पंतप्रधान मनमोहन सिंग यांच्या सरकारने 2007 मध्ये देशव्यापी प्रयत्नांमध्ये समन्वय साधण्यासाठी पंतप्रधानांची हवामान बदल परिषद (PMCCC) नावाची एक महत्त्वाची संस्था स्थापन केली. एका वर्षानंतर, केंद्र सरकारने नॅशनल ॲक्शन प्लॅन ऑन क्लायमेट चेंज (NAPCC) लाँच केले , ज्या अंतर्गत आठ राष्ट्रीय मोहिमा (जसे की सोलर मिशन, वॉटर मिशन इ.) सुरू करण्यात आल्या.

2014 मध्ये पदभार स्वीकारल्यानंतर, पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी हवामान बदलाचा सामना करण्यासाठी प्रयत्नांना गती देण्यासाठी अनेक राष्ट्रीय स्तरावरील संस्था आणि उपक्रम सुरू केले. पंतप्रधान मोदी यांच्या नेतृत्वाखाली पंतप्रधान किसान ऊर्जा, सुरक्षा आणि उन्नती अभियान (PM-KUSUM) सुरू करण्यात आले. 2020 मध्ये, मोदी सरकारने व्यावसायिक क्षेत्र, संशोधन संस्था, थिंक टँक आणि सामान्य नागरिकांमध्ये ज्ञान आणि तांत्रिक कौशल्य एकत्रित करण्यासाठी पॅरिस कराराची अंमलबजावणी करण्यासाठी सर्वोच्च समिती (AIPA) नावाची नवीन संस्था स्थापन केली होती. हवामान बदलाचा मुकाबला करण्यासाठी प्रमुख पुढाकार घेण्याच्या पंतप्रधान मोदींच्या वैयक्तिक स्वारस्यामुळे, पंतप्रधान कार्यालय (PMO) हे हवामानाशी संबंधित मुद्द्यांवर देशातील सर्व मोहिमांचे लिंचपिन म्हणून उदयास आले. याशिवाय, निती आयोग आणि राष्ट्रीय हरित न्यायाधिकरण (NGT) सारख्या संस्था देखील आहेत, ज्या हवामान समस्यांशी संबंधित धोरणे तयार करतात आणि त्यांच्याशी संबंधित नियमांची अंमलबजावणी करतात.

2014 मध्ये पदभार स्वीकारल्यानंतर, पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी हवामान बदलाचा सामना करण्यासाठी प्रयत्नांना गती देण्यासाठी अनेक राष्ट्रीय स्तरावरील संस्था आणि उपक्रम सुरू केले.

उप-राष्ट्रीय स्तरावरील उपक्रम

जिथे केंद्र सरकार राष्ट्रीय पातळीवरील धोरणे आणि उपक्रम राबवत आहे. मात्र अंमलबजावणीच्या दृष्टीने प्रत्यक्ष काम उपराष्ट्रीय स्तरावर होत आहे. राज्य सरकारांना महत्त्वाच्या जबाबदाऱ्या देण्यात आल्या आहेत, विशेषत: क्षमता वाढीच्या दृष्टीने (पूर्वी उल्लेख केला आहे); आणि, हवामान बदलाचा मुकाबला करण्याच्या संघर्षात, राज्य सरकारे त्यांच्या अंतर्गत काम करणाऱ्या विविध संस्थांना (विशेषतः शहरे/स्थानिक संस्था) या जबाबदाऱ्या सोपवत आहेत. भारताच्या निव्वळ शून्य हरितगृह वायू उत्सर्जन कमी करण्याच्या वचनबद्धतेची पूर्तता करण्यासाठी बहुतांश राज्यस्तरीय उपक्रमांचे नेतृत्व हवामान बदलावरील राज्य कृती योजना (एसएपीसीसी) करत आहेत. क्लायमेट ग्रुपच्या ताज्या अहवालानुसार , अलिकडच्या वर्षांत अशा 32 राज्यांच्या कृती योजना जाहीर करण्यात आल्या आहेत.

राज्यांच्या खाली (तृतीय श्रेणी प्रणालीमध्ये) पंचायत (ग्रामीण स्थानिक संस्था) आणि शहरी स्थानिक संस्था (ULB) आहेत. हवामान बदलाशी संबंधित योजनांच्या अंमलबजावणीसाठी या महत्त्वाच्या संस्था मानल्या जातात. आज, हवामान बदलाशी लढण्यासाठी अधिकाधिक अधिकार आणि जबाबदाऱ्या या स्थानिक स्वराज्य संस्थांकडे सोपवण्यात येत आहेत. उदाहरणार्थ, केरळ इन्स्टिट्यूट ऑफ लोकल ॲडमिनिस्ट्रेशन (KILA) ने हवामान बदलाचा सामना करण्यासाठी योजना आणि धोरणे जारी केली आहेत. केरळमधील किमान 300 पंचायतींनीही हवामान अनुकूल सरकारी योजना राबविण्याच्या उपक्रमात सामील झाले आहेत. त्याच वेळी, गृहनिर्माण आणि शहरी व्यवहार मंत्रालयाने (MHUA) शहरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांना हवामान बदलाचा सामना करण्यासाठी शहर-स्तरीय उपक्रम आणि आंशिक स्थलांतर योजनांचे नेतृत्व करण्याची विनंती केली आहे.

आंतर-सरकारी संस्था: काळाची गरज

बहुस्तरीय प्रशासन कागदावर अतिशय भक्कम आणि परस्पर समन्वयित असल्याचे दिसून येत असले तरी. परंतु, देशभरातील अलीकडच्या उष्णतेच्या लाटेला त्यांचा संथ आणि अप्रभावी प्रतिसाद पाहिल्यास, ही रचना किती अलिप्त आणि अराजक आहे हे दिसून येते. विक्रमी उष्णतेची लाट आणि अनेक राज्यांमध्ये पाणीटंचाईसारख्या संबंधित समस्यांमुळे केंद्र आणि राज्य सरकारांमध्ये आरोप-प्रत्यारोपांचा पूर आला आहे.

ही समस्या मुख्यतः खराब संस्थात्मक रचनेमुळे उद्भवते. एका मोठ्या देशात, केंद्र सरकार आपल्या प्रचंड आर्थिक सामर्थ्यामुळे सर्वाधिक प्रयत्नांचे नेतृत्व करते. परंतु, भारताने जगाला दिलेली आश्वासने आणि त्याच्या परराष्ट्र धोरणातील वचनबद्धतेची अंमलबजावणी करण्याची जबाबदारी उप-राष्ट्रीय घटकांवर आहे. तर या युनिट्सकडे त्यांची अंमलबजावणी करण्यासाठी आवश्यक क्षमता आणि लक्षणीय आर्थिक संसाधने नाहीत. उदाहरणार्थ, SAPCC वर खूप लक्ष दिले गेले आहे. तरीही, संसाधनांच्या अभावामुळे आणि वचनबद्ध नेतृत्वामुळे, यापैकी बहुतेक राज्यस्तरीय योजनांनी फारशी प्रगती केली नाही. हवामान बदलाविरुद्धच्या लढाईच्या महत्त्वाच्या पैलूंवर केंद्र आणि राज्य सरकारांमध्ये धोरणात्मक समन्वयाचा अभाव स्पष्टपणे दिसून येत आहे . प्रशासनाच्या तिसऱ्या स्तरावर, राज्यघटनेच्या 73 व्या आणि ७४व्या दुरुस्ती कायद्यांनी विकेंद्रित प्रक्रियेच्या महत्त्वाच्या बाबींमध्ये मोकळेपणा आणण्याचे काम निश्चितपणे केले आहे. तरीही पंचायती आणि शहरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांना हवामान अनुकूल कृती योजनांची अंमलबजावणी करताना मोठ्या आव्हानांचा सामना करावा लागतो. कारण, त्यांना राज्यांनी पुरेशा जबाबदाऱ्या आणि आर्थिक स्रोत दिलेले नाहीत.

ही समस्या मुख्यतः खराब संस्थात्मक रचनेमुळे उद्भवते. एका मोठ्या देशात, केंद्र सरकार आपल्या प्रचंड आर्थिक सामर्थ्यामुळे सर्वाधिक प्रयत्नांचे नेतृत्व करते.

एकूणच, कार्बन उत्सर्जन कमी करण्याशी संबंधित सर्वसमावेशक उपाययोजना आणि हवामान बदलाला सामोरे जाण्यासाठी अनुकूलतेची अंमलबजावणी करण्यासाठी सहयोगी संघराज्य ही काळाची गरज बनली आहे. तथापि, केंद्र सरकार हे नेतृत्व प्रदान करण्यासाठी एक महत्त्वाचे स्रोत आहे. परंतु राज्यांना त्यांच्या भिन्न क्षमता आणि हवामान बदलाच्या असुरक्षा लक्षात घेता दीर्घ लढाईची जबाबदारी स्वीकारावी लागेल . कारण, संघराज्य प्रणाली असलेल्या कोणत्याही मोठ्या देशात मतभेद आणि समन्वयाचा अभाव स्वाभाविक आहे, विशेषत: हवामान बदलासारख्या जटिल समस्यांबाबत. भारताच्या नेतृत्वाने या संघर्षांना कमी करण्यासाठी एक मजबूत आंतरसरकारी संस्था तयार करण्याची आणि हवामान बदलांना तोंड देण्यासाठी राष्ट्रीय स्तरावर समन्वित धोरणे आणि कृती योजना तयार करण्यात मदत करण्याची वेळ आली आहे.

शेती करणाऱ्या महिलांचे सक्षमीकरण

हवामान बदल हा कृषी उत्पादनासाठी एक मोठा धोका आहे. त्याचा परिणाम अन्नसुरक्षेवरही होतो. हवामान बदल हा पुरुष आणि स्त्रियांमध्ये फरक करत नाही. परंतु, त्या तुलनेत, हवामान बदलामुळे महिलांना अधिक धोका असतो. हे आव्हान अशा वेळी वाढत आहे जेव्हा जागतिक दक्षिण देशांमध्ये शेतीमध्ये महिलांचा सहभाग वाढत आहे. जगातील कृषी कामगारांपैकी सुमारे 43 टक्के महिला आहेत. दक्षिण आशियामध्ये, नोकरी करणाऱ्या दोन तृतीयांशपेक्षा जास्त महिला केवळ शेतीच्या कामात गुंतलेल्या आहेत .पूर्व आफ्रिकेतील अर्ध्याहून अधिक शेतकरी महिला आहेत.

शेतीमध्ये महिलांची भूमिका महत्त्वाची आहे. तथापि, त्यांची उत्पादकता पातळी पुरुषांच्या तुलनेत 20 ते 30 टक्के कमी आहे. हा फरक अतिशय महत्त्वाचा आहे. विशेषतः शेतीमध्ये महिलांचा सहभाग वाढत आहे आणि त्याचा थेट परिणाम अन्न सुरक्षेवर होत आहे हे लक्षात घेता. अन्न आणि कृषी संघटनेच्या (AFO) 2023 च्या अहवालात असे अधोरेखित केले आहे की उत्पादकतेमध्ये महिला आणि पुरुषांमधील अंतर कमी केल्याने लक्षणीय आर्थिक लाभ होऊ शकतात आणि जागतिक जीडीपीमध्ये 1 ट्रिलियन डॉलर्सची भर पडू शकते. त्याच वेळी, 4.5 कोटी लोकांची अन्न असुरक्षितता कमी केली जाऊ शकते.

उत्पादकतेमध्ये महिला आणि पुरुषांमधील अंतर कमी केल्याने लक्षणीय आर्थिक लाभ होऊ शकतात आणि जागतिक जीडीपीमध्ये 1 ट्रिलियन डॉलर्सची भर पडू शकते. त्याच वेळी, 4.5 कोटी लोकांची अन्न असुरक्षितता कमी केली जाऊ शकते.

कृषी क्षेत्रातील महिलांची स्थिती

शेतीमध्ये महिलांच्या वाढत्या सहभागाचे एक प्रमुख कारण म्हणजे कामाच्या शोधात पुरुषांचे स्थलांतर, जे रोजगाराच्या संधींच्या शोधात शहरांमध्ये जातात आणि ग्रामीण भागात कामगारांची कमतरता सोडून जातात. याव्यतिरिक्त, अलीकडील उष्णतेच्या लाटांसारखे हवामान बदलाचे शेतीवर होणारे दुष्परिणाम पिकांच्या उत्पादनावर विपरित परिणाम करतात, ज्यामुळे लोकांना त्यांच्या उत्पन्नाच्या स्रोतांमध्ये विविधता आणण्यास भाग पाडले जाते. म्हणूनच ग्रामीण दक्षिण आशियातील अनेक कुटुंबे उपजीविकेसाठी दुहेरी रणनीती स्वीकारतात. त्यांच्या किमान गरजा भागवू न शकल्याने किंवा उदरनिर्वाहासाठी ते शेतीवर अवलंबून असतात आणि इतर वेळी बाहेर जाऊन मजुरी काम सुद्धा करतात.

ग्रामीण दक्षिण आशियातील अनेक कुटुंबे उपजीविकेसाठी दुहेरी रणनीती स्वीकारतात. त्यांच्या किमान गरजा भागवू न शकल्याने किंवा उदरनिर्वाहासाठी ते शेतीवर अवलंबून असतात आणि इतर वेळी बाहेर जाऊन मजुरी काम सुद्धा करतात.

तथापि, शेतीमध्ये महिलांच्या वाढत्या सहभागाबद्दलच्या चर्चा अत्यंत ध्रुवीकृत आहेत. एकीकडे, महिलांसाठी सकारात्मक बदल म्हणून पाहिले जात आहे, जे दर्शविते की महिलांची स्थिती वाढत आहे आणि अनेक अभ्यास असे सूचित करतात की यामुळे महिलांची मालमत्तेची मालकी आणि निर्णय घेण्यात त्यांची भूमिका वाढते. एकंदरीत, हा कल आपण या दृष्टीकोनातून पाहू शकतो की तो लिंग आधारित पारंपारिक भूमिकांना आव्हान देतो, ज्यामुळे अधिक सर्वसमावेशक आणि समतावादी कृषी क्षेत्राचे दरवाजे उघडतात.

याउलट, काही अभ्यास शेतीमध्ये महिलांच्या वाढत्या सहभागाचा संबंध कृषी क्षेत्रातील संकटाशी जोडतात. कारण, अनेकदा महिलांना आर्थिक किंवा सामाजिक-सांस्कृतिक कारणांमुळे शेती करावी लागते. शेतीयोग्य जमिनीच्या मालकीची मर्यादित उपलब्धता हे शेतकरी महिलांसाठी एक प्रमुख आव्हान आहे, ज्यामुळे त्यांना कर्ज मिळवणे कठीण होते. याव्यतिरिक्त, शेतीशी संबंधित तंत्रज्ञान आणि ज्ञान प्राप्त करण्यासाठी येणाऱ्या आव्हानांमुळे शेतकरी महिलांची स्थिती प्रतिकूल झाली आहे. आता, हवामान बदलाचा वाढता धोका लक्षात घेता, महिलांची ही नाजूक स्थिती बिघडत चालली आहे.

शेतीचे स्त्रीकरण, हवामान बदल आणि अन्न सुरक्षा यांच्यातील परस्परसंबंध

महिला शेतीसाठी आवश्यक मानल्या जाणाऱ्या इंधन आणि पाण्यासारख्या नैसर्गिक संसाधनांवर अवलंबून आहेत आणि यामुळे त्यांची हवामान बदलाची असुरक्षितता वाढते. उदाहरणार्थ, हवामानामुळे उद्भवणाऱ्या घटकांमुळे

महिलांवरील कामाचे ओझे वाढते. त्यांना अनेकदा घरगुती कामांची काळजी घ्यावी लागते, ज्यासाठी त्यांना पैसेही मिळत नाहीत. महिला या कामांमध्ये दिवसातून चार तास घालवतात, तर पुरुष अशा कामांमध्ये केवळ दोन तास घालवतात. त्यामुळे हवामान बदलामुळे शेतीतील आधीच अस्तित्वात असलेली विषमता वाढते आणि सर्व पातळ्यांवर अन्न सुरक्षा साध्य करण्यावर गंभीर आणि प्रतिकूल परिणाम होतात. यामध्ये अन्नधान्याची उपलब्धता, वापर आणि प्रणालीची शाश्वतता यांचा समावेश आहे.

"अनफेअर क्लायमेट" "या शीर्षकाच्या FAO च्या 2024 च्या अहवालात नमूद केल्याप्रमाणे, पुरुषांच्या तुलनेत, वाढत्या उष्णतेमुळे महिलांच्या नेतृत्वाखालील कुटुंबांच्या उत्पन्नात सरासरी आठ टक्के घट होते आणि पुरामुळे सरासरी उत्पन्नात तीन टक्के अधिक नुकसान होते". जर जागतिक तापमानात एक अंश सेल्सिअसनेही वाढ झाली तर महिलांच्या नेतृत्वाखालील कुटुंबांचे उत्पन्न पुरुषांच्या तुलनेत 34 टक्क्यांहून अधिक कमी होईल असा अंदाज आहे. कृषी उत्पादकता आणि उत्पन्नाच्या बाबतीत पुरुष आणि स्त्रियांमधील लक्षणीय विषमता लक्षात घेता, या आव्हानांचा सामना करण्यासाठी प्रयत्न न केल्यास भविष्यात कृषी क्षेत्रात महिला आणि पुरुषांमधील दरी वाढेल, असे अहवालात नमूद केले आहे. दुसऱ्या शब्दांत, हवामान बदलामुळे येणाऱ्या धक्क्यांमुळे महिलांवरील कामाचे ओझे आणखी वाढेल.

हवामान बदलाचा सामना करण्यासाठी हवामान वित्तपुरवठा हे एक महत्त्वाचे साधन आहे. पण दुर्दैवाने, तरतुदीपैकी केवळ तीन टक्के तरतूद शेतीसाठी होती, आणि त्याहूनही कमी अनुकूलन प्रयत्नांसाठी होती. इतकेच नाही तर, 24 देशांच्या राष्ट्रीय निर्धारित योगदानाचे (NDC) आणि हवामान बदलाचा सामना करण्यासाठीच्या कार्यकारी योजनांचे विश्लेषण केल्यास लिंगभेद दिसून येतो. राष्ट्रीय स्तरावर, अनुरूपतेच्या चार हजाराहून अधिक स्पष्ट उपायांपैकी केवळ सहा टक्के उपायांमध्ये महिलांचा उल्लेख करण्यात आला होता. हे हवामान बदलाचा सामना करण्यासाठी धोरणे आणि चौकटींमधील लैंगिक समानतेची दयनीय स्थिती प्रतिबिंबित करते.

शेतीमध्ये महिलांचे मोठे योगदान लक्षात घेता, लिंग-आधारित दृष्टीकोन स्वीकारणे महत्त्वाचे आहे. आज, जेव्हा हवामान बदलाचा धोका आपल्या डोक्यावर आहे, तेव्हा शेतीमध्ये उत्पादकता वाढवण्यासाठी आणि अन्न सुरक्षा सुनिश्चित करण्यासाठी शेतीमध्ये गुंतलेल्या महिलांचे सक्षमीकरण करणे अत्यंत महत्त्वाचे ठरते.

कृषी क्षेत्रात काम करणाऱ्या महिलांचे सक्षमीकरण करून अन्न सुरक्षेच्या आव्हानाला सामोरे जाऊ शकणारी क्षेत्रे खाली दिली आहेतः -

1.महिलांची जमिनीवरील मालकी आणि आर्थिक संसाधनांची उपलब्धता बळकट करणेः जागतिक स्तरावर, जगातील 45 ते 80 टक्के अन्नधान्याचे उत्पादन महिला करतात. तरीही जगातील दहा टक्क्यांहून कमी जमीन त्यांच्या नावावर आहे. महिलांचे सक्षमीकरण आणि हवामान बदलाचा सामना करण्याची त्यांची क्षमता वाढवण्यासाठी, जमिनीच्या मालकीतील लैंगिक असमानता दूर करणाऱ्या धोरणांना प्राधान्य दिले पाहिजे. जमिनीचे हक्क सुरक्षित केल्याने महिलांना केवळ सरकारी योजनांमध्ये प्रवेश मिळतो असे नाही, तर कौटुंबिक निर्णय प्रक्रियेत त्यांचा सहभागही बळकट होतो. इतकेच नव्हे, तर जमिनीचा मालक असल्याने महिलांना कर्ज मिळणे सुलभ होते, ज्यामुळे ते आर्थिकदृष्ट्या अधिक सक्षम होतात.

2.तांत्रिक संसाधनांची उपलब्धता सुनिश्चित करणेः संयुक्त राष्ट्रांच्या एका अभ्यासात असे आढळून आले आहे की जर महिलांना पुरुषांप्रमाणेच संसाधने दिली गेली तर ते शेतीची उत्पादकता 20-30 टक्क्यांनी वाढवू शकतात आणि भूक 12-17 टक्क्यांनी कमी करू शकतात. यासाठी, महिला शेतकऱ्यांना हवामान प्रतिरोधक (CRA) शेतीच्या चांगल्या पद्धतींचा अवलंब करण्यास मदत करण्यासाठी प्रशिक्षणासाठी विशेष कार्यक्रम उपलब्ध करून देण्यात यावेत.

यूपीमध्ये उष्णतेमुळे ३३ जणांचा मृत्यू

■ लखनौ

उत्तर प्रदेशात कडक उन्हापासून दिलासा मिळालेला नाही. शनिवारी कानपूर हे देशातील सर्वात उष्ण होते. कानपूरमध्ये दिवसाचे तापमान ४६.३ अंश होते. येथील रात्रही 35.2 अंश सेल्सिअससह देशातील सर्वात उष्ण होती.

राज्यातील बहुतांश भाग उष्णतेची लाट आणि उष्णतेच्या तडाख्यात राहिला. शनिवारी विविध भागात उष्णतेमुळे 31 जणांचा मृत्यू झाला. सोमवारपर्यंत अशीच स्थिती राहणार असल्याचे हवामान खात्याने सांगितले. रविवारीही तापमानात वाढ होण्याची शक्यता आहे.

हवामान विभाग केंद्रातील वरिष्ठ शास्त्रज्ञ अतुल कुमार सिंह यांच्या मते, 18 जूनच्या रात्रीपासून वायव्य भारतावर नवीन वेस्टर्न डिस्टर्बन्सचा परिणाम होऊ शकतो. बंगालच्या उपसागरातून येणाऱ्या ओलसर पूर्वेकडील वाऱ्याच्या प्रभावामुळे 17 जूननंतर पूर्व तराई भागात ढगांचे आच्छादन राहण्याची शक्यता आहे. तसेच पावसाची शक्यता आहे. अशा स्थितीत हवामानात काही सुधारणा झाल्यास दिलासा मिळू शकेल.

शनिवारी कानपूर आणि बुंदेलखंडमध्ये उष्णतेमुळे २० जणांचा मृत्यू झाला. यापैकी कानपूरमध्ये आठ, चित्रकूटमध्ये सहा, महोबामध्ये तीन आणि बांदा आणि हमीरपूरमध्ये प्रत्येकी एकाचा मृत्यू झाला आहे. याशिवाय वाराणसी आणि आसपासच्या भागात उष्णतेमुळे १४ जणांना जीव गमवावा लागला आहे. त्यापैकी वाराणसीमध्ये सात, बलियामध्ये तीन, मिर्झापूरमध्ये दोन आणि गाझीपूर आणि सोनभद्रमध्ये प्रत्येकी एक जण मृत्युमुखी पडला आहे.

शनिवारी मान्सून अपडेट देताना विभागीय हवामान केंद्राचे वरिष्ठ हवामान तज्ज्ञ अतुल कुमार सिंह म्हणाले की, पुढील ४-५ दिवसांत महाराष्ट्र, छत्तीसगड, ओडिशा, किनारी आंध्र प्रदेश आणि उत्तर-पश्चिम उपसागराच्या आणखी काही भागात मुसळधार पाऊस पडेल. बंगाल आणि गंगेच्या पश्चिम बंगालचा नैऋत्य मान्सून बंगालच्या काही भागांमध्ये, उप-हिमालयीन पश्चिम बंगालच्या उर्वरित भागांमध्ये आणि बिहारच्या काही भागांमध्ये जाऊ शकतो. त्यासाठी परिस्थिती अनुकूल आहे. बिहारमध्ये मान्सून पुढे गेल्यानंतरच उत्तर प्रदेशातील मान्सूनच्या आगाऊपणाबाबत परिस्थिती स्पष्ट होईल.

दहशतवादी हल्ल्याप्रकरणी गृहमंत्री शहा यांची उच्चस्तरीय बैठक

■ नवी दिल्ली

केंद्रीय गृहमंत्री अमित शहा यांनी रविवारी जम्मू-काश्मीरमधील सुरक्षा परिस्थितीचा आढावा घेतला. 29 जूनपासून सुरू होणाऱ्या वार्षिक अमरनाथ यात्रेच्या तयारीचाही गृहमंत्र्यांनी आढावा घेतला आहे. दिल्लीत ही उच्चस्तरीय बैठक झाली. जम्मू-काश्मीरचे लेफ्टनंट गव्हर्नर मनोज सिन्हा, राष्ट्रीय सुरक्षा सल्लागार (NSA) अजित डोवाल आणि लष्कर, निमलष्करी दल, जम्मू-काश्मीर पोलिस आणि गुप्तचर यंत्रणांचे अधिकारी या बैठकीत उपस्थित होते. केंद्रीय गृहमंत्री म्हणून दुसऱ्या कार्यकाळात अमित शहा यांच्या अध्यक्षतेखाली जम्मू आणि काश्मीरवर होणारी ही पहिली उच्चस्तरीय बैठक आहे. सूत्रांवर विश्वास ठेवायचा झाल्यास, जम्मू आणि कठुआ दरम्यानच्या आंतरराष्ट्रीय सीमेवरून घुसखोरीचे मार्ग बंद करण्यावरही बैठकीत चर्चा झाली.

यापूर्वी पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनीही अशीच बैठक घेतली होती, ज्यामध्ये त्यांनी सुरक्षा व्यवस्थेबाबत अधिकाऱ्यांना सूचना दिल्या होत्या. सूत्रांनी सांगितले की, गृहमंत्री जम्मू-काश्मीरमध्ये दहशतवादविरोधी स्थिती आणि केंद्रशासित प्रदेशात कार्यरत असलेल्या दहशतवाद्यांबाबत शाह यांना

कारवाई तीव्र करण्याबाबत विस्तृत मार्गदर्शक सूचना देऊ शकतात. जम्मू-काश्मीरमधील सुरक्षा परिस्थिती, आंतरराष्ट्रीय सीमा आणि नियंत्रण रेषेवर सुरक्षा दलांची तैनाती, घुसखोरीविरोधी कवायती, दहशतवादविरोधी कारवायांची माहिती दिली जाण्याची शक्यता आहे. पंतप्रधानांच्या सूचनेनुसार सुरक्षा यंत्रणांनी तातडीने करावयाच्या कारवाईबाबत सर्वसमावेशक मार्गदर्शक सूचना देणार असल्याचे त्यांनी सांगितले.

राम मंदिर उडवण्याच्या धमकीनंतर अयोध्येत केली सुरक्षेत वाढ

■ अयोध्या

जैश-ए-मोहम्मद या दहशतवादी संघटनेने राम मंदिर उडवून देण्याची धमकी दिल्यानंतर अयोध्या अलर्ट मोडवर आली आहे. राम मंदिरावर पाळत वाढवण्यात आली आहे. राम मंदिरासह महत्त्वाच्या ठिकाणांच्या सुरक्षेबाबत विशेष खबरदारी घेण्यात येत आहे. महर्षी वाल्मिकी विमानतळावरील सुरक्षाही वाढवण्यात आली आहे.

एसएसपी राजकरण नय्यर यांनी शुक्रवारी महर्षि वाल्मिकी विमानतळावर पोहोचून सुरक्षा व्यवस्थेचा आढावा घेतला. माध्यमांच्या प्रश्नांना उत्तर देताना ते म्हणाले की, अयोध्या धामची सुरक्षा आधीच कडेकोट आहे. येथील सुरक्षा व्यवस्थेची विविध भागात विभागणी करून वरिष्ठ राजपत्रित अधिकाऱ्यांच्या नेतृत्वाखाली पथके तयार करण्यात आली आहेत. विविध झोनमध्ये सुरक्षा कर्मचारी आधीच तैनात आहेत.

जिल्हा पोलिसांव्यतिरिक्त अनेक पीएसी कंपन्याही मिळाल्या आहेत. पीएसी बसवून सुरक्षा सुनिश्चित केली जात आहे. महत्त्वाच्या ठिकाणांच्या सुरक्षा व्यवस्थेवरही २४ तास लक्ष ठेवले जाते. संपूर्ण परिसर सीसीटीव्ही कॅमेऱ्यांद्वारे पाहिला जातो, जे काही रिअल टाईम इनपुट तयार केले जातात, जमिनीवर असलेल्या लोकांना ताबडतोब नियंत्रण कक्षाकडून कळवले जाते. त्यानुसार कारवाई केली जाते. त्याचवेळी रामजन्मभूमी संकुलात तैनात अधिकारी आणि सुरक्षा कर्मचाऱ्यांना अलर्ट मोडवर ठेवण्यात आले आहे.

फ्रान्समध्ये सापडली शिवरायांची बखर

अफजलखानाच्या मृत्यूसह संभाजी महाराजांचाही उल्लेख

■ नवी दिल्ली

सापडलेल्या बखरीत नेमका कशाचा उल्लेख आहे?

- छत्रपती शिवाजी महाराजांची पूर्ण कारकीर्द
- छत्रपती संभाजी महाराज यांच्या कारकिर्दीचा प्रारंभ
- छत्रपती शिवाजी महाराज आणि सईबाईसाहेब यांच्यातील संवाद
- बोरीची काठी शिवाजी महाराजांच्या पालखीला कशी आडकाठी करत होते आणि तिथे खांद्यावर कसा द्रव्य लाभ झाला
- अफजलखानाला कसे मारले त्यावेळी कोण कोण लोक हजर होते
- छत्रपती संभाजी महाराज रायगडला आल्यानंतर त्यांनी तिथे असणारे सामान कशाप्रकारे ताब्यात घेतले

फ्रान्समध्ये छत्रपती शिवाजी महाराजांची बखर सापडली आहे. पुण्यातील संशोधक गुरुप्रसाद कानिटकर आणि मनोज दाणी यांना ही बखर सापडली आहे. 'नॅशनल लायब्ररी ऑफ फ्रान्स'मध्ये इतिहास संशोधनासाठी लागणारी काही जुनी कागदपत्रे तसेच पुस्तकं चाळत असताना या दोघांना छत्रपती शिवाजी महाराजांची जुनी अप्रकाशित बखर सापडली आहे.

फ्रान्समध्ये सापडलेली ही बखर मोडी लिपीत आहे. हस्तलिखित स्वरूपात असलेली ही बखर 1740 नंतर लिहिलेली आहे. छत्रपती शिवरायांची पूर्ण कारकीर्द आणि छत्रपती संभाजी महाराजांच्या कारकिर्दीचा प्रारंभ या बखरीत नमूद करण्यात आलेला आहे. विशेष म्हणजे अफजलखानाला छत्रपती शिवाजी महाराजांनी कसे मारले? त्यावेळी कोण कोण लोक हजर होते? याचा तपशीलही या बखरीत आहे.

इतिहास संशोधक गुरुप्रसाद हे मूळचे कोल्हापुराचे आहेत. ते कोल्हापूरमधील शुक्रवार पेठेत राहायचे मात्र नोकरीनिमित्त मागील काही वर्षांपासून ते पुण्यात वास्तव्यास आहेत. तर मनोज हे मूळचे पुण्यातील असून ते सध्या नोकरीनिमित्त अमेरिकेत राहतात. या दोघांनाही इतिहास संशोधन लेखनाची प्रचंड आवड आहे. हे दोघेही जवळपास 6 महिन्यांपूर्वी फ्रान्समधील बीएनएफ येथील हस्तलिखित स्वरुपातील जुनी कागदपत्रे पाहत होते. त्यावेळी या दोघांना मोडी लिपीतील काही कागदपत्रं दिसून आली. त्यांचा अभ्यास करत असताना त्यांना छत्रपती शिवरायांची ही जुनी अप्रकाशित बखर असल्याचं लक्षात आलं.

जे अहंकारी होते, त्यांना प्रभू रामाने 240 वर अडवले - इंद्रेश कुमार

■ जयपूर

नुकत्याच झालेल्या लोकसभा निवडणुकीत भाजपाला २४० जागांवर मर्यादीत राहावे लागले. भाजपा स्वबळावर ३७० आणि एनडीए म्हणून ४०० खासदारांचा टप्पा पार करेल, अशी घोषणा भाजपा नेत्यानी केली होती. मात्र त्यात त्यांना अपयश आहे. भाजपा प्रणीत एनडीएला २९५ जागांवरच समाधान मानावे लागले. निवडणुकीआधी भाजपाचे राष्ट्रीय अध्यक्ष जेपी नड्डा यांनी राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघाबाबत भाष्य केले होते. ज्यावर त्यावेळी उलटसुलट चर्चाही झाली. आता राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघाचे ज्येष्ठ नेते इंद्रेश कुमार यांचे एक वक्तव्य समोर आले आहे. इंद्रेश कुमार यांनी थेट भाजपाला टोला लगावला आहे. "ज्या लोकांमध्ये अहंकार भरला होता, त्यांना प्रभू रामाने २४० च्या संख्येवर मर्यादित ठेवले", असे वक्तव्य इंद्रेश कुमार यांनी केले.

राजस्थानमधील जयपूरजवळच्या कनोटा येथे एका कार्यक्रमात बोलत असताना इंद्रेश कुमार यांनी म्हटले, "ज्यांनी आजवर प्रभू रामाची भक्ती केली, ते अहंकारी बनत गेले. ज्यांनी स्वतःला सर्वात मोठा पक्ष असल्याचे जाहीर केले, त्यांना प्रभू रामाने २४० जागांवर अडवले. त्यांचा अहंकार यासाठी कारणीभूत ठरला." लोकसभेच्या निकालानंतर सरसंघचालक मोहन भागवत यांनीही सध्याच्या राजकीय परिस्थितीवर चिंता व्यक्त करणारे भाष्य केले होते. त्यानंतर आता इंद्रेश कुमार यांनीही भाजपाला टोला लगावला आहे.

इंद्रेश कुमार यांनी फक्त भाजपाच नाही तर काँग्रेसलाही टोला लगावला. भाजपाप्रमाणेच काँग्रेस आणि इंडिया आघाडीचे नाव न घेता ते म्हणाले, ज्यांनी प्रभू रामावर श्रद्धा ठेवली नाही. प्रभू रामाला विरोध केला. त्यांनाही २३४ वर मर्यादित राहावे लागले. देवाचा न्याय असा असतो.

राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघाचे सरसंघचालक मोहन भागवत यांनीही लोकसभेच्या निकालानंतर भाष्य करताना भाजपाला अप्रत्यक्ष खडे बोल सुनावले होते. "लोकशाहीत निवडणूक ही अनिवार्य प्रक्रिया आहे. यात दोन पक्ष असल्याने स्पर्धा राहायला हवी. मात्र, हे युद्ध नाही. प्रचारादरम्यान ज्या पद्धतीने टीका झाली त्यातून समाजात द्वेष निर्माण करण्याचा प्रयत्न झाला. आता निवडणुका आटोपल्या असून 'एनडीए'चे सरकार स्थापन झाले आहे. निवडणूक प्रचारात जो अतिरेक झाला त्यापासून दूर होत समस्यांवर चर्चा व्हायला हवी. त्यासाठी सत्ताधारी आणि विरोधकांनी सहमतीच्या राजकारणावर लक्ष द्यायला हवे", अशी अपेक्षा सरसंघचालक डॉ. मोहन भागवत यांनी व्यक्त केली होती.

पोर्श कार अपघात : आरोपी किशोरचे पालक आणि अन्य आरोपींना १४ दिवसांची कोठडी

■ पुणे

पुण्यातील पोर्श कारचा अपघात... संपूर्ण देशाचे लक्ष वेधून घेतलेला अपघात. आरोपी किशोरने दारूच्या नशेत आलिशान कार चालवली. कारने भरधाव वेगात गाडी चालवली आणि मोटारसायकलला धडक दिली. या अपघातात दोघांचा मृत्यू झाला होता. या प्रकरणाची देशभरात चर्चा होताच सरकारी प्रशासन कारवाईत आले. आता या प्रकरणाची सुनावणी करणाऱ्या पुण्यातील न्यायालयाने किशोरच्या पालकांना आणि अन्य आरोपीला आणखी १४ दिवसांची न्यायालयीन कोठडी सुनावली आहे.

किशोरचे वडील विशाल अग्रवाल आणि ससून हॉस्पिटलचे डॉ. श्रीहरी हलनोर यांच्यात मध्यस्थ अश्पाक मकांदर याने रक्ताच्या नमुन्यांची देवाणघेवाण करण्यासाठी ३ लाख रुपयांचा सौदा केल्याचा पोलिसांचा दावा आहे. याशिवाय किशोरच्या रक्ताचे नमुने आणि त्याच्या आईच्या रक्ताचे नमुने अदलाबदल केल्याचा आरोप आहे.

दुसरीकडे, पोर्श कार अपघातातील मृतांच्या व्हिसेरा अहवालात छेडछाड केल्याच्या आरोपानंतर, पुणे पोलिसांनी गुरुवारी स्पष्टीकरण दिले. पोलिसांचे म्हणणे आहे की मृताच्या व्हिसेरा अहवालाचा या प्रकरणावर कोणताही परिणाम होणार नाही, कारण पोर्श कारच्या अल्पवयीन चालकाने दुचाकीला मागून धडक दिली होती.

योगी आदित्यनाथ सरसंघचालक मोहन भागवतांची भेट घेणार

■ लखनौ

लोकसभा निवडणूक निकालांनंतर उत्तर प्रदेशचे मुख्यमंत्री योगी आदित्यनाथ सरसंघचालक मोहन भागवत यांची भेट घेणार आहे. ही भेट गोरखपूरमध्ये होणार आहे. २०१४ मध्ये भाजपाने २८२ जागा जिंकल्या होत्या, तर २०१९ मध्ये ३०३ झाली होती. मात्र २०२४ च्या लोकसभा निवडणुकींत भाजपाचे २४० खासदारच निवडून आले. महाराष्ट्र आणि उत्तर प्रदेश या दोन राज्यांमध्ये सर्वात मोठा फटका भाजपाला बसला. या संबंधी दोघांमध्ये चर्चा आणि वैचारिक मंथन होण्याची चिन्ह दिसत आहेत.

योगी आदित्यनाथ आणि सरसंघचालक मोहन भागवत यांच्या भेटी दरम्यान निवडणूक निकालांमध्ये काय घडलं ? पुढची रणनीती कशी असेल? या सगळ्या बाबत बातचीत होऊ शकते. गोरखपूरमध्ये ३ जुलैपासून प्रशिक्षण वर्ग सुरु होणार आहे. २८० स्वयंसेवक यामध्ये सहभागी होणा आहेत. निवडणूक निकाल लागल्यानंतर मोहन भागवत यांनी चिमटे काढत, मणिपूरचा प्रश्न निकाला लावा सांगत महत्त्वाचे सल्ले दिले आहेत. दुसरीकडे गोरखपूरच्या प्रशिक्षण वर्गात मोहन भागवत काय बोलणार हे पाहणंही महत्त्वाचं असणार आहे. संघ विस्तार कसा होईल? राजकीय घटना काय काय? या सगळ्यांबाबतही मंथन होईल अशी चिन्हं आहेत. त्यामुळे आता या भेटीदरम्यान काय होतं ते पाहणं महत्त्वाचं असणार आहे.

मिळालेल्या माहितीनुसार सरसंघचालकांनी शाखांची संख्या वाढवण्यावर आणि विस्तारवादावर जोर दिला आहे. संघाचं काम काय ते लोकांपर्यंत पोहचवण्यासही सांगण्यात आलं आहे. लोकसभेत भाजपा आणि एनडीएने ४०० पारचा नारा दिला होता. त्यापैकी ३७० जागा आपण आपल्या बळावर जिंकू असंही भाजपाने म्हटलं होतं. प्रत्यक्षात भाजपाला २५० ही संख्याही स्वबळावर गाठता आलेली नाही. या सगळ्या दिवसानंतर सरसंघचालक आणि संघाच्या इतर नेत्यांची वक्तव्य समोर येत आहेत. सातत्याने भाजपाला पराभवावरुन ऐकवलं जातं आहे.

एका फोनमध्ये दोन सीम वापरणाऱ्यांना दंड होणार?

ट्रायने दिले स्पष्टीकरण

■ नवी दिल्ली

एका स्मार्टफोनमध्ये दोन सीम कार्ड वापरणाऱ्यांसाठी महत्त्वाची अपडेट समोर आली आहे. काही माध्यमांमधून एका फोन मध्ये दोन सीम कार्ड वापरणाऱ्यांना दंड आकारला जाणार असल्याचं वृत्त प्रकाशित करण्यात आलं होतं. ट्राय या संस्थेकडून याबाबत प्रस्ताव तयार करण्यात आला असल्याचं म्हटलं गेलं होतं. मात्र, ट्रायनं या सर्व गोष्टींबाबत स्पष्टीकरण देत अशा प्रकारचा कोणताही दंड किंवा फी दोन सीम कार्ड वापरणाऱ्यांकडून आकारली जाणार नाही, असं म्हटलं आहे. टेलिकॉम रेग्यूलटरी अथॉरिटी ऑफ इंडिया म्हणजेच ट्रायकडून 6 जूनला नॅशनल नंबरिंग प्लॅनचा आढावा जाहीर करण्यात आला होता. त्या योजनेबाबत संबंधित घटकांकडून अभिप्राय मागवण्यात आला होता. हा अभिप्राय नोंदवण्याची मुदत 4 जुलै 2024 पर्यंत होती.तर, प्रत्यक्ष अभिप्राय नोंदवण्यासाठी 18 जुलैपर्यंत मुदत देण्यात आली होती. मात्र, काही माध्यमांमध्ये ट्राय कडून मोबाईल आणि लँडलाईन क्रमांकावर फी आकरणं प्रस्तावित असल्याचं वृत्त प्रसिद्ध झालं होतं. जे वापरकर्ते अनेक सीम कार्ड वापरतात त्यांच्याकडून दंड आकारला जाणार असल्याचं वृत्त प्रकाशित झालं होतं. मात्र, ट्रायनं या सर्व अफवा असल्याचं स्पष्ट केलं आहे. जनतेची दिशाभूल करण्याचा प्रयत्न या माध्यमातून करण्याचा प्रswयत्न झाल्याचं ट्रायनं म्हटलं आहे. ट्रायनं दूरसंचार क्षेत्रातील सर्व घटक, मोबाईलचे वापरकर्ते यांना ट्रायनं जारी केलेल्या कन्स्लटेशन पेपरचा संदर्भ घेण्याचं आवाहन केलं आहे. संबंधित पत्रक ट्रायच्या वेबसाईटवर उलब्ध असल्याचं सांगण्यात आलं आहे.

कसलाही दंड पडणार नाही - ट्राय

दरम्यान, मोबाईल निर्मिती करणाऱ्या कंपन्यांनी एका फोन मध्ये दोन सीम कार्ड वापरण्याची सुविधा उपलब्ध करुन दिल्यानं अनेक जण दोन सीम कार्डचा वापर करतात. ट्रायनं दोन सीम कार्ड वापरणाऱ्यांवर कसलाही दंड आकारला जाणार नसल्याचं स्पष्टीकरण दिलं आहे. त्यामुळं एकाच फोन मध्ये दोन सीम कार्ड वापरणाऱ्यांना कोणतंही अतिरिक्त शुल्क भरावं लागणार नाही.

'हमारे बारह' बाबत तातडीने निर्णय घ्या - सुप्रीम कोर्टाची सूचना

■ नवी दिल्ली

अनु कपूर यांची मुख्य भूमिका असलेला 'हमारे बारह' हा चित्रपट गेल्या काही दिवसांपासून वादाच्या भोवऱ्यात अडकला आहे. आता सर्वोच्च न्यायालयाने या चित्रपटाच्या प्रदर्शनावर स्थगिती आणली आहे. हा चित्रपट इस्लामिक श्रद्धा आणि विवाहित मुस्लीम महिलांचा अपमान करणारा असल्याचा आरोप करणाऱ्या याचिकेवर मुंबई उच्च न्यायालयाने जलद निर्णय घ्यावा, असे आदेश सर्वोच्च न्यायालयाने दिले आहेत. न्यायमूर्ती विक्रम नाथ आणि न्यायमूर्ती संदीप मेहता यांच्या खंडपीठाने चित्रपटाच्या प्रमाणपत्राला आव्हान देणारी याचिका निकाली निघेपर्यंत त्याचं प्रदर्शन स्थगित करण्याचा आदेश दिला आहे. कमल चंद्रा दिग्दर्शित 'हमारे बारह' हा चित्रपट उद्या म्हणजेच 14 जून रोजी प्रदर्शित होणार आहे. "आम्ही उच्च न्यायालयाला विनंती करतो की त्यांनी या चित्रपटाशी संबंधित याचिकेबद्दल जलद निर्णय घ्यावा", असं सर्वोच्च न्यायालय म्हणालं. 'हमारे बारह' या चित्रपटाच्या प्रदर्शनाला स्थगिती देण्यास मुंबई उच्च न्यायालयाच्या नकाराला आव्हान देणाऱ्या याचिकेवर सुनावणी करताना न्यायालयाने हा आदेश दिला. या याचिकाकर्त्यांचं प्रतिनिधीत्व करणारे वकील फौजिया शकील यांनी म्हटलं की, उच्च न्यायालयाने या चित्रपटाच्या स्क्रीनिंगसाठी सेन्सॉर बोर्डाला एक समिती स्थापन करण्याचे निर्देश दिले होते. मात्र चित्रपट चित्रपट निर्मात्यांची बाजू मांडणाऱ्या वकिलांनी सांगितलं की टीझरमधून सर्व आक्षेपार्ह दृश्ये काढून टाकण्यात आली आहेत. हा दावा आता सर्वोच्च न्यायालयाने फेटाळला आहे. "आम्ही आज सकाळी टीझर पाहिला आणि त्यात ती सर्व आक्षेपार्ह दृश्ये आहेत", असं न्यायमूर्तींनी नमूद केलं. या चित्रपटाच्या प्रदर्शनाला स्थगिती दिल्यामुळे निर्मात्यांना प्रचंड नुकसान सोसावं लागेल, असा मुद्दा वकिलांनी उपस्थित केला असला सर्वोच्च न्यायालयाने म्हटलं, "जर टीझरच इतका आक्षेपार्ह असेल तर संपूर्ण चित्रपटाचं काय? प्रथमदर्शनी असं दिसतंय की तुम्ही टीझरमधून दृश्ये काढून टाकल्याने स्वतःच अपयशी ठरला आहात." चित्रपटाच्या सीबीएफसी प्रमाणपत्राला आव्हान देणाऱ्या याचिकेवर त्वरीत निर्णय घेण्याचे आदेश सर्वोच्च न्यायालयाने उच्च न्यायालयाला दिले आहेत.a

लग्नाच्या ९ वर्षांनंतर दृष्टीच्या आयुष्यात सुखाचा क्षण

■ मुंबई

छोट्या पडद्यावर 'मधुबाला' या मालिकेतून घराघरात पोहचलेली अभिनेत्री दृष्टी धामीने गुड न्यूज दिली आहे. दृष्टी धामीने आपण आई होणार असल्याची बातमी चाहत्यांना दिली आहे. लग्नाच्या 9 वर्षांनंतर दृष्टी धामी गरोदर असून 38 व्या वर्षी आई होणार आहे. दृष्टी धामीने आपल्या चाहत्यांना आनंदाची बातमी दिली आहे.

टीव्ही इंडस्ट्रीतील लोकप्रिय अभिनेत्री दृष्टी धामी लग्नाच्या नऊ वर्षांनंतर गरोदर राहिली आहे. अभिनेत्री दृष्टीने सोशल मीडियावर तिच्या प्रेग्नन्सीची घोषणा केली आहे. दृष्टीने व्हिडिओ शेअर केला आहे, ज्यामध्ये दृष्टी धामी आणि तिच्या नवऱ्याने व्हाईट टी-शर्ट परिधान केला आहे. दृष्टीच्या टी-शर्टवर 'आई बनण्याची तयारी', तर नीरजच्या टी-शर्टवर लिहिले आहे- 'पापा बनण्याची तयारी' असे लिहिले आहे. या जोडप्याने हातात एक बोर्ड धरला असून ऑक्टोबर महिन्यात बाळाचे स्वागत करणार असल्याची बातमी त्यांनी दिली आहे.

शेअर केलेल्या व्हिडीओमध्ये दृष्टी धामी आणि तिचा नवरा नीरज यांच्या हातात वाईनचा ग्लास असल्याचे दिसत आहे, मात्र त्यानंतर तिचे कुटुंबीय त्यांच्या हातातून वाइन ग्लास घेतात आणि त्यांना दुधाची बाटली देतात. एक पोस्टर शेअर करतात.

शेअर केलेल्या व्हिडीओमध्ये दृष्टी धामी आणि तिचा नवरा नीरज यांच्या हातात वाईनचा ग्लास असल्याचे दिसत आहे, मात्र त्यानंतर तिचे कुटुंबीय त्यांच्या हातातून वाइन ग्लास घेतात आणि त्यांना

सुशांतच्या स्मृतिदिनी त्याच्या बहिणीसह अंकिताची भावूक पोस्ट

■ मुंबई

बॉलिवूड अभिनेता सुशांत सिंह राजपूतच्या निधनाला आज चार वर्ष पूर्ण झाली आहेत. सुशांत सिंह राजपूतने 14 जून 2020 रोजी राहत्या घरी आत्महत्या केली होती. सुशांतसारख्या कलाकाराने टोकाचा निर्णय घेतल्याने बॉलिवूडमध्ये एकच खळबळ उडाली. सुशांतच्या स्मृतीदिनी त्याच्या चाहत्यांनी त्याला श्रद्धांजली अर्पण केली आहे. तर, अंकिता लोखंडे आणि सुशांतची बहिण श्वेता सिंह किर्तीने खास पोस्ट लिहिली आहे.

सुशांत सिंग राजपूतच्या स्मृतीदिनी अभिनेत्री अंकिता लोखंडेने एक भावूक पोस्ट शेअर केली आहे. अंकिता लोखंडेने तिच्या इन्स्टा स्टोरीवर सुशांतचा फोटो पोस्ट केला आहे. 'पवित्र रिश्ता'मध्ये अंकिता लोखंडेने 'अर्चना' नावाच्या मुलीची भूमिका साकारली होती, तर सुशांत सिंह राजपूतने 'मानव'ची भूमिका साकारली होती. या शोमधून दोघांनाही खूप प्रसिद्धी मिळाली. अंकिता आणि सुशांत दोघेही जवळपास 6 वर्षे एकमेकांना डेट करत होते.

सुशांतची बहीण श्वेताने तिच्या इंस्टाग्राम हँडलवर तिचा भाऊ सुशांतचा एक जुना व्हिडिओ पहिल्यांदाच शेअर केला आहे. या व्हिडिओमध्ये सुशांत त्याच्या बहिणींसोबत मस्ती करताना दिसत आहे. व्हिडिओच्या कॅप्शनमध्ये श्वेताने एक पोस्ट लिहिली आहे. त्यात तिने म्हटले की, " तू आम्हाला सोडून 4 वर्षे झाली आहेत आणि 14 जून 2020 रोजी काय झाले हे अद्याप आम्हाला माहित नाही. तुझा मृत्यू एक गूढ राहिला आहे.

धूप और पसीने से बेजान हो गई है स्किन, चंद दिनों में ग्लोइंग बनाएगा पपीते का छिलका

मॉनसून में स्किन पर अगर ध्यान न दिया जाए तो ये काफी ज्यादा खराब हो जाती है। इस मौसम में ज्यादातर लोगों को पिंपल्स और एक्ने की समस्या रहती ही है। वहीं कुछ लोगों अपने बेजान स्किन के कारण परेशान होते हैं। अगर आप भी अपनी डल स्किन से परेशान हैं तो आप पपीके के छिलके और मलाई से बने इस फेस पैक का इस्तेमाल कर सकती हैं। यहां सीखें इसे बनाने और लगाने का तरीका।

कैसे बनाएं फेस पैक

इसे बनाने के लिए चाहिए

- पपीते के छिलके
- मलाई
- नींबू का रस
- पानी

कैसे बनाएं

पपीते के छिलके से फेस पैक बनाने के लिए पपीते के छिलके को पानी के साथ ब्लेंडर में डालें और अच्छे से एक पेस्ट तैयार करें। फिर इस पेस्ट को एक कटोरी में निकालें और इसमें मलाई को अच्छे से मिक्स करें। बहुत अच्छे से मिक्स कर के एक स्मूद कंसिस्टेंसी बनाएं। फिर इस मिक्चर में नींबू का रस मिलाएं और फिर नींबू के रस को मिलाएं, 5 से 10 मिनट के लिए फेस पैक को रखा रहने के बाद लगाएं।

कैसे करें अप्लाई

इसे लगाने के लिए अपने चेहरे को अच्छे से साफ करें। इस फेस पैक को पूरे चेहरे और गर्दन पर लगाएं। इससे त्वचा पर तीन से पांच मिनट तक मसाज करें। ऐसा करने ले आपकी त्वचा को सामग्री की प्राकृतिक अच्छाई को अवशोषित करने में मदद मिलती है। अब इसे 15 से 20 मिनट तक लगा रहने दें। इसे ठंडे पानी से धो लें और साबुन के इस्तेमाल से बचें क्योंकि इससे आपकी स्किन की नमी खत्म हो सकती है। हेल्दी और ग्लोइंग स्किन के लिए हफ्ते में कम से कम दो बार फेस पैक का इस्तेमाल करें।

इस फेस पैक के फायदे

पपीते का छिलका त्वचा के लिए कई तरह से फायदेमंद होता है। अध्ययन के अनुसार, पपीते के छिलके में स्किन को आराम देने और नमी देने की क्षमता होती है, जो काफी जरूरी होता है। पपीते के छिलके में पपैन नामक एंजाइम होता है, जो त्वचा को ग्लोइंग बनाने में मदद करता है, डेड स्किन सेल्स को एक्सफोलिएट करता है। विटामिन सी और फोलेट सामग्री सुनिश्चित करती है कि आपकी त्वचा हाइड्रेटेड रहे। वहीं मलाई दूध से निकलती है और इसमें लैक्टिक एसिड होता है। इसकी मदद से सॉफ्ट स्किन पाने में मदद मिलती है।

क्या बच्चों के कान की सफाई के लिए तेल डालना सही है? जानिए क्या कहते हैं एक्सपर्ट्स

बेबी की स्किन का ख्याल रखना बहुत जरूरी है। बच्चों की स्किन बहुत संवेदनशील होती है इसलिए उसे ज्यादा ध्यान की जरूरत होती है। बच्चे को पालने के लिए अक्सर दादी-नानी अलग तरह के नुस्खें बताती हैं। इन्ही में से एक है कान को साफ करने के लिए कानों में तेल डालना है। लेकिन क्या सचमुच ऐसा करना सही है? यहां हम बता रहे हैं बच्चे के आंख, नाक और कानों को साफ करने के लिए कुछ टिप्स।

कैसे साफ करें नाक

बच्चे की नाम में आपको कभी भी कुछ भी नहीं डालना चाहिए। नाक साफ करने के लिए उन छोटे नोसट्रिल में उंगली डालने की कोशिश न करें। अपने डॉक्टर की सलाह पर नोज ड्रॉप का इस्तेमाल करें। ऐसा करने से बलगम सॉफ्ट होगा और फिर रूई की कलियों का इस्तेमाल करके गंदगी को बाहर निकाल सकते हैं। चाहें तो गीले कपड़े से धीरे से पोंछ सकते हैं।

कैसे करें कानों की सफाई ?

कान में जमा ईयरवैक्स खराब दिखता है लेकिन यह इंफेक्शन के खतरे को रोक सकता है। एक्सपर्ट कहते हैं कि नन्हे बच्चों के कान में गाढ़े भूरे रंग का मोम हो सकता है। जिस को साफ करने से बचना चाहिए क्योंकि यह बच्चे के लिए अच्छा नहीं होता। हालांकि, अगर आप फिर भी अपने बच्चे के कान साफ करना चाहते हैं, तो कानों को पोंछने के लिए बस गीले वॉशक्लॉथ और गर्म पानी का इस्तेमाल करें। किसी भी वैक्स को हटाने के लिए, इसे धीरे से बाहरी कान के चारों ओर रगड़ें।

इन बातों का रखें ख्याल

- रूई या ईयरबड्स के इस्तेमाल से बचना चाहिए।
- किसी एक्सपर्ट की सलाह के बिना कान में तेल डालने से बचें।
- बच्चे के कान में कभी भी वॉशक्लॉथ न डालें।

कैसे साफ करें आंखें

कई बार बच्चों की आंखों के कोने में सफेद या पीले रंग का लिक्विड जमा हो जाता है। इसे दोनों आंखों में देखा जा सकता है। कोशिश करें कि बच्चे की आंखें न रगड़ें। अपने बच्चे की आंखों के कोनों को साफ करने के लिए गर्म पानी में डूबी हुई रुई का इस्तेमाल करें। अगर आप बच्चे की आंखों में रेडनेस या लगातार आंसू देखते हैं, तो तुरंत डॉक्टर की सलाह लें।

सीजनल जुकाम-बुखार को बेअसर करेंगे ये घरेलू नुस्खे, बारिश में मजबूत होगा इम्यून सिस्टम

बदलते मौसम में बीमारियां फैलती हैं। खासकर बारिश के मौसम में वायरल काफी परेशान करता है। अगर आपकी इम्यूनिटी वीक है तो और भी मुश्किल हो सकती है। अगर इन्फेक्शन वायरस से हुआ है तो इसके लिए दवाएं नहीं बल्कि घरेलू उपचार ज्यादा कारगर हैं। इसकी वजह यह है कि वायरस पर ज्यादातर दवाएं बेअसर होती हैं। ऐंटीबायोटिक्स भी बैक्टीरियल इन्फेक्शन में काम करती हैं। कोरोना के समय में भी कई ऐसे घरेलू उपचार चर्चित रहे। यहां हम बात करेंगे ऐसी ही होम रेमेडीज की जो दादी-नानी के जमाने से इम्यूनिटी बूस्टर और नैचुरल ऐंटी वायरल माने जाते हैं।

सौंफ

भारत में कई ऐसे मसाले और हर्ब्स हैं जिनमें ऐंटी माइक्रोबियल या ऐंटी वायरल गुण होते हैं। इसमें सौंफ का नाम भी शामिल है। एक टेस्ट-ट्यूब स्टडी में यह बात सामने आ चुकी है कि सौंफ के एक्सट्रैक्ट में जानवरों में सांस से जुड़े इनफेक्शन फैलाने वाले वायरस खत्म करने की क्षमता होती है। इसमें इन्फ्लेमेशन कम करने की क्षमता भी होती है।

मुलेठी

मुलेठी में काफी स्ट्रॉन्ग ऐंटीवायरल गुण होते हैं। यह भी निमोनिया और सांस से जुड़े कई वायरस खत्म करने की ताकत रखती है। मुलेठी आप गरम पानी में उबालकर या चाय में डालकर पी सकते हैं।

अदरक

भारतीय घरों में अदरक का इस्तेमाल खूब होता है। बारिश के मौसम में इसे चाय में डालना न भूलें। इसमें भी ऐंटीवायरल गुण पाए जाते हैं। साथ ही यह कई ऐलर्जी भी रोकने में मदद करता है। अदरक घिसकर आप शहद में मिलाकर खाएं तो भी आपको काफी आराम मिलेगा।

तुलसी

तुलसी के पत्तों का सिर्फ धार्मिक महत्व ही नहीं बल्कि ये औषधीय गुणों के लिए भी जाने जाते हैं। इनमें ऐंटी बैक्टीरियल प्रॉपर्टीज होती हैं। ये आपको सीजनल जुकाम, बुखार से रिकवर होने में मदद करते हैं। तुलसी के पत्ते आप ऐसे भी चबा सकते हैं या चाय और काढ़े में पी सकते हैं।

आंवला

आंवले को आयुर्वेद में त्रिदोष नाशक माना जाता है। यह विटामिन सी से भरपूर होता है। यह आपके इम्यून सिस्टम को सपोर्ट करता है और जल्दी रिकवर होने में मदद करता है।

हल्दी वाला दूध

हल्दी वाले दूध को गोल्डन मिल्क भी कहते हैं। दूध में कैल्शियम होता है जिससे वायरस कमजोर पड़ते हैं। इसमें हल्दी और काली मिर्च डालकर पीने से इसके गुण और भी बढ़ जाते हैं।

झड़ते बालों से पाना है छुटकारा तो आजमाएं नीम और गुलाब का ये नुस्खा, बहुत जल्दी होगी हेयर ग्रोथ

आयुष्मान खुराना की साल 2019 में रिलीज हुई फिल्म 'बाला' में आयुष्मान झड़ते बालों से परेशान होते हैं। जिसके बाद वह अपने आस-पड़ोस और दोस्तों की सलाह से तरह-तरह के नुस्खे अपनाते हैं। अगर आप भी इस फिल्म के हीरों की तरह हेयरफॉल से परेशान हैं तो यहां बताए नुस्खे को अपना सकते हैं। यूं तो हेयरफॉल की समस्या काफी कॉमन है। बारिश के मौसम में ये और भी ज्यादा बढ़ जाती है। इससे छुटकारा पाने के लिए आप यकीनन हेयरऑयलिंग करते होंगे। ऐसे में यहां हम बता रहे हैं हेयर ऑयलिंग के लिए कैसे आप घर पर

ही तेल बना सकते हैं। यहां सीखें तेल को बनाने और लगाने का तरीका।

कैसे बनेगा तेल

इसे बनाने के लिए आपको चाहिए सरसों का तेल, नारियल ते, मेथी दाना,सूखे गुलाब की पंखुड़ियां, सूखी नीम की पत्तियां। अब एक पैन को गर्म करें और फिर इसमें सरसों तेल, नारियल तेल डालें। अच्छे से गर्म हो जाने के बाद इसमें मेथी दाना, सूखे गुलाब की पंखुड़ियां, सूखी नीम की पत्तियां डालें और इसे अच्छे से जला लें। इसे बनने में कम से कम पांच मिनट लगेंगे। अब इसे ठंडा होनें दें और फिर इसे छान कर एक कंटेनर में निकाल लें।

कैसे लगाएं

इसे लगाने के लिए साफ बालों पर इस तेल को अपनी जड़ों पर लगाएं। इसे लगाने के बाद एक घंटे तक रखे रहें, और फिर बालों को अच्छे से साफ करें। अच्छे रिजल्ट पाने के लिए इसे हफ्ते में दो से तीन बार इस्तेमाल करें। ध्यान रखें किसी भी चीज के अच्छे रिजल्ट पाने के लिए आपको इसका इस्तमाल नियमित तौर पर करना होगा।

सुबह की इन आदतों के साथ करें दिन की शुरुआत, हेल्थ के लिए हैं बेस्ट हैबिट

हर कोई अपने दिन की शुरुआत अपने तरीके से करना पसंद करता है। सुबह जल्दी उठने से आप ज्यादा फोकस रहते हैं और साथ ही प्रोडक्टिव भी। यही वजह है कि हम सभी को शुरुआत से ही जल्दी सोने और जल्दी उठने के बारे में सिखाया जाता है। हालांकि कुछ लोग जल्दी उठ तो जाते हैं लेकिन कुछ आदत न होने के कारण वह अपने दिन की अनहेल्दी शुरुआत करते हैं। सुबह जल्दी उठने के साथ ही ये भी बहुत जरूरी है कि कुछ सुबह की हेल्दी आदतों को अपनाया जाए।

सुबह की अच्छी आदतें

1) ऑयल पुलिंग

मुंह से बैक्टीरिया और कीटाणुओं को दूर करने के लिए एक फेमस पारंपरिक आयुर्वेदिक तकनीक है, जो दांतों के स्वास्थ्य को बेहतर बनाने में मदद करती है। अपनी सुबह के रूटीन में इसे शामिल करना आसान है क्योंकि यह न केवल ओरल हेल्थ बल्कि ओवरऑल हेल्थ के लिए भी फायदेमंद होता है।

2) बांस ब्रश का इस्तेमाल

इन दिनों हर कोई एंवायरमेंट फ्रेंडली चीजों का इस्तेमाल करता है। ऐसे में बायोडिग्रेडेबल टूथब्रश और लकड़ी के टूथब्रश भी खूब फेमस हो रहे हैं। बांस के टूथब्रश का इस्तेमाल करने के भी कई फायदे हैं। लकड़ी के नैचुरल एंटीमाइक्रोबिअल को तोड़ते और मारते हैं, जो आपके शरीर से टॉक्सिन को दूर करने में मदद करते हैं।

3) जीभ साफ करना

जीभ पर भी बैक्टीरिया और डेड सेल्स जमा हो सकते हैं। जिसकी वजह से मुंह से बदबू आने लगती है और इसका असर आपके ओरल हेल्थ पर होता है। इसलिए, जीभ को साफ करना जरूरी है। दिन में दो बार जीभ को साफ करने से आपके टेस्ट बड मजबूत होते हैं। यह हानिकारक बैक्टीरिया को दूर करने और आपके पाचन तंत्र को बेहतर बनाने के लिए भी अच्छे हैं।

4) पानी पीएं

पानी पीने के फायदे सभी जानते हैं। आपको पूरे दिन अपने आप को हाइड्रेट करना चाहिए, लेकिन सुबह सबसे पहले एक गिलास पानी इस से शुरू करें। पानी आपके शरीर के अंगों और टिशू की प्रॉपर फंक्शनिंग के लिए एक जरूरी पोषक तत्व है। बैठने और पानी पीने से मांसपेशियों और नसों को आराम मिलता है, जिससे आपकी नसों के लिए खाने और अन्य लिक्विड को पचाना आसान हो जाता है।

5) मी टाइम है जरूरी

जागने के बाद और सोशल मीडिया ब्राउज करने से पहले पहले खुद से जुड़ें। ऐसा करने से आप अपने दिमाग, दिल और शरीर को जोड़ पाएंगे। बस अपने लिए 5 मिनट अलग रखें और माइंडफुलनेस, कृतज्ञता की प्रेक्टिस करें, या बस सांस लें और ओम मंत्र का जाप करें।

चूल्हे पर बने खाना का स्वाद होता है जबरदस्त, इस तरह गैस के खाने में लाएं स्मोकी फ्लेवर

पुराने समय की जब बात होती है तो अक्सर आपने दादी-नानी को चूल्हे पर खाना बनाने की बात को कहते सुना होगा। हालांकि अब चुल्हों पर खाना बनना धीरे-धीरे खत्म हो गया है। गांव के भी कुछ ही घरों में चुल्हों पर खाना बनता है। हालांकि इस बात से शायद ही कोई इंकार करेगा कि चूल्हे पर बने खाने के आगे गैस का खाना फीका है। फिर चाहें वह शाही पकवान ही क्यों न हों। चूल्हे पर बने खाने में एक अलग ही फ्लेवर आता है। ये स्मोकी फ्लेवर गैस के बने खाने में कहा होता है। हालांकि अगर आप गैस के बने खाने में चूल्हे वाला स्मोकी फ्लेवर चाहते हैं तो आप कुछ टिप्स को अजमां सकते हैं।

गैस के खाने में कैसे लाएं चूल्हे वाला सौंधापन

बड़ी इलायची

खाने में स्मोकी फ्लेवर के लिए आप बड़ी इलायची का इस्तेमाल कर सकते हैं। इसके लिए बड़ी इलायची को लें और इसे गर्म करें। फिर इसे गर्म-गर्म ही खाने में डालकर ढक दें। चाहें तो लाल मिर्च का भी इस्तेमाल कर सकते हैं। ध्यान रखें लाल मिर्च तीखी वाली न हो और इसे जलाते समय अपनी नाक को अच्छे से कवर करें।

चारकोल

तंदूरी फ्लेवर के लिए ये ट्रिक बेहतरीन है। इसके लिए गैस पर चारकोल का छोटा सा टुकड़ा जलाएं। फिर इसे छोटे से कटोरे में रख दें। फिर इस कोल में घी डालें और इस कटोरी को खानमें रख दें। ताकी खाने में इसके धूएं का सौंधापन आ जाए।

मिट्टी का दीपक

पुराने समय में खाना मिट्टी के बर्तनों पर ही पकाया जाता था। खाने में मिट्टी के बर्तन वाली खुशबू चाहते हैं तो आप एक दीपक को चूल्हे की आंच पर तब तक रख सकते हैं जब तक कि यह अच्छी तरह से गर्म न हो जाए। फिर उसमें घी डालें और दीपक को खाने में डालकर कुछ मिनट के लिए ढक दें।

पार्टनर पर बार-बार होता है डाउट? शक करने से खुद को रोकने के लिए अपनाएं ये 5 टिप्स

रिलेशनशिप में आपको कई बातों के साथ समझौता करना पड़ सकता है। खासकर आपको इस बात को स्वीकारना पड़ता है कि आप और आपके पार्टनर दोनों अलग-अलग हैं। दोनों की पसंद, सपने सब कुछ अलग हो सकता है। जब आप इस बात को अपना लेते हैं तो रिश्ता स्मूद हो जाता है। अगर नहीं अपनाते तो परेशानियों का होना लाजमी है। कई बार आपको अपने पार्टनर पर शक हो जाता है और न चाहते हुए भी आप उनका मोबाइल फोन चेक करते हैं तो कभी लोकेशन मांगते हैं। इस तरह का व्यवहार घातक साबित हो सकता है। यहां जानिए कुछ टिप्स जो पार्टनर पर शक करने से आपको रोक सकते हैं।

अपने पार्टनर पर शक करने से खुद को कैसे रोकें

1) अपने डाउट पर ध्यान दें

अपने पार्टनर पर शक करना बंद करने के लिए यह एक बहुत ही जरूरी स्टेप है। अपने साथी से सवाल करने से पहले, अपने आप से पूछें कि क्या यह आपका अपना डर है जो आपको डाउट दे रहा है। कभी-कभी, पिछले अनुभव किसी को प्रजेंट के रिश्तों के बारे में डाउट भर सकते हैं। तो सुनिश्चित करें कि यह आपके साथ मामला नहीं है। अगर ऐसा है, तो रिश्ते में अपने विचारों, जरूरतों और चाहतों के बारे में स्पष्ट होने के लिए कुछ समय निकालें और खुद पर काम करें।

2) आत्मविश्वास बढ़ाएं

कम आत्मसम्मान होने से रिश्ते में डाउट जैसी समस्याएं हो सकती हैं, अपने साथी पर पूरे दिल से भरोसा न करना और उस पर शक करना। अपने विचारों के बारे में लिखना शुरू करें और इसमें एक अच्छी बात शामिल करें जो आपने की है जिस पर आपको गर्व है या आप खुश हैं। इससे आपका आत्मविश्वास बढ़ेगा।

3) स्वीकार करें

स्वीकार करें कि कोई भी रिश्ता 100 प्रतिशत परफेक्ट नहीं हो सकता। गलतफहमी आम है। कभी-कभी आप एक-दूसरे को हल्के में लेना शुरू कर देते हैं और एक अलग दिशा में आगे बढ़ते हैं, यह उम्मीद करते हैं कि आपका साथी आपका अनुसरण करेगा, लेकिन साथी का नजरिया अलग हो सकता है। ऐसे में स्वीकार करें और लाइफ में आगे बढ़ें।

व्रत में झटपट बन जाएंगी ये टेस्टी डिशेज, स्वाद और सेहत में भी लाजवाब

सावन के महीने को हिंदू कैलेंडर के मुताबिक सबसे शुभ महीना माना जाता है। इस महीने में हर कोई भगवान शिव की पूजा अर्चना करते हैं। इस महीने में लोग सावन के सोमवार व्रत रखते हैं। वहीं आज ही यानी 18 जुलाई को सावन का पहला सोमवार है। इस दौरान कामकाजी महिला के लिए ये बड़ा सवाल है कि क्या खाना बनाना आसान और जल्दी है। ऐसे में यहां देखें कुछ डिशेज जो झटपट बनकर तैयार हो जाती हैं।

1) साबूदाना खिचड़ी

साबूदाना अपने अनगिनत हेल्थ बेनिफिट्स के लिए जाना जाता है और यही कारण है कि व्रत के दौरान इसे खाया जाता है। यह न केवल पचने में हल्का होता है, बल्कि यह आपको पूरे दिन तृप्त रखता है। इस खिचड़ी की सबसे अच्छी बात यह है कि आपको बस साबूदाना को कुछ देर के लिए भिगोना है और इसे बनाने में सिर्फ 8-10 मिनट का समय लगता है। इस आसान डिश को बनाने के लिए आपको बस कुछ हल्के मसाले जैसे सेंधा नमक, काली मिर्च, लाल मिर्च और ताजा कटा हरा धनिया चाहिए।

2) व्रत वाले आलू

आलू न केवल बनाने में आसान होते हैं बल्कि कार्बोहाइड्रेट का भी अच्छा सोर्स होते हैं। व्रत के दौरान शरीर को फिट और एक्टिव रखने के लिए कार्ब्स की जरूरत होती है। इसलिए, तैयार किया गया आलू न केवल स्वादिष्ट होगा, बल्कि यह एक हेल्दी डिश बनेगा। आपको बस आलू, टमाटर, हरी मिर्च, सेंधा नमक और काली मिर्च चाहिए। आप इसमें दही मिला सकते हैं, ये स्वाद बढ़ाने में मदद करेगा।

3) मैंगो मिंट लस्सी

व्रत के दौरान हेल्दी और हल्का खाना चाहिए। ऐसे में स्वाद और हेल्थ से भरपूर मैंगो मिंट लस्सी को भी सावन में पिया जा सकता है। दही, पुदीना और टेस्टी आमों से बनी यह लस्सी हेल्थ के लिए अच्छी है। आपको बस सामग्री को एक साथ मिलाना है और आपकी लस्सी पीने के लिए तैयार है। यह ड्रिंक न सिर्फ आपको पूरे दिन हाइड्रेट रखेगा बल्कि दही में प्रोबायोटिक तत्व होने से आपका पाचन भी खुश और हेल्दी रहेगा। सावन में नहीं खाते प्याज-लहसुन तो सीखें लौकी के कोफ्ते की ये रेसिपी, स्वाद में लगती है लाजवाब

यूपी में प्रचंड गर्मी से 33 की मौत

लखनऊ
उत्तर प्रदेश में प्रचंड गर्मी से राहत नहीं मिल रही है। शनिवार को कानपुर देश में सबसे गर्म रहा। कानपुर में दिन का तापमान 46.3 डिग्री रहा। 35.2 डिग्री सेल्सियस के साथ यहां की रात भी देश में सबसे गर्म रही।

प्रदेश के ज्यादातर हिस्से लू और गर्मी की चपेट में रहे। शनिवार को अलग-अलग क्षेत्रों में गर्मी से 31 लोगों की मौत हो गई। मौसम विभाग के मुताबिक, सोमवार तक ऐसे ही हालत रहेंगे। रविवार को भी पारा बढ़ने की अनुमान जताया जा रहा है।

मौसम विभाग केंद्र के वरिष्ठ वैज्ञानिक अतुल कुमार सिंह के मुताबिक, 18 जून की रात से एक नया पश्चिमी विक्षोभ उत्तर पश्चिम भारत को प्रभावित कर सकता है। 17 जून के बाद पूर्वी तराई क्षेत्र में बंगाल की खाड़ी से आने वाली नम पुरवा हवा के प्रभाव से बादल छाने के आसार हैं। साथ ही बारिश की संभावना बनी हुई है। ऐसे में मौसम में कुछ सुधार से राहत मिल सकती है।

कानपुर और बुंदेलखंड में गर्मी के चलते शनिवार को 20 लोगों की मौत हो गई। इनमें कानपुर में आठ, चित्रकूट में छह, महोबा में तीन और बांदा व हमीरपुर में एक-एक व्यक्ति की मौत हुई है। इसके अलावा वाराणसी और आसपास भी गर्मी से 14 लोगों की जान चली गई। इनमें वाराणसी में सात, बलिया में तीन, मिर्जापुर में दो और गाजीपुर व सोनभद्र में एक-एक की व्यक्ति की जान गई है।

आंचलिक मौसम विज्ञान केन्द्र के वरिष्ठ मौसम वैज्ञानिक अतुल कुमार सिंह ने शनिवार को मानसून अपडेट देते हुए कहा कि आगामी 4-5 दिनों के दौरान महाराष्ट्र, छत्तीसगढ़, ओडिशा, तटीय आंध्र प्रदेश और उत्तर-पश्चिमी बंगाल की खाड़ी के कुछ और हिस्सों तथा गंगीय पश्चिम बंगाल के कुछ हिस्सों, उप-हिमालयी पश्चिम बंगाल के शेष हिस्सों और बिहार के कुछ हिस्सों में दक्षिण-पश्चिम मानसून आगे बढ़ सकता है। इसके लिए परिस्थितियां अनुकूल हैं। बिहार में आगे बढ़ने के बाद ही मानसून के उत्तर प्रदेश में आगे बढ़ने के सम्बन्ध में स्थिति स्पष्ट होगी।

कृषि सखी कौन हैं और कैसे काम करेंगी? मोदी सरकार के इस मास्टर स्ट्रोक की शिवराज सिंह चौहान ने खुद की घोषणा

नई दिल्ली
: किसान और महिला वोटरों पर मोदी सरकार की खास नजर है. यही कारण है कि पीएम नरेंद्र मोदी ने शिवराज सिंह चौहान को इस बार कृषि और ग्रामीण विकास मंत्रालय की जिम्मेदारी सौंपी है. शिवराज सिंह चौहान ने इन दोनों वोटरों के दम पर ही मध्य प्रदेश में सालों तक भाजपा को सत्ता में बनाए रखा. अब पूरे देश के किसानों और ग्रामीण महिलाओं के लिए काम कर भाजपा की सत्ता को मजबूत करने के काम में जुट गए हैं. चुनाव के बाद प्रधानमंत्री मोदी का सबसे पहला भव्य सरकारी कार्यक्रम भी शिवराज सिंह चौहान के मंत्रालय की तरफ से किया जा रहा है. आज खुद शिवराज सिंह चौहान ने इसकी घोषणा की. उन्होंने बताया कि देश के 12 राज्यों में कृषि सखी कार्यक्रम की शुरूआत कर दी गई है. गुजरात, तमिलनाडु, उत्तर प्रदेश, मध्य प्रदेश, उड़ीसा, छत्तीसगढ़, कर्नाटक, आंध्र प्रदेश, झारखंड, मेघालय, राजस्थान, महाराष्ट्र में फिलहाल यह कार्यक्रम शुरू किया गया है. आगे अन्य राज्यों में भी इसकी शुरूआत होगी. शिवराज सिंह चौहान ने कहा कि महिलाओं की भागीदारी बढ़ाने के लिए कृषि और ग्रामीण विकास मंत्रालय मिलकर इस कार्यक्रम को चलाएंगे. दोनों मंत्रालयों ने एक समझौता ज्ञापन पर भी हस्ताक्षर किया है.

कृषि सखी कार्यक्रम क्या है?

केंद्रीय कृषि एवं किसान कल्याण मंत्री ने कहा कि प्रधानमंत्री मोदी का तीन करोड़ लखपति दीदी बनाने का संकल्प है. इसमें से लगभग एक करोड़ लखपति दीदी बन चुकी हैं, 2 करोड़ और बनानी हैं. उसी का एक आयाम है कृषि सखी. किसानों की सहायता के लिए ग्रामीण इलाके की बहनों को प्रशिक्षण देकर तैयार किया है ताकि वो खेती में अलग-अलग कामों के माध्यम से किसानों का सहयोग कर सकें और लगभग 60-80 हजार रुपये तक की सालाना अतिरिक्त आय अर्जित कर पाएं. कृषि सखी कार्यक्रम को चरण 1 में 12 राज्यों; गुजरात, तमिलनाडु, उत्तर प्रदेश, मध्य प्रदेश, छत्तीसगढ़, कर्नाटक, महाराष्ट्र, राजस्थान, ओडिशा, झारखंड, आंध्र प्रदेश और मेघालय में शुरू किया गया है.

कैसे काम करेंगी?

कृषि सखी कार्यक्रम के तहत आज तक 34,000 से अधिक कृषि सखियों को पैरा-एक्सटेंशन वर्कर के रूप में प्रमाणित किया जा चुका है. कृषि सखियों को कृषि पैरा-विस्तार कार्यकर्ताओं के रूप में इसलिए चुना जाता है, क्योंकि वे गांव की ही हैं और उन्हें खेती की जानकारी होती है. कृषि सखियों को विभिन्न कृषि पद्धतियों के बारे में व्यापक प्रशिक्षण दिया जाता है, जिससे वे साथी किसानों को प्रभावी ढंग से सहायता और मार्गदर्शन देने के लिए अच्छी तरह से सुसज्जित हैं. एक साल पहले कृषि सखी प्रशिक्षण कार्यक्रम दीनदयाल अंत्योदय योजना-राष्ट्रीय ग्रामीण आजीविका मिशन के तहत शुरू किया गया. इसके तहत 70,000 कृषि सखियों को प्रशिक्षण देने का उद्देश्य रखा गया. अब 34,000 प्रमाण पत्र लेकर काम शुरू करेंगी.

18 जून को मिलेंगे प्रमाण पत्र

केंद्रीय कृषि एवं किसान कल्याण और ग्रामीण विकास मंत्री ने आज बताया कि प्रधानमंत्री नरेंद्र मोदी किसानों को पीएम किसान योजना की 17वीं किस्त जारी करने तथा कृषि सखियों के रूप में 30,000 से अधिक स्वयं सहायता समूहों को प्रमाण पत्र प्रदान करने के लिए 18 जून को वाराणसी का दौरा करेंगे. यह कार्यक्रम केंद्रीय कृषि एवं किसान कल्याण मंत्रालय द्वारा उत्तर प्रदेश सरकार के सहयोग से आयोजित किया जाएगा. प्रधानमंत्री ने पद ग्रहण करने के बाद सबसे पहले किसान सम्मान निधि की 17वीं किश्त किसानों को जारी करने को लेकर हस्ताक्षर किए. तीसरी बार प्रधानमंत्री बनने के बाद अपने सबसे पहले कार्यक्रम में पीएम किसान की बहुप्रतीक्षित 17वीं किस्त, 20,000 करोड़ रुपये से अधिक की राशि, 9.26 करोड़ से अधिक लाभार्थी किसानों को प्रधानमंत्री द्वारा वाराणसी से बटन के एक क्लिक से वितरित की जाएगी.

केंद्रीय मंत्री ने कहा कि 18 जून को अन्नदाताओं की खुशहाली के साथ विकसित भारत के संकल्प की सिद्धि का श्री गणेश होने जा रहा है. इस दिन कई केंद्रीय मंत्री किसानों से बातचीत करेंगे और उनमें अपने विभाग की विभिन्न योजनाओं के बारे में जागरूकता पैदा करने के लिए 50 कृषि विज्ञान केंद्रों का दौरा करेंगे और वर्चुअली कार्यक्रम से जुड़ेंगे. उन्होंने कहा कि देश भर से लगभग 2.5 करोड़ किसान इस कार्यक्रम में शामिल होंगे. किसानों में जागरूकता पैदा करने के लिए देश भर से 732 कृषि विज्ञान केंद्र, 1.0 लाख से अधिक प्राथमिक कृषि सहकारी समितियां और 5.0 लाख कॉमन सर्विस सेंटर भी इस कार्यक्रम में भाग लेंगे.

अमेरिका में राष्ट्रपति चुनाव से पहले ईवीएम को लेकर एलन मस्क की चेतावनी

न्यू यॉर्क
दुनिया की सबसे अमीर शख्सियतों में शुमार एलन मस्क आजकल काफी चर्चाओं में हैं। कभी कंपनी से निकाले गए कर्मचारियों से पैसे वापस मांगकर सुर्खियां बटोर लेते हैं तो कभी किसी और कारण से। अब मस्क ने अमेरिका में राष्ट्रपति चुनाव से पहले ही इलेक्ट्रॉनिक वोटिंग मशीन (ईवीएम) पर सवाल उठा दिया है। उन्होंने शनिवार को चौंकाने वाला दावा किया। कहा कि ईवीएम को हैक किया जा सकता है और इसे खत्म किया जाना चाहिए। इसके साथ ही उन्होंने अमेरिकी चुनावों से ईवीएम को हटाने की मांग की।

बता दें, टेस्ला के सीईओ एलन मस्क ने यह बयान अमेरिका के राष्ट्रपति पद के लिए स्वतंत्र उम्मीदवार रॉबर्ट एफ. कैनेडी जूनियर की एक पोस्ट पर प्रतिक्रिया देते हुए दिया।

अमेरिकी राष्ट्रपति पद के उम्मीदवार कैनेडी जूनियर ने एसोसिएटेड प्रेस का हवाला देते हुए एक्स पर एक पोस्ट किया। इसमें उन्होंने कहा, 'प्यूर्टो रिको के प्राथमिक चुनावों में इलेक्ट्रॉनिक वोटिंग मशीनों से संबंधित सैकड़ों मतदान अनियमितताएं सामने आई हैं। सौभाग्य से यह एक पेपर ट्रेल था, इसलिए समस्या की पहचान की गई और वोटों की गिनती को सही किया गया। सोचिए उन क्षेत्रों में क्या होता होगा, जहां कोई पेपर ट्रेल नहीं है?'

उन्होंने आगे कहा कि अमेरिकी नागरिकों के लिए यह जानना आवश्यक है कि उनके प्रत्येक वोट की गणना की गई है। उनके चुनावों में कोई सेंध नहीं लगाई जा सकती। चुनावों में इलेक्ट्रॉनिक हस्तक्षेप से बचने के लिए उन्हें पेपर बैलेट पर वापस लौटना होगा।

एक्स पर कैनेडी जूनियर की पोस्ट पर प्रतिक्रिया देते हुए एलन मस्क ने कहा, 'हमें इलेक्ट्रॉनिक वोटिंग मशीनों को खत्म कर देना चाहिए। मनुष्यों या एआई द्वारा हैक किए जाने का जोखिम, हालांकि छोटा है, लेकिन फिर भी बहुत अधिक है।'

इलेक्ट्रॉनिक वोटिंग मशीनें एक प्रकार की इलेक्ट्रॉनिक डिवाइस है, जिनका इस्तेमाल चुनावों में मतों को रिकॉर्ड करने और गिनने के लिए किया जाता है। इन मशीनों का मुख्य उद्देश्य मत प्रक्रिया को सरल, तेज और विश्वसनीय बनाना है। भारत में ईवीएम का इस्तेमाल विभिन्न प्रकार के चुनावों में किया जाता है, जैसे कि लोकसभा, विधानसभा और पंचायत चुनाव शामिल हैं।

'अगर TDP को नहीं मिला लोकसभा स्पीकर का पद, तो INDIA गठबंधन देगा उन्हें समर्थन', बोले संजय राउत

मुंबई
शिवसेना (यूबीटी) के नेता संजय राउत ने कहा है कि लोकसभा स्पीकर का पद एनडीए गठबंधन के किसी नेता को मिलना चाहिए। उन्होंने कहा कि चंद्रबाबू नायडू ने लोकसभा स्पीकर का पद मांगा है और अगर उन्हें यह पद नहीं मिलता है तो हम ये सुनिश्चित करेंगे कि तेदेपा के उम्मीदवार को INDIA गठबंधन का समर्थन मिले।

संजय राउत ने कहा कि 'लोकसभा स्पीकर पद के लिए लड़ाई अहम है। इस बार स्थिति 2014 और 2019 जैसी नहीं है। सरकार स्थिर नहीं है। हमने सुना है कि चंद्रबाबू नायडू ने लोकसभा स्पीकर का पद मांगा है। अगर एनडीए के उम्मीदवार को यह पद नहीं मिला तो पीएम मोदी और केंद्रीय गृह मंत्री अमित शाह टीडीपी, जेडीयू और लोजपा (रामविलास) को तोड़ सकते हैं। अगर चंद्रबाबू नायडू को यह पद नहीं मिलता है तो हम ये सुनिश्चित करेंगे कि उनके उम्मीदवार को INDIA गठबंधन का समर्थन मिले।'

गौरतलब है कि मीडिया रिपोर्ट्स में बताया जा रहा है कि अगर डिप्टी स्पीकर पद विपक्षी गठबंधन को नहीं मिला तो वे लोकसभा स्पीकर पद के लिए अपने उम्मीदवार का एलान कर सकते हैं। 17वीं लोकसभा के दौरान डिप्टी स्पीकर का पद खाली रहा था। लोकसभा का पहला सत्र 24 जून से शुरू होगा और 3 जुलाई को सत्र का समापन होगा। राष्ट्रपति द्रौपदी मुर्मू 27 जून को लोकसभा और राज्यसभा के संयुक्त सत्र को संबोधित करेंगी।

हाल ही में संपन्न हुए आम चुनाव में भाजपा को 240 सीटों पर जीत मिली और पार्टी बहुमत के आंकड़े 272 से 32 कम है। ऐसी स्थिति में तेदेपा (16) और जदयू (12) सीटों के साथ किंगमेकर बनकर उभरी हैं। तेदेपा ने लोकसभा उम्मीदवार पद पर दावा भी पेश किया था। आम आदमी पार्टी और विपक्षी गठबंधन ने भी मांग की कि लोकसभा स्पीकर का पद जदयू या तेदेपा को मिलना चाहिए।

अमरनाथ यात्रा से पहले जम्मू-कश्मीर में 4 आतंकी हमले, गृह मंत्री अमित शाह ने बुलाई हाई लेवल बैठक

नई दिल्ली
केंद्रीय गृह मंत्री अमित शाह ने जम्मू-कश्मीर में सुरक्षा हालात का रविवार को जायजा लिया. गृह मंत्री 29 जून से शुरू होने वाली वार्षिक अमरनाथ तीर्थयात्रा की तैयारियों की समीक्षा भी की है. ये हाई लेवल मीटिंग दिल्ली में हुई. बैठक में जम्मू-कश्मीर के उपराज्यपाल मनोज सिन्हा, राष्ट्रीय सुरक्षा सलाहकार (एनएसए) अजीत डोभाल और सेना, अर्धसैनिक बलों, जम्मू-कश्मीर पुलिस तथा खुफिया एजेंसियों के अधिकारी मौजूद रहे. केंद्रीय गृह मंत्री के रूप में दूसरे कार्यकाल में जम्मू-कश्मीर पर अमित शाह की अध्यक्षता में होने वाली यह पहली उच्च स्तरीय बैठक है. सूत्रों की मानें तो बैठक में जम्मू से कठुआ के बीच अंतरराष्ट्रीय सीमा के जरिए घुसपैठ के रास्तों को बंद करने पर भी चर्चा हुई.

इससे पहले प्रधानमंत्री नरेन्द्र मोदी ने भी इसी प्रकार की एक बैठक की थी, जिसमें उन्होंने सुरक्षा व्यवस्था के संबंध में अधिकारियों को निर्देश दिया था. सूत्रों ने बताया कि गृह मंत्री जम्मू-कश्मीर में आतंकवाद रोधी अभियान तेज करने के संबंध में व्यापक दिशा-निर्देश दे सकते हैं. सूत्रों ने बताया कि शाह को जम्मू-कश्मीर में सुरक्षा स्थिति, अंतरराष्ट्रीय सीमा और नियंत्रण रेखा पर सुरक्षा बलों की तैनाती, घुसपैठ रोधी कवायद, आतंकवाद रोधी अभियानों की स्थिति और केंद्र शासित प्रदेश में सक्रिय आतंकवादियों के बारे में अवगत कराए जाने की संभावना है. उन्होंने बताया कि प्रधानमंत्री के निर्देश के अनुरूप सुरक्षा एजेंसियों द्वारा की जाने वाली तत्काल कार्रवाई के बारे में वह व्यापक दिशा-निर्देश देंगे.

आतंकवादियों ने पिछले चार दिनों में जम्मू-कश्मीर के रियासी, कठुआ और डोडा जिलों में चार स्थानों पर हमले किए, जिनमें नौ तीर्थयात्रियों और सीआरपीएफ के एक जवान की मौत हो गई तथा सात सुरक्षाकर्मी और कई अन्य घायल हो गए. कठुआ जिले में सुरक्षा बलों के साथ मुठभेड़ में दो संदिग्ध पाकिस्तानी आतंकवादी भी मारे गए और उनके पास से भारी मात्रा में हथियार और गोला-बारूद बरामद किए गए. यह घटना दक्षिण कश्मीर हिमालय में अमरनाथ गुफा मंदिर की वार्षिक तीर्थयात्रा से पहले हुई है. यह यात्रा 29 जून से शुरू होने वाली है और 19 अगस्त तक जारी रहेगी. अमरनाथ के लिए तीर्थयात्री जम्मू कश्मीर में दो मार्गों-बालटाल और पहलगाम से यात्रा करते हैं.

सूत्रों ने बताया कि पिछले साल 4.28 लाख से अधिक लोगों ने गुफा मंदिर की यात्रा की और इस बार यह आंकड़ा पांच लाख तक जा सकता है. सभी तीर्थयात्रियों को आरएफआईडी कार्ड दिए जाने की संभावना है ताकि उनकी वास्तविक स्थिति का पता लगाया जा सके और सभी को पांच लाख रुपये का बीमा कवर दिया जाएगा. तीर्थयात्रियों को ले जाने वाले प्रत्येक जानवर के लिए 50,000 रुपये का बीमा कवर भी होगा.

आतंकवादियों की सहायता करने वालों को बख्शा नहीं जाए: उपराज्यपाल सिन्हा

श्रीनगर:
जम्मू कश्मीर के उपराज्यपाल मनोज सिन्हा ने इस केंद्रशासित प्रदेश में हाल के आतंकवादी हमलों की पृष्ठभूमि में शनिवार को एक उच्च स्तरीय बैठक की अध्यक्षता की तथा अधिकारियों को आतंकवादियों की सहायता करने वालों एवं उनके 'इकोसिस्टम' को नहीं बख्शने का निर्देश दिया.

इस केंद्रशासित प्रदेश की सुरक्षा स्थिति को लेकर हुई इस बैठक में उपराज्यपाल ने कश्मीर संभाग की विभिन्न विकास परियोजनाओं की प्रगति की भी समीक्षा की.

इस बैठक में मुख्य सचिव अटल डुल्लू, प्रधान सचिव (गृह विभाग) चंद्रकेर भारती, अतिरिक्त पुलिस महानिदेशक (एडीजीपी-कानून व्यवस्था) विजय कुमार, अतिरिक्त पुलिस महानिदेशक (एडीजीपी-सीआईडी) नीतीश कुमार तथा पुलिस एवं नागरिक प्रशासन के अन्य वरिष्ठ अधिकारियों ने हिस्सा लिया.

सिन्हा ने अधिकारियों को आतंकी 'इकोसिस्टम' का सफाया करने के लिए सुरक्षा एजेंसियों के साथ तालमेल कायम कर काम करने का निर्देश दिया.

उन्होंने कहा कि आतंकवादियों की सहायता करने वाले और उन्हें बढ़ावा देने वाले लोगों को तथा आतंकियों के 'इकोसिस्टम' को नहीं बख्शा जाना चाहिए.

हाल के दिनों में रियासी, कठुआ और डोडा जिलों में चार स्थानों पर आतंकवादी हमले हुए हैं जनमें नौ तीर्थयात्रियों एवं एक सीआरपीएफ जवान की जान चली गयी तथा सात सुरक्षाकर्मी एवं कई अन्य लोग घायल हो गये.

जदयू ने इंडी गठबंधन पर साधा निशाना, कहा- लोकसभा स्पीकर पद पर पहला अधिकार सत्तारूढ़ दल का

नई दिल्ली
लोकसभा चुनाव के नतीजे आ गए हैं। भारतीय जनता पार्टी (भाजपा) की अगुआई वाली एनडीए की फिर से केंद्र में सरकार बनी है। नरेंद्र मोदी ने लगातार तीसरी बाद प्रधानमंत्री की जिम्मेदारी संभाली है। अब 18वीं लोकसभा का अध्यक्ष कौन होगा? यह सवाल सबकी जुबान पर है। इसको लेकर सियासत शुरू हो गई है। विपक्षी गठबंधन ने इस पद के लिए चुनाव से पहले बड़ी मांग की है। वहीं एक मीडिया रिपोर्ट में दावा किया गया है कि भाजपा के प्रमुख सहयोगियों टीडीपी और जदयू की नजरें लोकसभा स्पीकर की कुर्सी पर हैं। इन सबके बीच जनता दल यूनाइटेड (जदयू) के प्रवक्ता केसी त्यागी ने इंडी गठबंधन की आलोचना की और बताया कि कुर्सी का हकदार कौन हैं।

लोकसभा स्पीकर के चुनाव पर केसी त्यागी ने कहा, 'लोकसभा स्पीकर का पद सदन का सबसे गरिमापूर्ण पद होता है। उस पद पर पहला अधिकार सत्तारूढ़ दल का है। इंडी गठबंधन की मांगें और बयान आपत्तिजनक हैं।'

उन्होंने आगे कहा, 'हम मानते हैं कि भाजपा एनडीए की बड़ी पार्टी है। उस पद पर भाजपा या एनडीए का पहला अधिकार है। मैं पिछले 35 सालों से एनडीए में हूं। भाजपा ने कभी जनता दल को तोड़ने की कोशिश नहीं की। टीडीपी और जदयू ने अहम भूमिका निभाई है। मगर हम एनडीए को कमजोर करने की कोशिश कभी नहीं करेंगे।'

दरअसल, कुछ मीडिया रिपोर्ट में दावा किया जा रहा है कि विपक्षी पार्टी भी स्पीकर पद के लिए अपना उम्मीदवार उतार सकता है। हालांकि, विपक्षी पार्टियों का कहना है कि अगर सत्तारूढ़ पार्टी उन्हें डिप्टी स्पीकर का पद देता है तो वे स्पीकर के चुनाव में अपना उम्मीदवार नहीं उतारेंगे।

बता दें कि लोकसभा स्पीकर के लिए 26 जून को चुनाव होना है। मगर सदन के सदस्य उम्मीदवारों के समर्थन में प्रस्ताव के लिए एक दिन पहले दोपहर 12 बजे तक नोटिस दे सकते हैं। इसको लेकर लोकसभा की तरफ से जारी एक बुलेटिन भी जारी किया गया है।18वीं लोकसभा की पहली बैठक 24 जून को होगी और सत्र तीन जुलाई को खत्म होगा।

विदेश मंत्री एस जयशंकर अगले सप्ताह श्रीलंका का कर सकते हैं दौरा

नई दिल्ली
विदेश मंत्री एस जयशंकर 20 जून को श्रीलंका की यात्रा पर आएंगे. विदेश मंत्रालय के सूत्रों ने शनिवार को यह जानकारी दी.

श्रीलंका के विदेश मंत्री अली साबरी ने शुक्रवार को संवाददाताओं को बताया कि श्रीलंका जयशंकर की यात्रा को लेकर उत्सुक है और प्रधानमंत्री नरेन्द्र मोदी के भी आगामी दिनों में द्वीपीय राष्ट्र का दौरा करने की उम्मीद है.

साबरी ने कहा कि ये यात्राएं राष्ट्रपति रानिल विक्रमसिंघे की पिछले सप्ताह नयी दिल्ली यात्रा का परिणाम हैं, जहां वह मोदी के शपथ ग्रहण समारोह में शामिल होने गए थे.

हालांकि, भारत के विदेश मंत्रालय की ओर से जयशंकर की यात्रा के बारे में कोई आधिकारिक घोषणा नहीं की गई.अगर पुष्टि हो जाती है, तो नयी सरकार में विदेश मंत्री नियुक्त होने के बाद यह जयशंकर की पहली आधिकारिक विदेश यात्रा हो सकती है.

जयशंकर पिछली बार अक्टूबर 2023 में कोलंबो आए थे, जब वे हिंद महासागर रिम एसोसिएशन (आईओआरए) की बैठक में शामिल हुए थे.

समाचार पोर्टल अदादेराना.एलके के मुताबिक भारत में राष्ट्रपति विक्रमसिंघे के साथ हाल की बैठक के दौरान जयशंकर ने भारतीय निवेश से श्रीलंका में शुरू की गई विकास परियोजनाओं को शीघ्रता से पुनः आरंभ करने पर बात की, जो बीच में ही रुक गई थीं.

साहित्य अकादमी युवा पुरस्कार 2024 की घोषणा; अंग्रेजी में वैशाली, हिंदी में गौरव को मिला

नई दिल्ली
साहित्य अकादमी अध्यक्ष माधव कौशिक की अध्यक्षता में हुई कार्यकारी बोर्ड की बैठक में 23 लेखकों के चयन को मंजूरी दी। के वैशाली को उनके संस्मरण 'होमलेस: ग्रोइंग अप लेस्बियन एंड डिस्लेक्सिक इन इंडिया' के लिए, जबकि गौरव पांडे को उनके कविता संग्रह 'स्मृतियों के बीच घिरी है पृथ्वी' के लिए प्रतिष्ठित युवा पुरस्कार दिया जाएगा। युवा पुरस्कार 10 कविता पुस्तकों, सात कहानी संग्रहों, दो लेख और एक निबंध संग्रह, एक उपन्यास, एक गजल पुस्तक और एक संस्मरण के लिए प्रदान किया गया।

युवा पुरस्कार जीतने वाले अन्य लेखक हैं नयनज्योति शर्मा (असमिया), सुतपा चक्रवर्ती (बंगाली), सेल्फ मेड रानी बारो (बोडो) और हीना चौधरी (डोगरी)। इनके अलावा रिंकू राठौड़ (गुजराती), श्रुति बी आर (कन्नड़), मोहम्मद अशरफ जिया (कश्मीरी), अद्वैत सालगांवकर (कोंकणी), रिंकी झा ऋषिका (मैथिली) और श्यामकृष्णन आर (मलयालम) भी विजेताओं में शामिल हैं। वाइखोम चिंगखिंगनबा (मणिपुरी), देवीदास सौदागर (मराठी), सूरज चपागैन (नेपाली), संजय कुमार पांडा (उड़िया), रणधीर (पंजाबी), सोनाली सुतार (राजस्थानी) को भी युवा पुरस्कार के लिए चुना गया है। अन्य विजेता अंजन करमाकर (संथाली), गीता प्रदीप रूपानी (सिंधी), लोकेश रघुरामन (तमिल), रमेश कार्तिक नायक (तेलुगु) और जावेद अंबर मिस्बाही (उर्दू) हैं।

देवेंद्र व नंदिनी को बाल साहित्य पुरस्कार

बाल साहित्य पुरस्कार के लिए अकादमी ने अंग्रेजी लेखिका नंदिनी सेनगुप्ता को उनके ऐतिहासिक उपन्यास 'द ब्लू हॉर्स एंड अदर अमेजिंग एनिमल स्टोरीज फ्रॉम इंडियन हिस्ट्री' और देवेंद्र कुमार को बच्चों की कहानियों के संग्रह '51 बाल कहानियां' के लिए चुना है। इसके अलावा रंजू हजारिका (असमिया), दीपनविता रॉय (बंगाली), बिरगिन जेकोवा मचाहारी (बोडो), बिशन सिंह 'दर्दी' (डोगरी), गिरा पिनाकिन भट्ट (गुजराती) और कृष्णमूर्ति बिलिगेरे (कन्नड़), मुजफ्फर हुसैन दिलबर (कश्मीरी), हर्ष सद्गुरु शेट्टी (कोंकणी), नारायणगी (मैथिली), उन्नी अम्मायम्बलम (मलयालम), क्षेत्रिमायुं सुबदानी (मणिपुरी), भारत सासाने (मराठी), बसंत थापा (नेपाली), मानस रंजन सामल (उड़िया), कुलदीप सिंह दीप (पंजाबी), प्रह्लाद सिंह 'झोरड़ा' (राजस्थानी), हर्षदेव माधव (संस्कृत), दुगल टुडू (संथाली), लाल होतचंदानी 'लाचार' (सिंधी), युवा वासुकी (तमिल), पी चंद्रशेखर आजाद (तेलुगु) और शम्सुल इस्लाम फारूकी (उर्दू)। बाल साहित्य पुरस्कार विजेताओं को एक तांबे की पट्टिका वाला एक छोटा संदूक व 50,000 रुपये का चेक मिलेगा।

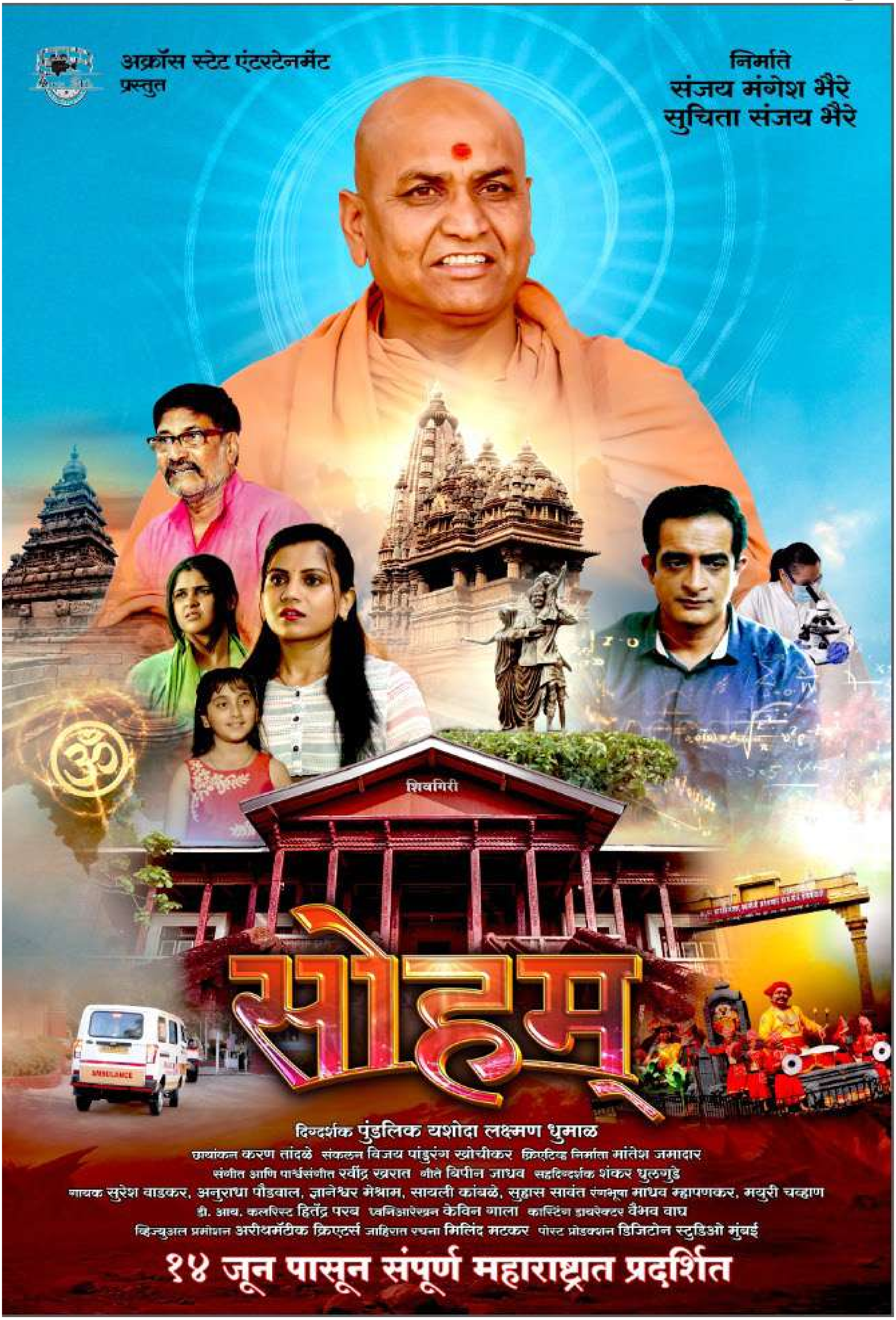

अक्रॉस मुंबई यह सप्ताहिक स्वामी संजय तेजसिंग खिमेसरा के लिए मुद्रक, प्रकाशक- संजय मंगेश भैरे द्वारा सोमानी प्रिंटिंग प्रेस, गाला नं. ४, अमिन इंडस्ट्रीयल इस्टेट, सोनावाला क्रॉस रोड-२, नियर जवाहर नगर, फाटक ब्रीज, गोरेगांव (पूर्व), मुंबई- ४०० ०६३ से मुद्रित और राजेंद्र पार्क, बिल्डिंग नं. २/२०, चौथा माला, स्टेशन रोड, गोरेगांव (प.) मुंबई -४००१०४ यहां प्रकाशित किया। संपादक - संजय मंगेश भैरे फोन : ०२२-४९७१९९३२ ईमेल: sanjay.bhaire@gmail.com RNI NO: MA HBIL/2016/68485